

DEMOCRAȚIA LOCALĂ, FĂRĂ HOTARE!

CALM VA DEȚINE PREȘEDINȚIA CELEI MAI IMPORTANTE REȚELE A ASOCIAȚIILOR AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN SUD-ESTUL EUROPEI NALAS!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) va deține în perioada 2021-2022 președinția celei mai importante rețele a asociațiilor autorităților locale din Sud-Estul Europei NALAS. Cu 17 voturi pro și unul împotriva, decizia a fost aprobată în cadrul celei mai recente ședințe NALAS.

Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei NALAS este una dintre cele mai cunoscute din această zonă și reunește asociațiile autorităților locale din toate țările balcanice, inclusiv Slovenia, Croația, Bulgaria, Bosnia și Herțegovina, Serbia, Muntenegru, Macedonia, România, Republica Moldova, Albania, Turcia sau Grecia.

NALAS este o asociație regională care activează în domeniul consolidării capacităților asociațiilor reprezentative ale APL din sud-estul Europei și reprezintă un centru

de prestare a unor servicii asociațiilor membre. Pe lângă NALAS funcționează mai multe grupuri de lucru în domeniul descentralizării financiare, eficienței energetice, dezvoltării capacităților asociațiilor, a serviciilor publice locale, dar și la elaborarea diverselor analize, studii, asistență de expertiză etc. NALAS este o organizație care a și-a adus aportul la stabilizarea situației în Balcani, în mod special, dar și la sporirea calității serviciilor pe care le acordă membrilor săi. NALAS a avut un rol important și la crearea CALM din Republica Moldova, susținând inițiativa de consolidare a APL în cadrul unei asociații. Datorită suportului NALAS oferit CALM, un grup format din circa 40 de primari a avut ocazia să viziteze acum 10 ani una dintre cele mai puternice asociații reprezentative a autorităților locale din sud-estul Europei, cea din Bulgaria. Astfel a fost posibilă crearea CALM, în mare parte fiind preluate modelul și experiența de funcționare a instituției bulgare.

AUTORITATEA LOCALĂ, ÎN MISIUNE NAȚIONALĂ!

MEDICII LUPTĂ ÎN SPITALE, PRIMARI – ÎN SATE!

CALM SOLICITĂ INDEMNIZAȚII PENTRU EDILII DIN PRIMA LINIE!

În timp ce unii comunică de la televizor, primarii și funcționarii APL activează zi de zi în prima linie, iar pandemia a demonstrat cât de indispensabili sunt în gestionarea crizei cauzată de COVID-19, dar și în comunicarea cu oamenii. Totuși, fiind în epicentrul crizei și contactând zilnic cu sute de persoane, autoritățile locale nu beneficiază cel puțin de indemnizațiile oferite de stat în cazul altor categorii de angajați. CALM a adresat un apel către Guvern, în care solicită expres decizii care ar recompensa efortul primarilor la justa valoare a sacrificiului de care dau dovadă!

Mai multe decizii și acțiuni CALM în contextul pandemiei, regăsiți în paginile

2-4

PROPUNERILE CALM SE REGĂSESC PRINTRE RECOMANDĂRILE COMITETULUI REGIUNILOR UE PENTRU VIITORUL PARTENERIATULUI ESTIC!

CORLEAP

Conference of the Regional and Local Authorities for the Eastern Partnership

Prin intermediul Conferinței Permanente pentru țările Parteneriatului Estic CORLEAP, Comitetului Regiunilor UE a aprobat poziția și recomandările sale pentru conducerea statelor membre UE și țărilor din Parteneriatul Estic. Recomandările au fost elaborate în ajunul Conferinței liderilor țărilor UE-Parteneriatul Estic.

Obiectivul principal al CORLEAP este susținerea democrației locale și a bunei guvernări, atât în țările Parteneriatului Estic, cât și în țările UE și oferă un cadru instituțional pentru cooperare și schimb de bune practici în dezvoltarea teritorială și descentralizare între membrii Comitetului Regiunilor (CoR) al UE și reprezentanții autorităților locale și regionale din țările partenere.

În recomandări, în mod special se menționează că „autoritățile locale au un rol esențial în promovarea Parteneriatului Estic. Acestea continuă să aibă un rol important în construcția politicilor Parteneriatului Estic și au nevoie de suport suplimentar pentru a li se permite să dezvolte acest obiectiv. Multe dintre rezultatele esențiale ale Parteneriatului Estic sunt bazate pe realizările și eforturile susținute la nivel local, ceea ce ar trebui să fie recunoscut în concluziile Summitului”.

Congresul Autorităților Locale din Moldova a contribuit la elaborarea acestui document prin mai multe propuneri aprobate și agreeate de toți membrii. Iată câteva dintre propunerile CALM care se regăsesc printre recomandările Comitetului Regiunilor UE:

„CORLEAP RECONFIRMĂ că cea mai eficientă modalitate de acordare a asistenței care conduce direct la dezvoltarea economică și socială și este resimțită de populație sunt investițiile în infrastructură locală și națională pentru proiecte - cheie în comunități și regiuni (în domeniile de aprovizionare cu apă, deșeuri solide, eficiență energetică, educație, infrastructură socială și

economică). Unor astfel de proiecte ar trebui să le fie oferită o atenție deosebită în următoarele programe transfrontaliere și bilaterale ale Uniunii Europene.

ATRAGE ATENȚIA la problema co-finanțării proiectelor și programelor - o povară semnificativă, în special pentru comunitățile mici și vulnerabile. Cel mai des, această co-finanțare înăltură aceste comunități de la participarea în programele de dezvoltare ale Uniunii Europene. Este de menționat că astfel de comunități formează 90-95% din toate autoritățile locale din țările Parteneriatului Estic și reprezintă majoritatea populației. Chiar și pentru comunități mai mari, co-finanțarea este o provocare semnificativă, deoarece resursele financiare la îndemână autorităților locale din regiune sunt extrem de mici, majoritatea bugetelor locale fiind formate din cheltuielile curente. Astfel, problema cofinanțării și a condițiilor inegale generate de aceasta afectează nu doar la autoritățile locale mici, ci și autoritățile locale mai mari în raport cu autoritățile centrale (de la care niciodată nu se solicită cofinanțare). Este nevoie de o soluție urgentă, echitabilă și nediscriminatorie în abordarea

problemelor de cofinanțare la nivel local, național și internațional.

PUNCTEAZĂ că în perioada de criză post-pandemică, dezvoltarea economică locală, prin atragerea investițiilor străine va deveni deosebit de importantă, inclusiv prin facilitarea și aplicarea garanțiilor, prin intermediu Planului European de investiții externe pentru țările din vecinătate. Uniunea Europeană și țările membre sunt invitate să ofere la maximum resursele disponibile și mecanisme de încurajare a investițiilor private și instituționale în proiecte de interes bilateral în țările partenere care ar contribui la dezvoltarea lor economică locală și regională.

Menționăm ca la 16 iunie, în cadrul unui webinar organizat de PLAT-FORMA privind viitorul Parteneriatului Estic, directorul executiv al CALM Viorel Furdul a reiterat importanța (pentru Republica Moldova, dar și pentru toate țările Parteneriatului Estic) includerii Descentralizării și Democrației locale în calitate de criterii de bază în cadrul negocierilor cu autoritățile naționale ale acestor state.

CALM SOLICITĂ INCLUDEREA APL DE NIVELUL I ÎN LISTA BENEFICIARILOR DE INDEMNIZAȚII UNICE PENTRU ANGAJAȚII INFECTAȚI CU COVID-19

www.calm.md

Într-o Adresare expediată premierului Republicii Moldova, Dlui Ion Chicu, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) constată cu tristețe că autoritățile publice locale de nivelul I nu se regăsesc printre lista beneficiarilor de indemnizații unice pentru angajații infectați cu COVID-19 în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu.

CALM consideră că în cadrul activității lor zilnice, primarii și funcționarii din cadrul APL se expun nu mai puțin decât angajații Serviciului Protecție și Pază de Stat (SPPS); Serviciului de Informații și Securitate (SIS); Centrului Național Anticorupție (CNA), Ministerului Afacerilor Interne (MAI), etc.

Dimpotrivă, primarii și funcționarii din cadrul APL intră cel mai des în contact cu cetățenii din comunitățile noastre, ei sunt cei care atenționează, nu de la televizor, populația despre necesitatea respectării distanței sociale și a izolării în cazul în care revin de peste hotare sau au intrat în contact cu persoane infectate, cei care au grijă de persoanele vulnerabile, de bătrânii singuratici, dar și în responsabilitatea cărora sunt funeraliile celor care decedază de COVID-19.

Cetățenii merg la primărie pentru a achita taxe și impozite (digitizarea serviciilor ne-ar fi ajutat foarte mult în această perioadă), în cazul care consideră că statul le-a făcut o nedreptate, în această perioadă când au nevoie de susținere deoarece multora le-au fost inundate terenurile sau chiar casele, dacă apare violență în familie etc, etc. Tocmai din aceste motive, mai multe primării au fost sau sunt în carantină (exemplu fiind municipiile Bălți și Comrat, orașul Sângerei, satele Săiți, raionul Căușeni, Putinești, raionul Florești, etc.)

Potrivit datelor CALM, până la ora actuală, avem circa 15 primari infectați cu COVID-19 și alte zeci de funcționari publici din cadrul APL. Avem certitudinea că majoritatea dintre ei s-au infectat exercitându-și atribuțiile de serviciu. În afară de aceasta, cele mai multe autorități locale infectate și-au expus riscului și membrii familiilor lor, în multe cazuri de la primarul sau funcționarul bolnav de COVID s-au molipsit soțiile, soții, copiii, nepoții, etc. CALM consideră că statul trebuie să-și onoreze obligațiile față de acești Oameni care nu se ascund în case, nu își iau concediu, dar zilnic se expun pericolului în încercarea de a soluționa problemele cetățenilor din comunitățile lor. De asemenea, CALM amintește că APL au făcut tot ce au putut pentru a ajuta la dotarea instituțiilor medicale (care nu sunt în subordinea acestora) din localitățile lor cu echipament necesar, au asigurat condiții de cazare și hrană pentru carabinierii care au venit în localitățile ce au trecut prin carantină, au asigurat persoanele vulnerabile cu produse și medicamente, au avut și alte cheltuieli de suportat, dar și venituri ratate.

Oferirea indemnizației unice pentru primari și ceilalți angajați din domeniul APL infectați cu COVID-19 în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu ar fi o recunoaștere a efortului depus de aceste autorități la nivel local în contracararea pandemiei, dar și acordării serviciilor pentru cetățeni în această perioadă de criză și ar motiva acești Oameni să nu plece din sistem, să lucreze cu dăruire și în continuare, chiar dacă există riscuri să-și afecteze sănătatea.

PRIMARI LOVIȚI DE PANDEMIE AFLÂNDU-SE LA DATORIE!

Mobilizând cetățenii din comunitățile lor să respecte distanța socială, să rămână izolați timp de două săptămâni în cazul în care au revenit de peste hotare sau au avut contact cu o persoană infectată, aleșii locali, alături de medici, sunt în prima linie în această luptă cu COVID-19. Mai mult decât atât, în majoritatea cazurilor când se înregistrează decese provocate de coronavirus, preotul și primarul din comunitate sunt cei care participă la înmormântarea acestora. În afară de aceasta, primarii continuă să-și facă munca zilnic, să organizeze activitatea serviciilor din comunitățile lor, să implementeze proiecte, să creeze condiții mai bune pentru cetățeni. Potrivit datelor Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), până la 23 iunie, curent, mai mulți primari și angajați din domeniul APL s-au infectat cu COVID-19, iar unele primării au fost sau sunt în carantină.

Nicolae Beju: „POT SPUNE CĂ MEDICII MI-AU SALVAT VIAȚA!”

Primarii a două localități din raionul Cahul s-au infectat cu COVID-19 și au fost internați la Chișinău, la terapie intensivă. La sfârșitul lunii mai, primarul de Zărnești Nicolae Beju avea febră și tusea foarte tare. „Am stat vreo cinci zile acasă crezând că e o simplă răceală și va trece. Între timp însă am făcut pneumonie bilaterală și cred dacă mă duceam mai devreme la medic poate lucrurile nu se agravau atât de mult, povestește, tușind, alesul local.

Astfel, la 3 iunie a fost internat la spitalul din Cahul, iar pe 5 iunie a fost transferat la Spitalul Republican din Chișinău. Din 15 iunie și până în prezent continuă tratamentul la Spitalul Cancelariei de Stat. Speră că peste o săptămână va putea pleca acasă, în cazul în care starea de sănătate va fi în dinamică pozitivă iar rezultatul testului la COVID-19 – negativ. Ca și în cazul altor pacienți, primarul de Zărnești se va trata de COVID-19 circa o lună de zile.

Primarul de Zărnești spune că la Spitalul Republican sunt duși cei mai gravi, iar în cele zece zile de tratament la această instituție a văzut oameni care făceau stop cardiac sau cădeau în comă și majoritatea erau readuși la viață de către medici. „Am stat zece zile conectat la aparate, ne puneau mereu picurători. Medicii au o atitudine foarte bună față de pacienți și lucrează foarte mult. Oamenii sunt grav bolnavi, iar ei trebuie să reușească să acorde asistență tuturor. Pentru pacienții cu alte maladii este cel mai greu să facă față acestei năpaste. Pot spune că medicii mi-au salvat viața, mărturisește emoționat alesul local.

Nicolae Beju crede că deși va învinge COVID-19, organismul său va avea de suportat mai multe consecințe. „Funcția primarului presupune să avem contact cu mai mulți oameni și din acest motiv riscurile ca noi să ne infectăm sunt mult mai mari. Mai rău îmi pare pentru că soția și fiica s-au îmbolnăvit din cauza că am adus acasă acest virus.

Și primarul satului Văleni, Silvia Șterbeț a fost transportată la Spitalul Republican din Chișinău. La momentul apariției acestei știri, alesul local fusese transferată de la terapie intensivă într-un salon obișnuit.

Ghenadie Chefu: „VOI DONA PLASMĂ PENTRU A AJUTA MĂCAR UNU SAU DOI BOLNAVI!”

După experiența prin care a trecut, primarul de Putinești, Florești Ghenadie Chefu susține că prețuiește și mai mult viața. Toți membrii familiei sale s-au infectat cu COVID-19 (soția, cele două fiice, ginerii și nepoții). Toți au suportat diferit boala, dar cel mai greu a fost în cazul soției care a fost transportată la Chișinău. „Boala aceasta atacă organismul acolo unde este mai vulnerabil. Soția mea avea probleme cu ficatul și medicii au fost tot posibilul pentru a o salva. Noi ne telefonăm și încercăm să ne încurajăm. Chiar dacă depresia îmi dădea târcoale, încercam să ies din această stare, să mă gândesc că va fi bine. M-am tratat acasă, dar aveam geanta pregătită la ușă pentru cazul în care lucrurile se vor înrăutăți. Îmi măsuram de zece ori pe zi temperatura, psihologic era foarte greu. Deoarece rezultatele analizelor primarului din Putinești sunt bune, Ghenadie Chefu vrea

să doneze plasmă pentru a ajuta măcar unu-doi bolnavi. „La o distanță de trei săptămâni după ce rezultatele testelor mele și ale soției la COVID-19 au fost negative, am mers să facem unele examene medicale pentru a vedea cât de mult au avut de suferit organele noastre interne. Acolo unde aceste investigații erau fără bani, în baza poliției medicale, nu ne-au lăsat să intrăm, temându-se de noi ca de ciumă. Le-am explicat că noi ne-am tratat și nu mai prezentăm pericol, dar nu ne-au înțeles. Pe de altă parte, la clinicile private am fost tratați cu respect și am putut face examenele medicale pe care ni le-am propus.

Primarul de Dubna, Soroca Valerian Prutean și soția sa se tratează deja de două luni de COVID-19. Din cauza că starea sa de sănătate s-a agravat, recent a suportat o intervenție chirurgicală.

Valeriu Musteață: „NOI, PRIMARI, ÎN CE LINIE A LUPTEI SUNTEM? OARE ARE ROST SĂ EXPUNEM RISCOLUI FAMILIILE NOASTRE?”

Primarul de Săiți, Căușeni Valeriu Musteață a trecut prin cea mai grea experiență din viața sa. La sfârșitul lunii mai s-a infectat cu COVID-19, la câteva zile distanță, testele au fost pozitive și în cazul tuturor membrilor familiei sale: soția, fiica însărcinată în luna a opta, nepoțelul de 7 ani și ginerile. Valeriu Musteață a fost conectat patru zile la respirație artificială la Institutul de Medicină Urgentă din Chișinău. „Îmi pare rău că nu am fost mai categoric, nu trebuia să permit fiicei și nepoțelului să vină la noi. Ei

locuiesc la bloc în Căușeni și deoarece fiica era deja în concediu de maternitate, iar nepoțelul nu avea lecții, ne-am gândit că ar fi mai bine să stea la noi, unde aerul este mai curat. Prima persoană din primăria Căușeni care s-a infectat a fost paznicul, a urmat primarul, contabilul, receptorul fiscal și secretarul. „Medicii ne spuneau că trebuie să dormim pe burtă, dar eram conectat la mai multe aparate și îmi era frică să nu scot din funcțiune ceva, două săptămâni nu am dormit deloc. Un alt motiv de îngrijorare pentru primar era starea de sănătate a celor dragi. „Mă gândeam și la persoanele cu care am intrat în contact până a afla că am acest virus. Valeriu Musteață e mai bine acum, dar urmează tratamentul acasă. „Am procurat medicamente în valoare de mai bine de o mie de lei. Am o stare de slăbiciune, picioarele îmi amortează și se umflă. Mă întreb, noi, primarii, în ce linie a acestei lupte suntem? Nimeni nu vorbește despre jertfa noastră. Mă întreb dacă are rost să expunem riscului familiile noastre?

Tatiana Țurcanu: „NOI, PRIMARI, AVEM PEA MULTE ATRIBUȚII ȘI PEA PUȚINI OAMENI CARE SĂ LE EXERCITE!”

Cinci primari din raionul Taraclia s-au infectat cu COVID-19: Tatiana Țurcan din Vinogradovca; Dmitri Caradjov din Corten; Nicolai Caracas din Cairaclia; Gheorghi Popov din Tvardița și Ivan Negruță din Valea Perjei.

Tatiana Țurcan afirmă că primarii nu au putut să se izoleze și anume ei au fost alături de oameni în această perioadă. „Am avut șase înmormântări luna trecută. Trebuia să organizăm aceste evenimente, să convingem oamenii să nu facă mese de pomenire, să nu participe mulți la funeralii. În afară de aceasta, 34 de bătrâni din comună nu au pe nimeni. Trebuia să asigurăm protecția lor, patru asistenți sociali îi vizitează periodic. Ploaia de zilele trecute a inundat două case și trebuie cumva să-i ajutăm și pe acești cetățeni. Primarul comunei Vinogradovca recunoaște că mulți nu au luat în serios avertizările medicilor. „Pot să vă spun cu certitudine că distanță socială ajută. Noi, primarii, avem prea multe atribuții și prea puțini oameni și resurse pentru a face față. Iată de ce suntem printre cei mai expuși.

Alți primari care s-au infectat cu COVID-19 sunt Andrei Galesco din Seliște, Orhei; Petru Ceban din Horodiște, Călărași; Anatolie Nicu din Miciurin, Drochia; Ilie Ghițanu din Mingir, Hâncești. Alături de aleșii locali și funcționarii din cadrul primăriilor s-au expus riscului mergând la serviciu pentru a fi în slujba cetățenilor.

Ana MORARU
și **Nadejda DARIE**,
Serviciul de Comunicare
al CALM

PRIMARUL VALERIU MUSTEAȚĂ, FAMILIA ACESTUIA ȘI CÂȚIVA ANGAJAȚI AI PRIMĂRIEI DIN SĂIȚI, CĂUȘENI AU FOST INFECTAȚI CU COVID-19

Chiar dacă angajații primăriei Săiți, Căușeni au respectat toate hotărârile Comisiei Situației Excepționale Republicane, raionale și locale privind măsurile de răspuns la infecția COVID-19, primarul Valeriu Musteață, întreaga sa familie, dar și câțiva angajați ai primăriei au fost infectați. Alesul local povestește că inițial avea grijă de cei care veneau de peste hotare, vorbea cu ei să rămână acasă, să nu se plimbe prin sat, la magazin sau în alte instituții publice.

„La sfârșitul lunii mai, persoanele fizice din Săiți depuneau declarații pe venit la primărie. Am respectat toate condițiile, intra câte o persoană care purta obligatoriu mască. Totuși, pe 26 mai receptorul fiscal mi-a spus că are febră și l-am rugat să plece acasă. Tot în acea perioadă pregăteam satul pentru hram, mă refer la salubritate, etc. Pe 27 mai am început și eu să mă simt rău și aveam febră.”

În casa primarului era fiica sa însărcinată în luna a opta și nepoțelul de șapte ani. „Soția mereu îmi spunea: Bagă de seamă cu lucrul tău să nu ne aduci infecție în casă, știi că avem femeie gravidă. La 28 mai, în ziua de hram, duc fi-

conectat la tot felul de aparate și mă teamă să nu le scot din funcțiune dacă adorm. Cinci zile mi s-a pompat în organism câte cinci sticle mari de picurători, de 500-700 ml, mai multe injecții, vreo 10-11 pastile. În tot acest timp am văzut și am auzit multe, am urmărit medicii cum luptă să ne salveze pe noi, pacienți, lucru pentru care le suntem profund recunoscători.” După ce perioada critică a trecut, Valeriu Musteață a fost transferat într-un salon obișnuit. Acolo primea doar pastile și i se puneau câte o singură injecție pe zi, iar pe 17 iunie a fost externat. „În această perioadă fiica mea a fost transportată la Institutul Mamei și Copilului unde a născut prin cezariană. Deocamdată fiica nu se poate apropia de copil pentru că rezultatul testului la COVID-19 încă este pozitiv. Nepoțica a fost adusă acasă la feciorul și nora mea care au grijă de ea. Nou-născuta a avut pneumonie, mă bucur că acum e bine și pot să o văd măcar pe Skype. Pentru copil e traumatizant faptul că în primele zile din viață nu poate fi lângă mamă și nici nu poate mânca din laptele matern. Nepoțelul și ginerelul trebuiau să facă repetat testul pentru a afla dacă a dispărut acest virus. Și în cazul soției, rezultatul la test arată pozitiv deja a treia oară.”

Până în prezent, 29 de persoane din Săiți au fost internate în spital cu

ca și nepoțelul la Căușeni, iar eu merg la spital unde aflu că am pneumonie bilaterală. Medicul de familie mi-a prescrie antibiotice și mi-a spus că în cazul în care în două zile nu mă voi simți mai bine, să chem salvarea.”

Salvarea i-a dus pe primar și pe soția acestuia la spitalul din Căușeni, o vecină urma să aibă grijă de animalele din curtea casei. „Am fost internați la 29 mai, iar a doua zi am aflat că ambii avem coronavirus. Peste o zi, fiica însărcinată face testul și deoarece rezultatul era pozitiv a fost transportată la maternitatea nr. 2 din Chișinău. În următoarea zi fac testul ginerelului și nepotul primarului și în ambele cazuri rezultatul este pozitiv.”

Astfel, Valeriu Musteață împreună cu soția sunt internați la Căușeni, fiica la maternitatea nr 2 din Chișinău, iar ginerelul cu nepoțelul la spitalul pentru copii din Chișinău.

„Mă simțeam din ce în ce mai rău și o salvare din Căușeni m-a dus la spitalul „Toma Ciorbă” din Chișinău. Am stat 24 de ore la acest spital dar situația ieșea de sub control și am fost transportat la Spitalul de Urgență, direct în reanimare. Am stat în două saloane unde eram câte cinci bolnavi. Câte trei pacienți din fiecare salon erau gravi de tot și, practic, nu dădeau semne de viață. Dacă la început îi auzeam oftând, mai târziu nu se mai auzau deloc.” Alesul local recunoaște că frica nu îl lăsa să doarmă. „Eram

COVID-19, 12 dintre acestea au fost deja externate. Dintre angajații primăriei s-au infectat primarul, contabilul șef, receptorul fiscal, dereticătoarea și paznicul. Ceilalți angajați au fost în carantină timp de 14 zile. „Eu mă întreb, în care linie a luptei cu COVID-19 sunt noi, aleșii locali? Nimeni nu vorbește despre acest lucru, dar noi luptăm în comunitățile noastre pentru ca acest virus să nu se răspândească, trebuie și să prestăm servicii cetățenilor, să avem grijă de salubritate, etc. Până la urmă am cedat, pentru că noi, primarii, nu suntem medici.”

Valeriu Musteață și-a amintit că la prima etapă de declanșare a epidemiei fiecare primar căuta de unde să procure măști, dezinfectanți care erau greu de găsit. „Era mai simplu dacă la nivel de raion sau Comisie raională se identifica un agent economic care produce aceste măști și dezinfectanți și să le procurăm pentru tot raionul, iar noi, fiecare primărie în parte, să achităm pentru aceste produse. În afară de aceasta, cred că viziunile erau o salvare pentru noi, lucrătorii primăriilor, care stăm în birouri și lucrăm cu cetățenii, dar acestea tot erau de negăsit la începutul perioadei de criză.”

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

IN MEMORIAM

BALADA UNUI PRIMAR RĂPUS DE COVID-19

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) anunță cu profundă tristețe despre decesul primarului satului Dubna, Soroca Valeriu Pruteanu. Potrivit unor oameni din localitate și a unor colegi primari, Valeriu Pruteanu s-a infectat cu COVID-19 în luna mai și a fost internat la o instituție medicală din Chișinău. O perioadă îndelungată s-a aflat în secția de reanimare, infecția afectându-i întreg organismul. În urma complicațiilor survenite din cauza coronavirusului, a fost supus unei intervenții chirurgicale, iar la 10 iulie s-a stins din viață. Valeriu Pruteanu s-a născut la 7 iulie 1952.

Valeriu Pruteanu a activat mai bine de 16 ani în calitate de primar. De la alegerile din toamna anului trecut a reușit să ilumineze jumătate din străzile localității, a demarat lucrările la construcția apeductului, avea atâtea alte obiective...

A fost unul dintre intelectualii de la țară cu o înțelepciune rar întâlnită astăzi. Era optimist, dar și cu simțul dreptății, era gata oricând să ofere un sfat sau să-și încurajeze prietenii.

În urma sa a rămas îndurerată soția, cei trei copii, patru nepoți și toți cei care l-au cunoscut.

Congresul Autorităților Locale din Moldova exprimă sincere condoleanțe familiei și întregii comunități.

Valeriu Pruteanu recita adesea cu mult har pentru colegii primari poezii cu mesaj profund. Una dintre acestea, „Balada Cerbului” o publicăm mai jos.

Valeriu Pruteanu va rămâne viu în amintirea noastră...

A fost odată într-o padure
Un moș bătrân cu baba lui.
Trăiau săraci ca vai de lume
În adâncimea codrului.

Moșneagul nu mai vrea nimica,
El numai moartea și-o dorea,
Dar baba ar fi vrut să aibă
Un suflet tânăr lângă ea.

„Să fie un copil cuminte,
Un suflet tânăr, asta voi,
C-aș vrea și eu s-aud cum suflă
Și-o altă viață lângă noi.”

Așa ofta sărmana babă,
Dar moșul nu mai vrea nimic.
„Ce-mi trebuie o grijă nouă?
Sunt prea bătrân și prea calic!”

Dar Cerul s-a ndurat de babă
Și-un pui de cerb i-a dăruit.
Un pui de cerb cu stea în frunte,
Gonit din codru și rănit.

Și într-o zi trecu pe-acolo
Feciorul unui împărat,
Cu cete de curteni cu arcuri
Și cu ogarii l-au vânat.

„Dă-mi mie cerbul tău, bătrâne,
Că-ți dau pe el tot ce dorești!”

„Nu! nu pot,
de chiar mi-ai da pe dânsul,
Comorile împărătești!”

„Te duc la curtea mea, moșnege,
Cu baba ta; vă fac boieri!

Dă-mi cerbul tău cu stea în frunte
Și-ți dau și cinste, și averi!”

„Nu-mi trebuie averi, nici cinste!
Sunt prea bătrân să le primesc.
Dar, dacă vrea să vina cerbul,
Eu bucuros ți-l dăruiesc!”

Atunci, minune fără seamă;
Și-ntreaga lume ce văzu?
Văzu cum cerbul dă din coarne,
De parcă-ar spune: „Nu vreau, nu!”

„Nu vreau să fiu la curtea voastră,
Deodată cerbul a grăit,
Tu, mă dorești ca pe-o podoabă,
Ei sufletul mi l-au voit.

Am fost rănit la vânătoare,
Ei rănile mi-au vindecat
Și în onoarea curții tale
M-aș simte tare-ncătușat.

La curtea ta aș fi o fiară,
O jucărie pentru puști.
În viața lor sunt o lumină,
Pe care tu n-ai s-o orbești!

Plecă pe gânduri vânătorul,
Și se gândi că nu-i de-ajuns
Veșnic să fii temut și tare,
De mărșăla ta pătruns.

Mai trebuie să ai și-un suflet
Cinstit și blând, și iubitor,
De vrei să fii iubit de oameni,
Și de podoaba codrilor.

PRIMARUL DE PUTINEȘTI, FLOREȘTI GHENADIE CHEFU DESPRE LUPTA CU COVID-19: „O SINGURĂ PERSOANĂ A ÎMBOLNĂVIT ALTE ZECE.”

La 54 de ani, primarul de Putinești, Florești Ghenadie Chefu a trecut prin cea mai grea experiență din viața sa. Alesul local, soția acestuia, cele două fiice și nepoțelii s-au infectat cu coronavirus, iar luna mai a fost una neagră pentru toată familia acestuia.

„Pe 12 mai, soția mea s-a simțit rău, avea febră și a doua zi a făcut testul la COVID-19, iar rezultatul a fost pozitiv. Deoarece se simțea rău, am transportat-o la spitalul din Florești. Întrucât starea de sănătate se agrava, a fost dusă la spitalul Toma Ciorbă din Chișinău, ne povestește Ghenadie Chefu.

La o săptămână și alesul local își face testul la domiciliu și află că are coronavirus. Descriind cum a înțeles că s-a îmbolnăvit, primarul spune că dimineața poți avea senzația că ești cel mai sănătos om de pe pământ, iar peste două ore să fii ca o insectă care a fost stropită cu pesticid. „Avem dureri mari în spate, la picioare, în piept, dispăruse mirosul și gustul, tușeam. Lipsa febrei i-au determinat pe medici să-i dea tratament acasă. La câteva zile distanță, la spital cu COVID-19 ajunge una dintre fiicele sale împreună cu nepoțica. Peste trei-patru zile, cu aceleași simptome se internează ginerele cu al doilea nepoțel. „Timp de o săptămână toată familia mea s-a infectat și a fost spitalizată. Doar eu m-am tratat acasă. Am rămas singur cu coronavirusul. Am trecut prin niște momente de coșmar pe care nu le doresc nimănui. Îmi era frică să nu mor prin somn, dar cel mai tare îmi făceam griji pentru cei dragi.

Primarul mai are o fiică în sat care, de asemenea, s-a infectat. Dintre angajații primăriei, de COVID-19 s-au îmbolnăvit asistentul social și secretarul Consiliului local. Astfel, primăria a fost închisă pentru două săptămâni, iar unii angajați au lucrat de la distanță.

Primarul admite că virusul a ajuns la Putinești de la consătenii care lucrează la Bălți. „Mulți dintre locuitorii satului nostru au un loc de muncă la Bălți. În cazul nostru, soția este medic de familie în trei sate și cred că unul dintre pacienții ei a infectat-o, astfel o singură persoană a îmbolnăvit alte zece.

Potrivit lui Ghenadie Chefu, este strașnic și faptul că în asemenea momente toți îți întorc spatele, oamenii sunt speriați și nu știu cum să se comporte. „Am avut noroc de câțiva prieteni care îmi lăsa la poartă cele necesare. La un moment dat simțeam că aș avea un mușuroi de furnici în piept. E strașnic acest virus, afectează organele cele mai bolnave.

Primarul a mulțumit medicilor de la Spitalul Toma Ciorbă care au făcut tot ce s-a putut pentru a-i salva soția care avea ficatul bolnav. „Pe de o parte, medicii luptau cu virusul, pe de altă parte, aveau grijă să curețe ficatul de antibiotice.

Primarul îndeamnă oamenii să se protejeze, să păstreze distanța socială și să nu creadă celor care afirmă că virusul nu există. „Acest virus se dă învins foarte greu, în cazul fiecărui membru al familiei tratamentul a fost diferit.

Ghenadie Chefu afirmă că până la COVID-10 viața e una și cu totul alta este după această încercare. „Îi mulțumesc bunului Dumnezeu pentru că familia noastră s-a vindecat. Recunosc că am trecut printr-o depresie, dar gândul că trebuie să fiu puternic pentru familia mea m-a ajutat să fac față acestor încercări. Ne încurajăm unul pe altul, spuneam că trebuie să acceptăm ceea ce nu putem să schimbăm și că trebuie să ne facem bine. Aceasta a fost cea mai grea încercare prin care am trecut.

AUTORITĂȚILE PUBLICE CENTRALE ȘI LOCALE ÎN CĂUTAREA SOLUȚIILOR PENTRU REDESCHIDEREA INSTITUȚIILOR PREȘCOLARE!

Reprezentanții Ministerului Educației, Culturii și Cercetării au pus în discuție cu reprezentanții CALM, Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și UNICEF instrucțiuni privind reluarea activității instituțiilor de educație timpurie după ridicarea stării de urgență în sănătate publică.

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a fost reprezentat de către directorul executiv Viorel Furdui, primarul municipiului Strășeni Valentina Casian și primarul comunei Cruzești, municipiul Chișinău Violeta Crudu. În vederea dezbaterii pe larg a acestui subiect, directorul executiv al CALM a considerat oportună organizarea unei ședințe online cu participa-

rea mai multor reprezentanți ai autorităților locale din R. Moldova de nivelul întâi. Astfel, s-a convenit ca la 17 iunie, reprezentanții Ministerului Educației și ai autorităților publice locale din toate zonele Republicii Moldova să participe la o asemenea dezbatere online.

În instrucțiunile și regulamentul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării privind reluarea activității grădinițelor sunt specificate regulile și condițiile în care acest lucru ar deveni posibil. După scoaterea stării de urgență, în dependență de situația epidemiologică din fiecare localitate, autoritatea locală va redeschide grădinițele în baza unei decizii comune cu structurile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, autoritatea locală și administrația instituției, în conformitate cu recomandările Ministerului Sănă-

tății. După consultările de miercuri cu autoritățile locale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va elabora reglementări speciale cu norme obligatorii pe care administrațiile publice locale, directorii instituțiilor preșcolare, cadrele didactice și personalul instituțiilor de educație timpuri împreună cu părinții vor fi obligați să le implementeze pentru a crea condiții sigure pentru copii.

Potrivit CALM, pentru a corespunde tuturor cerințelor necesare de reluare a activității instituțiilor preșcolare este nevoie și de implicarea Ministerului Finanțelor în acest proces deoarece va fi nevoie de cheltuieli suplimentare, cum ar fi dezinfectanți, echipamente, termometre, etc. Astfel, statul va trebui să facă transferuri cu destinație specială pentru ca aceste costuri să nu fie iarăși puse pe umărul autorităților locale de nivelul întâi.

CALM ȘI AUTORITĂȚILE STATULUI

Peste o sută de primari și alți reprezentanți ai autorităților locale și centrale au participat la 17 iunie la conferința organizată de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) cu genericul „Redeschiderea grădinițelor din RM – subiect de discuții între Ministerul Educației și APL”.

Reprezentanții Ministerului Educației, Culturii și Cercetării au prezentat condițiile în care ar putea fi redeschise instituțiile preșcolare după ridicarea stării de urgență în sănătate publică. „Recomandările-cadru elaborate de Ministerul Educației cu suportul UNICEF trebuie aplicate în condiții de maximă siguranță pentru

copii și angajații instituțiilor preșcolare și în funcție de situația din fiecare localitate”, a specificat Mariana Grama, Secretar de Stat în cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

Secretarul de Stat Natalia Grău a punctat că autoritățile publice locale au dreptul să decidă politica de

PRIMARUL MUNICIPIULUI STRĂȘENI VALENTINA CASIAN: „ATÂT TIMP CÂT NU VA EXISTA O COMUNICARE ÎNTRE APC ȘI APL, TOATE ACTELE LEGISLATIVE CARE SE VOR ADOPTA NU VOR PUTEA FI IMPLEMENTATE ÎN BENEFICIUL CETĂȚENILOR”

În contextul în care Ministerul Educației, Culturii și Cercetării încearcă să identifice împreună cu autoritățile locale soluții pentru a redeschide instituțiile preșcolare din Republica Moldova după ce va fi scoasă starea de urgență în sănătate publică, primarul municipiului Strășeni Valentina Casian a readus în atenția autorităților centrale mai multe nereguli ce se înregistrează în procesul de alimentare a copiilor odată cu implementarea unui proiect-pilot în Strășeni. Deși perioada de pilotare a proiectului, stabilită în proiectul Hotărârii de Guvern, a fost 01 aprilie-31 decembrie 2019, în hotărârea de Guvern nr 1260 din 19 decembrie 2018 a fost indicată doar data inițierii acestuia.

Totodată, Hotărârea de Guvern nu prevede expres modalitatea de transmitere în locațiune, contraplată, a blocurilor alimentare și a depozitelor pentru păstrarea produselor alimentare din instituțiile de educație timpurie, iar procesul așa și nu a fost evaluat cu participarea proprietarului bunurilor publice – autorităților de nivelul întâi.

Astfel, în cele 6 instituții preșcolare din municipiul Strășeni serviciul de alimentare a copiilor este prestat de un agent economic, autoritățile locale de nivelul doi fiind cele care au transmis blocurile alimentare, dar și gestionarea serviciului de alimentare a copiilor acestei firme private pentru o perioadă de cinci ani.

Deoarece așa prevedea Hotărârea de Guvern, Consiliul municipal Strășeni a adoptat decizia de transmitere în comodat autorităților de nivelul doi a blocurilor alimentare, bunuri pe care Consiliul raional trebuia să le dea în locațiune agentului economic, activitate din care ar urma să obțină și niște venituri, ceea ce contravine prevederilor legale deoarece aceasta este proprietatea publică a autorităților locale de nivelul întâi.

Până la moment, contractele de comodat nu sunt semnate de către autoritățile de nivelul doi, iar lipsa contractului de comodat a creat alte consecințe: în această cauză în bugetul local nu ajung resursele pentru utilizarea în aceste blocuri alimentare a energiei electrice, termice, apă și canalizare, etc.

Potrivit hotărârii 1260 a Guvernului, în decembrie 2019 urma să fie efectuată o evaluare a proiectului respectiv și în cazul în care impactul era unul pozitiv, această experiență urma să fie implementată în toate localitățile din RM. „Am solicitat autorităților centrale să efectueze o evaluare pentru că probleme sunt foarte multe. De exemplu, se practică servicii de catering și produse alimentare se aduc la grădiniță cu taxiul, fără ca mașina să fie specializată sau șoferul să fie echipat.”

În afară de aceasta, părinții au stabilit un grafic și aduc pe rând apă potabilă la

grădiniță pentru copiii lor, deoarece agentul economic afirmă că alimentație nu înseamnă și apă. „Apa, de asemenea, este un produs care trebuie să corespundă tuturor normelor și nu se știe care este calitatea apei adusă de un părinte sau altul”, constată primarul municipiului Strășeni.

Mai mult decât atât, în ultima perioadă în presă au apărut unele materiale despre evaziunea fiscală comisă de acest agent economic pe teritoriul Lituaniei, Ucrainei etc. În acest sens, Valentina Casian a solicitat Ambasadei Lituaniei să se expună referitor la activitatea acestuia, pentru a cunoaște dacă această firmă merită să-și desfășoare activitatea în municipiul Strășeni.

Suplimentar, există riscul ca instituțiile preșcolare din Strășeni să rămână fără angajați în blocurile alimentare deoarece în această perioadă de pandemie le-a fost ach-

tat salariul doar pentru șapte zile din luna martie. „Evident că acești oameni se vor adresa instituțiilor abilitate pentru a le fi restabilite drepturile salariale. Consider că agentul economic respectiv a abuzat de situația creată în țară și a avut un comportament incorect față de tot acest personal”, afirmă Valentina Casian.

Revenind la condițiile în care vor putea fi redeschise grădinițele, Valentina Casian consideră că acest lucru poate avea loc doar în cazul unei colaborări foarte strânse între APL, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, angajații instituțiilor și părinți. „Părinții trebuie să înțeleagă că pot aduce copilul în instituție doar dacă acesta este sănătos și nu există simptome ale bolii, dacă se respectă toate prevederile prevăzute în regulamentul elaborat de Ministerul Educației.”

Republica Moldova a avut trei guverne din aprilie 2019 și până în prezent. În speranța că va reuși să soluționeze problema alimentației copiilor din Strășeni dar și nedreptatea care s-a comis în procesul de implementare a acestui proiect, Valentina Casian a înaintat mai multe demersuri reprezentanților celor trei executive de la Chișinău, dar și autorităților locale de nivelul II. **„Am arătat care este venitul ratat în bugetul local în urma acestei activități pe care o consider ilegală. Acesta este încă un exemplu al faptului că atât timp cât nu va exista o comunicare între APC și APL, toate actele legislative care se adoptă nu vor putea fi implementate în beneficiul cetățenilor.”**

La 15 iunie, în cadrul unei întrevederi cu reprezentanții Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, primarul municipiului Strășeni Valentina Casian a abordat acest subiect în speranța că în domeniul alimentației copiilor din comunitatea sa lucrurile vor reveni la normalitate.

DISCUTĂ CONDIȚIILE ÎN CARE AR PUTEA FI REDESCHISE INSTITUȚIILE PREȘCOLARE!

Înmatriculare a copiilor, acest proces va avea loc reeșalonat, cu deschiderea inițială a două sau trei grupe și cu selectarea inițială a copiilor a căror părinți sunt angajați în câmpul muncii. Totodată, reprezentanții Ministerului Educației au atras atenția că în această perioadă de pandemie a crescut numărul cazurilor de violență în familie față de copii.

Pentru a putea întruni condițiile necesare pentru redeschiderea grădinițelor, Ministerul Educației a specificat că toți copiii și angajații acestor instituții vor trebui să efectueze un control medical, doar copiii vaccinați vor putea admiși la grădiniță, instituțiile vor fi dotate cu termometre digitale și alt utilaj necesar, fiecare grupă va avea doi educatori și cel mult zece copii, angajații instituțiilor nu vor depăși vârsta de 63 de ani, etc.

Un rol-cheie în acest proces îl vor avea părinții care vor semna mai multe tipuri de declarații asumându-și astfel să aducă copiii la grădiniță doar dacă aceștia sunt sănătoși. Totodată, la primul caz depistat de COVID-19 instituția preșcolară își va sista activitatea.

La eveniment au participat și reprezentanți ai asociației obștești Părinți Solidari care au solicitat autorităților redes-

chiderea urgentă a instituțiilor preșcolare în condiții de maximă siguranță. Potrivit reprezentanților asociației obștești, este inadmisibil ca toate instituțiile și piețele să funcționeze, iar grădinițele nu.

Viceprimarul municipiului Chișinău Angela Cutasevici a fost de părere că redeschiderea grădinițelor este o responsabilitate enormă a APL și că instrucțiunile cadru vor fi ajustate la necesitățile municipiului. Potrivit unui sondaj realizat în capitală, 60% dintre părinți și-au exprimat dorința de a aduce copiii la grădiniță.

Primarul municipiului Bălți Renato Usatfi și-a informat colegii despre rezultatele testării tuturor celor 50 de angajați ai primăriei municipiului Bălți. „Din cele 50 de persoane testate, 31 rezultatele au fost pozitive, deși doar două dintre acestea aveau unele simptome.” În acest context, primarul a solicitat testarea tuturor angajaților instituțiilor preșcolare înainte de reluarea activității acestora.

Potrivit primarului orașului Cricova Valentin Guțan, mulți dintre angajații grădinițelor au depășit vârsta de 63 de ani, iar în asemenea condiții va fi dificil de a asigura numărul necesar de angajați în instituțiile preșcolare.

Reprezentanta Ministerului Finanțelor a atras atenția primarilor asupra necesității utilizării raționale a resurselor financiare acumulate în perioada în care aceste instituții preșcolare nu au activat. Potrivit specialistului de la Ministerul Finanțelor, aceste economii ar putea fi utilizate pentru procurarea termometrelor digitale și a altor produse necesare pentru a asigura securitatea copiilor.

Totuși, unii aleși locali au menționat că resursele economisite nu sunt atât de semnificative încât să fie posibilă procurarea tuturor celor necesare pentru asigurarea condițiilor de activitate a instituțiilor preșcolare în această perioadă de criză.

Primarul comunei Cruzești, municipiul Chișinău Violeta Crudu a prezentat rezultatele unui sondaj efectuat în localitatea sa. „Din 65 de părinți, doar 10 ar vrea

să-și readucă copii la grădiniță. Pentru a redeschide grădinițele este bine mai întâi de a evalua riscurile”, a fost de părere Violeta Crudu.

Totodată, primarul de Cruzești a considerat un succes acest dialog între reprezentanții APC și APL, lucru care se întâmpla destul de rar. „Nu înțeleg de ce ne evită reprezentanții ministerelor, deoarece nu știe nimeni mai bine decât un ales local ce se întâmplă în teritoriu. Dacă se întâmplă ceva la grădiniță, de exemplu, părintele nu va merge la ANSA sau la altă instituție de stat ci, în primul rând, va veni la primar.”

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui a mulțumit tuturor participanților la conferința online, menționând că pentru a avea rezultate este nevoie de solidarizarea și implicarea în acest proces atât a APL, cât și a APC, a conducătorilor instituțiilor preșcolare și a părinților.

CALM ȘI PROGRAMUL COMUNITATEA MEA...

...VOR COLABORA ÎN VEDEREA ÎMBUNĂTĂȚIRII SISTEMULUI DE ADMINISTRARE PUBLICĂ LOCALĂ, A CĂDRULUI LEGISLATIV ȘI A CAPACITĂȚILOR AUTORITĂȚILOR LOCALE!

Programul
Comunitatea Mea

Programul Comunitatea Mea este implementat de Agenția Statelor Unite ale Americii pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și are ca obiectiv susținerea autorităților publice locale pentru a asigura o guvernare mai eficientă, transparentă și responsabilă față de cetățeni.

Proiectul este orientat spre creșterea capacităților autorităților locale și susținerea lor în procesul de dezvoltare a comunităților. Pe lângă asistența tehnică, acesta presupune și o componentă investițională de care vor beneficia mai multe comunități pentru implementarea anumitor obiective.

O altă componentă a acestui program constituie ajustarea politicilor și strategiilor din domeniul APL la realitățile și necesitățile acestora. În acest fel, Programul Comunitatea Mea va ajuta Guvernul Republicii Moldova, dar și autoritățile administrației publice locale, reprezentate de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în stabilirea unui dialog eficient, real și permanent între Guvern și administrația publică locală.

Având aceleași obiective, CALM și Programul Comunitatea Mea vor colabora în vederea îmbunătățirii sis-

temului de administrare publică locală, a cadrului legislativ și a capacităților autorităților locale.

În acest context, directorul executiv al CALM Viorel Furdui a explicat că proiectul pe care îl vor implementa CALM și Programul Comunitatea Mea va fi focusat pe două componente fundamentale, extrem de necesare pentru a putea avansa în domeniul descentralizării și reformei administrației publice din Republica Moldova.

„În primul rând, în parteneriat cu alte organizații și experți independenți, vom realiza un studiu privind costul competențelor autorităților publice locale.” Potrivit directorului executiv al CALM, acesta este un exercițiu extrem de important, deoarece pe umerii administrației publice au fost transferate sistematic mai multe competențe fără acoperire financiară. Mai mult decât atât, practic, niciodată nu au fost evaluate sau stabilite costurile reale ale acestor competențe și din acest motiv întotdeauna a existat o discrepanță enormă dintre multitudinea de competențe care se transferă pe umerii administrației publice locale și lipsa resurselor pentru implementarea acestora.

„Acest exercițiu pe care îl vom realiza cu suportul Programului Comunitatea Mea și cu participarea experților independenți ne va permite în dialogul cu autoritățile Centrale să venim cu argumente tehnice, bazate pe cifre exacte și statistici și să convingem că este necesară o altă abordare în ceea ce înseamnă finanțele publice locale, descentrarea financiară, acordarea mai multor posibilități și mai multor resurse financiare administrației publice locale.”

O altă componentă a proiectului pe care o vor realiza CALM și Programul Comunitatea Mea este inovativă și absolut necesară, în primul rând, Republicii Moldova, inclusiv autorităților publice locale și colectivităților locale. Aceasta constă în elaborarea unei concepții preliminare privind reforma administrației publice locale. „Este un subiect extraordinar de important, mai ales în contextul în care permanent au fost opinii care au interpretat destul de trunchiat acest subiect. Unii vorbesc doar despre aspectul administrativ teritorial, alții doar costuri sau de aspectul economico-financiar și niciodată nu a existat o abordare complexă, o înțelegere profundă a acestei probleme, a complexității elementelor ce trebuie abordate pentru a se asigura o reformă cu adevărat cu succes.”

Viorel Furdui a menționat că Republica Moldova a avut, în acest sens, o experiență, din păcate, nereușită. „Nu neapărat din motivul că ideea a fost rea, dar anume din cauza unor abordări înguste și că din procesul anterior de reformă au fost excluși actorii principali, cei care, în primul rând,

trebuie să fie beneficiari - cetățeni și autoritățile publice locale.”

Astfel, obiectivul CALM în acest proces este implicarea într-un mod participativ a tuturor actorilor relevanți din acest domeniu, iar la prima etapă inițierea unor discuții privind conceptul a ceea ce înseamnă o reformă a administrației publice în vederea identificării tuturor elementelor importante pentru realizarea acesteia.

„Pentru elaborarea conceptului acestei reforme, trebuie să discutăm foarte larg cu reprezentanții administrației publice locale, administrației centrale, reprezentanții Parlamentului, este necesară și implicarea diferitor organizații neguvernamentale și a cetățenilor ca, în final, să ajungem la un consens larg - obiectiv extrem de necesar atunci când este vorba despre astfel de reforme”, a punctat directorul executiv al CALM.

Viorel Furdui a subliniat faptul că această idee inovativă nu a fost aplicată până acum în Republica Moldova, însă anume o asemenea abordare va permite o bună înțelegere a ceea ce înseamnă, în esență, o reformă a administrației publice locale care trebuie să fie conectată cu reforma administrației publice centrale și cu toate elementele și etapele necesare de parcurs pentru a avea un rezultat de succes.

„Cu atât mai mult, la momentul actual avem experiența proprie, dar și a altor state care au implementat asemenea reforme și cunoaștem care au fost greșelile ce trebuie evitate. Avem nevoie de o reformă în beneficiul cetățeanului, acesta să fie în centrul atenției, nu funcționarii, nu guvernanții, nu

experții străini sau alții. Ne dorim ca rezultatul acestei reforme să îmbunătățească viața cetățeanului, să nu-l facă să sufere mai mult sau să umble în căutarea serviciilor publice, să parcurgă distanțe, să aibă costuri mai mari, etc.”

În concluzie, Viorel Furdui și-a exprimat bucuria în ceea ce privește schimbările din ultimul timp din cadrul Programului Comunitatea Mea care au dus la impulsivarea acestui program foarte important și la focusarea atenției pe obiective strategice ce urmăresc schimbări de sistem și îmbunătățirea capacităților autorităților publice locale.

Programul Comunitatea Mea este un program al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) cu un buget în valoare de 20,5 mln dolari SUA (grant) care are scopul de a susține autoritățile publice locale pentru a asigura o guvernare mai eficientă, transparentă și responsabilă față de cetățeni. Programul a fost lansat în luna mai anul curent. Durata implementării este de 5 ani iar beneficiarii vor fi peste 100 de localități și peste 100 000 de cetățeni ai Republicii Moldova.

Pentru mai multe informații despre Programul Comunitatea Mea, accesați pagina de Facebook/ProgramulComunitateaMea/.

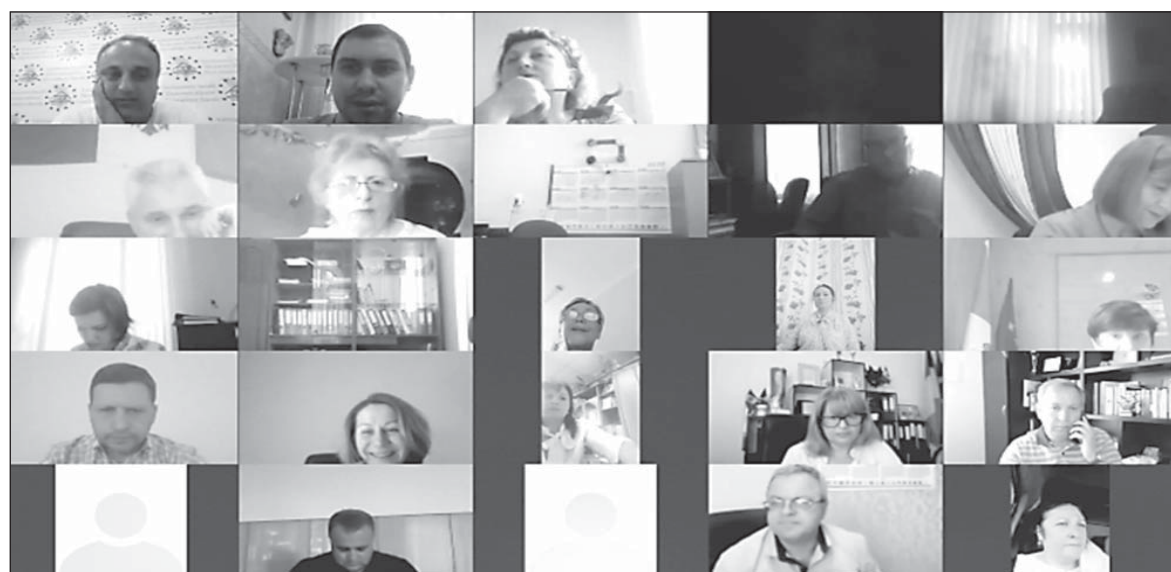
Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

...ȘI-AU PROPUȘ SĂ ESTIMEZE COSTUL COMPETENȚELOR APL

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Programul Comunitatea Mea au organizat la 30 iunie seminarul online cu genericul „Validarea domeniilor care vor fi incluse în studiul privind costurile competențelor APL”. La eveniment au participat circa 100 de primari și alți reprezentanți ai APL, experți ai CALM și ai Programului Comunitatea Mea care este implementat cu suportul USAID și vizează susținerea creșterii capacităților autorităților locale din Republica Moldova.

Subiectul evenimentului a vizat stabilirea competențelor autorităților locale în contextul identificării volumului de muncă realizat de către angajații primărilor, a atribuțiilor puse de către legislatori pe umerii APL, dar care nu sunt acoperite nici cu resurse financiare, nici cu resurse umane.

În acest context, la inițiativa CALM, cu sprijinul Programului Comunitatea Mea s-a agreeat să se lucreze la estimarea costurilor competențelor atribuite APL pentru a afla valoarea reală a acestora, în funcție de resursele financiare și umane. La prima etapă a fost elaborat un chestionar și expediat tuturor autorităților publice locale. În baza celor peste

o sută de chestionare completate au fost stabilite care sunt competențele prioritare pentru APL, iar rezultatele acestora au fost supuse dezbaterilor în cadrul evenimentului online.

Printre concluziile participanților a fost de a stabili, la prima etapă, toate atribuțiile, competențele care nu sunt acoperite cu resurse și nici cu personal, iar ulterior se va estima care este costul real al acestora.

Potrivit directorului executiv al CALM Viorel Furdui, în baza rezultatelor metodologiei la care se lucrează la această

etapă se va face o analiză a competențelor în cadrul unui studiu mai complex. „Credem că aceste rezultate vor avea un mare impact deoarece vor permite autorităților locale într-un mod sistemic, sar și cu argumente clare, să discute cu autoritățile centrale privind necesitatea de a abandona practicile care există până astăzi de a delega APL diverse atribuții fără a asigura condițiile ca acestea să fie realizate.”

Viorel Furdui s-a arătat convins de faptul că acest studiu va fi de ajutor și administrației publice centrale să înțeleagă

mai bine specificul APL. „În afară de aceasta, credem că rezultatele acestui studiu vor conduce la necesitatea revizuirii mai multor aspecte legate de activitatea APL și modul cum sunt finanțate acestea. Sperăm foarte mult ca acest studiu ne va permite să avem un dialog cu APC privind unele acțiuni concrete de descentralizare financiară, astfel încât autoritățile locale să fie asigurate cu mai multe resurse necesare pentru a-și exercita mandatul.”

Totodată, rezultatele studiului vor crea premise de a revizui abordările

privind modul cum sunt organizate APL, posibilitatea de a atrage specialiști în APL, politica statelor de personal, realități ce vizează direct interesele cetățenilor și calitatea serviciilor prestate.

Printre exemplele de atribuții fără acoperire financiară și umană, primarii au menționat asigurarea ordinii publice, asigurarea comunităților cu apă și canalizare, infrastructura drumurilor, iluminatul stradal, problema câinilor vagabonzi și alte servicii publice de importanță primordială pentru cetățeni. „Posibilitățile APL sunt limitate anume din cauza că sistemul actual de asigurare cu resurse financiare și umane este excesiv de centralizat și depinde de autoritățile centrale care, în marea majoritatea a cazurilor, sunt cam deconectate de la realitățile existente în teritoriu și nu cunosc mai bine decât APL ce se întâmplă în comunități și care sunt necesitățile acestora. Lucrurile acestea urmează a fi schimbate atât la nivel de finanțare, cât și la nivel de organizare a APL, iar principiul de bază ar fi acordarea a cât mai multă libertate APL în ceea ce privește adaptarea la condițiile existente în fiecare localitate și asigurarea cu un minim necesar de resurse financiare pentru ca APL să poată face față tuturor provocărilor din comunitățile locale”, a concluzionat directorul executiv al CALM.

PROIECTELE MICI UNESC COMUNITĂȚILE ȘI RESPONSABILIZEAZĂ CETĂȚENII

Spiritul civic poate fi dezvoltat numai prin implicare și motivare. Asta o demonstrează localnicii din șase sate și comune din raionul Sângerei care își dezvoltă localitățile, construind și modernizând obiective culturale sau de agrement. Experții în domeniul bunei guvernări spun că astfel de inițiative îi responsabilizează atât pe cetățeni, dar și pe autoritățile publice locale (APL), care sunt obligate să respecte toate cele trei etape ale transparenței în procesul decizional: de informare, de implicare și de monitorizare.

muna Dumbrăvița au decis să continue investițiile în parcul din centrul localității, unde s-au făcut anterior lucrări din alt proiect. **Maria Chițanu** povestește că, împreună cu consătenii, au hotărât că aici vor fi plantați copaci, va fi construit un trotuar și vor fi instalate bănci și coșuri de gunoi. Toate lucrările vor fi făcute cu ajutorul cetățenilor care vor munci voluntar. „Am propus cinci persoane din cinci mahalale care vor asista la ședințele consiliilor și deja vor duce informația prin sat să spună ce s-a discutat și ce s-a votat. De multe ori, aceste lucruri rămân în umbră și lumea nu prea știe ce se întâmplă”, spune

rișul terasei. Locuitorii din **Coșcodeni** au decis să investească în echipamentul tehnic pentru sonorizare de la căminul cultural, care va fi folosit la diferite evenimente culturale. La **Chișcăreni** însă locuitorii au decis să repare gardul și poarta care împrejmuiesc clădirea unde își are sediul o organizație neguvernamentală activă din localitate.

ACTIVITĂȚI CARE UNESC OAMENII

Toate aceste localități fac parte dintr-un proiect care facilitează dialogul dintre cetățeni și APL, iar membrii comunităților sunt implicați în procesul de luare a deciziilor. Proiectul se bazează pe ajutorul financiar rezultat din implicare. Astfel, comunităților li se oferă o sumă mică de bani, până la 300 de euro, pentru a rezolva o problemă din localitate. Opțional, oamenii pot contribui financiar sau cu forță de muncă pentru a construi, moderniza un obiectiv din localitate sau pentru a achiziționa un lucru necesar comunității. O condiție de participare în acest proiect este ca problema care necesită a fi rezolvată e să fie identificată de cetățeni înșiși. **Silvia Țurcanu**, coordonatoarea acestui proiect regional și fost primar al comunei Chișcăreni, spune că prin

asemenea inițiative cetățenii sunt stimulați să fie activi și să se implice în dezvoltarea comunităților: „Promovăm o comunicare transparentă între APL-uri și oameni, astfel fiind asigurată o bună guvernare. Aceste proiecte îi mobilizează pe cetățeni să se implice, identificând problemele localității și contribuind la rezolvarea acestora. O societate fără oameni activi degradează. Vrem să-i învățăm să facă voluntariat și să contribuie la dezvoltarea comunității. Facem asta prin activități care unesc satele, unesc oamenii”.

VIOREL FURDUI: „ACESTE PROIECTE CONSOLIDEAZĂ ÎNCREDEREA ÎN AUTORITĂȚI”

Viorel Furdul, expert în domeniul administrației publice locale și director executiv al Congresului Autorităților Publice Locale (CALM), încurajează cetățenii și autoritățile din alte regiuni să preia astfel de exemple. „Pe de o parte, chiar dacă nu au o finanțare foarte mare, aceste inițiative sunt o formă de a trezi interesul și implicarea cetățenilor, care învață să folosească astfel de finanțări. Pe de altă parte, soluționează anumite probleme mici, dar care în realitate reprezintă un pas esențial în dezvoltarea localităților respective și îi pregătește pe oameni pentru inițiative mai mari și asimilarea unor resurse financiare mult mai mari. Iar acest lucru este extrem de important pentru că noi, ca stat, trebuie să învățăm să asimilăm finanțări. Dacă vorbim despre transparență, implicare, colaborare între APL și populație, aceste proiecte au un impact benefic, deoarece ele consolidează încrederea în autorități și asigură o guvernare locală mai bună”, conchide expertul.

La final de proiect, în luna octombrie 2020, va fi organizat Festivalul Inițiativelor Civice, în cadrul căruia vor fi prezentate rezultatele proiectului, iar trei din cele mai bune inițiative civice vor fi premiate.

Mariana JACOT

PARCURI MODERNIZATE CU IMPLICAREA CETĂȚENILOR: MASĂ CU TABLĂ DE ȘAH, PAVAJ ȘI VECEU

Locuitorii din fiecare comună, împreună cu autoritățile locale, au organizat câteva adunări și au identificat problemele, rezolvarea cărora nu mai rabdă amânare. Majoritatea inițiativelor sunt de infrastructură locală și au menirea să îmbunătățească viața oamenilor din comunitate. Bunăoară, localnicii din **lezărenii Vechi** au decis să construiască un foșor în centrul comunei și să instaleze o masă și două bănci, iar pe masă să fie imprimată o tablă de șah. **Tudor Șonțu**, locuitor din lezărenii Vechi, a participat la două consultări ale grupului de inițiativă, iar după examinarea argumentelor pro și contra s-a decis că sătenii au nevoie de acest loc de agrement. „Noi în sat n-avem parc și n-ai unde sta nici să citești o carte sau să-ți petreci altfel timpul liber. În centrul satului sunt toate instituțiile publice, iar cât timp oamenii vor aștepta la poștă, la oficiul medicilor de familie sau la primărie - vor putea citi un ziar sau juca o partidă de șah”, spune T. Șonțu. La rândul său, primara comunei **Renata Gabor**, accentuează că locuitorii au venit nu doar cu ideea, dar și cu mijloace financiare: „Am organizat o mică loterie: oamenii au cumpărat bilete, știind că acești bani sunt contribuția lor. Din vânzările de bilete s-au adunat 2.400 de lei. Va contribui și primăria, astfel adunăm banii necesari. Este important să încurajăm oamenii să vină cu propuneri și inițiative. Pe viitor, tot cu implicarea oamenilor sperăm să amenajăm un parc, dar și un teren de joacă ar fi binevenit”.

Și localnicii din co-

Maria Chițanu. Primăria va aloca 16 mii de lei pentru lucrări adăugătoare și 10 mii de lei pentru amenajarea unui veciu public în parc.

În satul **Ciuciuieni**, grupul de inițiativă la fel a decis să construiască un trotuar în parc. Localnica **Alina Andoni** spune că acest trotuar va înlesni accesul copiilor la terenul de joacă din parc. **Violeta Vitu**, primara comunei Ciuciuieni, spune că „din contul primăriei vor fi alocați 16 mii de lei pentru lucrări de instalare și procurarea materialului”.

LA COȘCODENI ȘI TĂURA VECHE SE INVESTEȘTE ÎN CASELE DE CULTURĂ

La rândul lor, localnicii din comuna **Tăura Veche** vor să amenajeze zona adiacentă căminului cultural. Aici urmează să fie pavată terasa de dans și să fie instalat acoper-

DIRECTORUL PROGRAMULUI COMUNITATEA MEA DANIEL ȘERBAN:

„PROGRAMUL USAID E DESPRE OAMENI
ȘI DESPRE DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR
REPREZENTANȚILOR AUTORITĂȚILOR LOCALE

Cu un buget în valoare de 20,5 mln dolari, Programul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) Comunitate Mea își propune să asigure o guvernare mai eficientă, transparentă și responsabilă față de cetățeni. Programul a fost lansat în mai 2018 și va fi implementat până în 2023. Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Programul Comunitate Mea au semnat recent un acord de cooperare, obiectivul fiind îmbunătățirea sistemului de administrare publică locală. Până la ora actuală, 47 de comunități locale au devenit beneficiare ale Programului Comunitate Mea, încă 30 de localități partenere urmează să fie selectate în perioada imediat următoare. În total, peste 100 de comunități și peste 100 000 de cetățeni ai Republicii Moldova vor fi beneficiarii programului USAID, implementat de IREX. Directorul Programului Comunitate Mea Daniel Șerban a explicat pentru calm.md de ce criterii este nevoie pentru a deveni parte a acestui program, ce tipuri de asistență oferă Comunitate Mea, dar și care sunt rezultatele celor doi ani de activitate în Republica Moldova.

Ce reprezintă Programul Comunitate Mea, cui i se adresează și ce scop are acesta în Republica Moldova?

Daniel Șerban: Comunitate Mea este programul principal al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională USAID în domeniul guvernării locale și are ca scop susținerea autorităților publice locale din Republica Moldova în efortul lor de a asigura o guvernare mai eficientă, mai transparentă și mai responsabilă față de necesitățile cetățenilor. După cum spuneam, este finanțat de agenția USAID din Moldova și implementat de IREX – o organizație neguvernamentală din Statele Unite. Durata programului este de cinci ani (2018 -2023). În decursul celor cinci ani, Programul va acorda asistență unui număr de aproximativ 100 de comunități locale din Republica Moldova, mă refer la municipii, orașe, comune, sate, dar vizează în mod prioritar autoritățile publice locale de nivelul întâi, adică primăriile și, în egală măsură, grupurile civice, societatea civilă, cetățenii și, atunci când este cazul, mediul de afaceri.

Ce tipuri de asistență este oferită prin intermediul Programului Comunitate Mea?

Daniel Șerban: În prezent, Programul Comunitate Mea colaborează cu 47 de administrații publice și implementează activități în patru sectoare mari. Primul se referă la îmbunătățirea calității și accesului la serviciile publice. Al doilea domeniu vizează implicarea cetățenilor în procesul de guvernare locală, al treilea are ca obiectiv creșterea veniturilor primăriilor obținute la nivel local, dar și îmbunătățirea managementului financiar și al proprietății publice. O componentă foarte importantă în cadrul Programului Comunitate Mea este cea legată de colaborarea cu autoritățile centrale și alți parteneri strategici și aici aș vrea să subliniez rolul Congresului Autorităților Locale din Moldova. Toate aceste eforturi sunt făcute pentru a consolida cadrul

legislativ și, evident, pentru a avansa procesul de descentralizare și reformă în administrația publică locală.

Care sunt rezultatele Programului Comunitate Mea în acești doi ani de colaborare cu primăriile din Republica Moldova?

Daniel Șerban: Noi lucrăm cu grupuri de autorități publice locale, menționam că sunt 47 în acest moment. În primul an am început cu 20, în al doilea an s-au adăugat încă 27 și, în curând, sperăm că încă 30 de primării vor deveni partenerele Programului. În acești doi ani s-a investit foarte mult efort în oameni. **Programul Comunitate Mea e despre oameni și e vorba și despre dezvoltarea capacităților reprezentanților autorităților locale.** Prin intermediul Programului, mai mult de 400 de angajați ai primăriilor și lideri comunitari din mediul civic și privat au beneficiat până acum de instruirii și au dobândit cunoștințe puternice și competențe în domeniul planificării strategice, a implicării cetățenilor în luarea deciziilor, asigurarea transparenței bugetare, dezvoltarea economiei locale și a turismului rural, dar și a planificării financiare și creșterea veniturilor locale. Grație acestor abilități, putem spune că reprezentanții autorităților publice locale din primăriile partenere pot oferi servicii publice administrative mai bune și credem noi că pot facilita mai bine accesul cetățenilor din aceste localități la informații. **Mai mult decât atât, în anul 2019, primăriile din Program au obținut venituri pentru bugetele locale în sumă de aproximativ 2,5 milioane de dolari din gestionarea mai eficientă a proprietăților publice din zona lor de reședință.** Tot aici, putem menționa că peste jumătate din primăriile partenere au organizat pentru prima dată în Republica Moldova audieri publice pe tema bugetului local, oferind astfel posibilitatea primarilor să facă publice informațiile ce vizează veniturile dar și bugetele incluse și, în egală măsură, au oferit șansa cetățenilor de a se face auziți, astfel încât bugetul local să țină cont de necesitățile lor. Potrivit estimărilor noastre, mai mult de 13 000 de cetățeni au interacționat direct cu primarii în cadrul întâlnirilor realizate la nivel local. Cetățenii din cele 47 de localități au fost consultați direct pe diverse probleme locale, fie prin intermediul unor chestionare, fie prin intermediul unor seminare sau întâlniri publice. În afară de aceasta, asistența Programului Comunitate Mea a fost îndreptată spre implementarea sistemului de control intern în cadrul autorităților publice locale, precum și adoptarea unor practici de planificare bugetară bazată pe transparență, incluziune și integritate. De asemenea, Programul Co-

munitate Mea a implementat diverse inovații de planificare a investițiilor de capital în orașele mari, cum ar fi Ungheni, Strășeni sau Comrat. Astfel ei au reușit să-și planifice mai eficient resursele disponibile și, mai ales, să le alinieze cu prioritățile locale. Foarte important este că Programul Comunitate Mea a început implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară, de infrastructură. Astfel, în cadrul Programului autoritățile publice locale beneficiază de finanțare pentru implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară ce pot include infrastructură municipală și servicii. **Aceste finanțări sunt disponibile pentru administrațiile publice locale care demonstrează un angajament sporit față de guvernarea deschisă și responsabilă, dar și pentru implicarea cetățenilor în toate inițiativele programului.** Prin intervenția propusă se urmărește consolidarea capacităților reprezentanților primăriilor în parteneriat cu comunitate de a identifica, planifica și monitoriza un proiect de infrastructură. Mai mult decât atât, sperăm că experiența acumulată în acest proces va îmbunătăți capacitățile administrațiilor publice locale partenere în atragerea finanțărilor și din partea altor donatori. În momentul de față avem circa 13 licitații pe diverse proiecte în aproximativ 9 comunități partenere și în acest an planificarea noastră este să investim aproximativ 500 000 dolari în dezvoltarea infrastructurii locale. Altfel spus, cu sprijinul Programului și prin contribuția comunităților, deoarece cheltuielile se împart între noi și administrațiile partenere, zeci de km de rețele de iluminat public stradal din cinci comunități vor fi reabilitate, iar drumurile și trotuarele din alte trei sate vor fi reconstruite. La fel, de exemplu, în parteneriat cu cetățenii din comuna Feștești, Ștefan Vodă, școala din localitate va fi reabilitată, se vor face lucrări de reparație a sălii de educație fizică și a cantinei școlii. În același timp, vor fi schimbate ușile, cazanul școlii și se va efectua o izolare termică a clădirii. Este doar un tip de proiect pe care noi îl finanțăm în parteneriat cu autoritățile publice locale.

Spuneți că Congresul Autorităților Locale din Moldova este unul dintre partenerii Programului Comunitate Mea. Cum colaborează Programul cu CALM și cu autoritățile centrale?

Daniel Șerban: Vreau să folosesc acest prilej pentru a mulțumi Congresului Autorităților Locale din Moldova pentru cooperarea de până acum și pentru premisele unei colaborări de lungă durată. CALM-ul este unul dintre partenerii strategici ai Programului. Recent am semnat un acord de colaborare prin intermediul căruia vom iniția o serie de acțiuni pentru îmbunătățirea sistemului de administrare publică locală, pentru întărirea cadrului legislativ, precum și a capacităților autorităților locale din Republica Moldova. CALM-al a depășit zece ani de experiență și este foarte bine documentat privind realitățile din Republica Moldova, are o foarte mare recepție la toți sau la un număr important de primari și alți reprezentanți ai autorităților publice locale. De asemenea, își demonstrează pe zi ce trece capacitatea de a deveni un partener activ și ferm în discuțiile cu autoritățile publice centrale din Republica Moldova și noi vrem în continuare să sprijinim aceste eforturi care sunt și în colaborarea cu celelalte autorități publice centrale, cum ar fi Cancelaria de Stat,

Ministerul Finanțelor, etc, astfel încât să întărim procesul legislativ, dar și viziunea privind o administrație publică bazată pe bune experiențe și pe transparență.

În condițiile pandemiei, cum și-a adaptat activitatea Programul Comunitate Mea și ce reacție au avut partenerii locali?

Daniel Șerban: Ca pentru toată planeta, aceasta a fost o provocare și pentru noi. În momente de criză, precum sunt cele cauzate de pandemie, capacitatea de adaptare este una esențială iar noi, Programul Comunitate Mea, am încercat să ne reconfigurăm traseul de colaborare cu primăriile partenere și să menținem o comunicare, o livrare a asistenței tehnice imediate și cu rezultate de lungă durată. În acest context, primul lucru pe care l-am făcut a fost să evaluăm necesitățile primăriilor în contextul pandemiei și de trecere, evident, la sistemul de lucru la distanță. Am făcut un chestionar pe care l-am distribuit și am discutat cu toți reprezentanții autorităților publice locale din cele 47 de localități. Acest chestionar a scos la iveală mai multe provocări cu care se confruntă primăriile, cum ar fi lipsa unei infrastructuri potrivite și a competențelor angajaților primăriilor în ceea ce privește componenta IT, politicile informaționale, dar și a regulilor care sunt necesare pentru a facilita lucrul la distanță. Pentru a răspunde prompt acestor provocări, împreună cu CALM (un alt exemplu de colaborare de succes) am organizat o conferință video pe platforma ZOOM în cadrul căreia o sută de primari și reprezentanți ai autorităților publice locale și-au putut îmbunătăți cunoștințele în domeniul lucrului la distanță. În cadrul acestui seminar informațional au fost prezentate mai multe platforme online de comunicare, precum și avantajele și dezavantajele în folosirea acestor instrumente care pot și au fost deja folosite de un număr important de primării în timpul lucrului la distanță. De asemenea, Programul a inițiat o serie de activități ce vin să susțină autoritățile publice locale pe perioada de pandemie și post-pandemie și să creeze un set de materiale informaționale care, sperăm că vor facilita activitatea primăriilor în perioade similare de criză.

Cum pot deveni alte primării partenere ale Programului Comunitate Mea?

Daniel Șerban: Spuneam că în acest moment lucrăm cu 47 de primării și ele sunt în grupuri, noi le numim cohorte. Sperăm că la mijlocul lunii iunie și putem lansa o nouă rundă de selecție a unui grup mai mare, de această dată de aproximativ 30 de administrații publice locale. Vom avea un proces transparent de selecție, o să pregătim criteriile și toate celelalte informații. Îi rugăm pe toți cei care doresc să participe la acest Program să urmărească pagina noastră de Facebook <https://www.facebook.com/ProgramulComunitateMea/>, dar și diverse posturi de media locale pentru a afla mai multe detalii despre condițiile de participare. Încurajăm foarte mult toate comunitățile, fie ele mari sau mici să aplice pentru a deveni partenerii noștri pentru că, după cum spun și rezultatele în numele nostru, avem foarte multe de oferit și suntem convinși că activitatea noastră poate aduce beneficii considerabile comunităților din Republica Moldova și, cu siguranță, unui număr important de cetățeni ai acestor comunități.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

E-GUVERNAREA LOCALĂ TREBUIE SĂ DEVINĂ O REALITATE! CALM ȘI AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ VOR COOPERA ÎN VEDEREA MODERNIZĂRII DIGITALE A APL!

Agenția de Guvernare Electronică (AGE) și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) vor coopera în vederea transformării digitale a autorităților publice locale. În acest sens, marți, 26 mai a avut loc o conferință video cu participarea reprezentanților AGE și ai CALM. În cadrul evenimentului s-a discutat despre necesitatea încheierii unui

Acord de Colaborare între cele două părți, care să prevadă mai multe arii de intervenție, printre acestea fiind:

- Elaborarea în comun a unui concept privind Municipality Inteligentă (Smart Municipality) axat pe modernizarea digitală a administrației publice locale;
- implementarea unei platforme digitale unificate, reutilizabile de toate primăriile membre ale CALM (e-APL);
- asigurarea accesului la date administrative prin platforma de schimb de date MConnect;
- implementarea centrelor unificate prestări servicii (CUPS, ghișeu unic) în localitățile identificate;
- conlucrarea în vederea utilizării ghișeului unic electronic pentru acte permissive, inclusiv pentru actele permissive în construcții;
- conlucrarea în vederea asigurării sustenabilității tehnice și economice ale transformării digitale ale administrației publice locale;

ce și economice ale transformării digitale ale administrației publice locale;

- conlucrarea în vederea creșterii gradului de alfabetizare digitală a primarilor, consilierilor locali și ai altor funcționari din cadrul guvernelor locale;
- conlucrarea în vederea actualizării cadrului legal cu scopul facilitării și eficientizării dezvoltării digitale la nivel local.

Totodată, CALM va organiza o serie de seminare cu primarii, la care AGE va prezenta principalele platforme digitale de care pot beneficia primăriile. Primul seminar va avea loc la 10 iunie, curent. De asemenea, s-a stabilit că AGE și CALM vor identifica o modalitate de dialog prin întâlniri periodice pentru a discuta despre rezultatele activităților și identificarea noilor oportunități de dezvoltare digitală.

PERSPECTIVELE E-GUVERNĂRII LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA - UN DOMENIU DE COOPERARE STRATEGICĂ ÎNTRE CALM ȘI AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Agenția de Guvernare Electronică (AGE) au organizat la 10 iunie sesiunea informativă online cu genericul „Servicii de Guvernare Electronică pentru Guvernele Locale”. La eveniment au participat reprezentanți ai autorităților locale, Cancelariei de Stat, AGE, Programului Comunitatea Mea, Proiectul MĂ IMPLIC, proiectului EU4 Moldova și CALM.

ces guvernele locale. Semnătura electronică și plățile electronice au fost, de asemenea, teme abordate în cadrul întrunirii.

MPAY este un alt serviciu prezentat ce facilitează încasarea plăților pentru serviciile publice, impozite, taxe și amenzi. Reprezentanții APL au putut să cunoască mai multe despre cum se realizează transferul plăților, ce servicii pot fi achitate de către APL, etc.

Directorul executiv al CALM Viorel Furdul a menționat că acesta este un început foarte bun de cola-

IURIE ȚURCANU, DIRECTORUL AGENȚIEI DE GUVERNARE ELECTRONICĂ: „A VENIT TIMPUL SĂ DISCUTĂM DESPRE MUNICIPALITĂȚI INTELEGENTE ȘI E-GUVERNARE LOCALĂ!”

Dezvoltarea digitală a autorităților locale din Republica Moldova ar permite acestora să facă față provocărilor sec. XXI și să poată activa mai rațional, mai ușor, inclusiv în contextul în care lucrul la distanță a devenit o necesitate. În acest context, Congresul Autorităților Locale din Moldova și Agenția de Guvernare Electronică își propun să coopereze pentru ca autoritățile locale să aibă acces la toate mijloacele tehnologice disponibile, să poată presta mai multe servicii electronice, iar informațiile la nivel local să fie păstrate și prelucrate în format electronic.

Agenția de Guvernare Electronică (AGE) și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) își propun să colaboreze în vederea modernizării digitale a administrațiilor publice locale...

Iurie Țurcanu: Acest lucru presupune un exercițiu amplu de dezvoltare digitală a guvernelor locale care trebuie să fie coordonat de către unitatea ce le reprezintă - Congresul Autorităților Locale din Moldova. Noi, ca agenție de profil responsabilă de crearea unui mediu favorabil pentru digitizarea administrației publice, vom fi alături de CALM pentru implementarea acestui deziderat. Scopul AGE este ca și primăriile, așa precum autoritățile publice centrale, să aibă acces la toate mijloacele tehnologice disponibile astăzi altor organizații de stat, informații necesare pentru activitatea primăriilor.

Este nevoie de resurse financiare pentru a implementa

un proiect de o asemenea anvergură....

Iurie Țurcanu: Este adevărat. Pentru implementarea unui proces corect și consistent de dezvoltare digitală sunt necesare resurse, pe alocuri, semnificative. Din acest punct de vedere putem spune că suntem într-un anumit avantaj, deoarece din 2010 încoace am dezvoltat o serie de platforme digitale care vor fi utilizate în contextul implementării soluțiilor pentru administrația publică locală. Aceste platforme sunt deja instituite de Guvern și este asigurată sustenabilitatea financiară și tehnologică a acestora. Totodată, este evident că vor fi dezvoltate și platforme tehnologice noi, servicii noi pentru autoritățile publice locale, iar pentru aceasta sunt necesare anumite resurse, dar avem și o serie de programe, parteneri care au fonduri suficiente, credem noi, pentru această etapă, ca să demarăm acest proces. De asemenea, suntem convinși că odată eficientizate procesele interne și crearea mai calitativă a acestui proces decizional, ca efect derivat din implementarea soluțiilor digitale la nivelul primăriilor, a localităților, am putea să generăm economii pentru a menține pentru un termen îndelungat aceste servicii electronice pentru cetățeni

Secretarul General Adjunct al Guvernului Adrian Ermurachi a declarat că modernizarea serviciilor publice este extrem de importantă pentru societate, transpunerea serviciilor publice în format electronic devenind un imperativ al timpului.

Potrivit directorului AGE Iurie Țurcanu, E-guvernarea înseamnă servicii publice electronice de calitate, procese de lucru interne performante și participarea cetățenilor în procesul decizional. „Vrem să construim o agendă de cooperare cu CALM ca să ajutăm APL să presteze servicii mai bune cetățenilor prin intermediul E-guvernării.” De asemenea, Iurie Țurcanu a specificat că scopul AGE și CALM este de a crea un concept despre cum trebuie să arate o municipalitate inteligentă, iar această platformă să fie să poată reutilizată de toate primăriile.

În acest sens, AGE a prezentat instrumentele ce au fost dezvoltate pe parcursul acestor ani, soluțiile tehnologice și regulile de utilizare a acestora pentru a accesa datele. Principiile schimbului de date, legalitatea, autenticitatea și responsabilitatea partajată în acest proces au fost alte subiecte abordate în cadrul evenimentului. De asemenea, au fost prezentate unele servicii digitale guvernamentale la care pot avea ac-

ces guvernele locale. Semnătura electronică și plățile electronice au fost, de asemenea, teme abordate în cadrul întrunirii.

Potrivit expertului CALM Alexandru Morcov, APL pot deveni centre de prestare a serviciilor electronice, apropiind astfel serviciile de cetățeni. „Împărtășim aceleași idei cu AGE care, pe parcursul implementării în acești ani a mai multor soluții, a constatat că fără implicarea APL în acest proces, utilizarea la scară largă a serviciilor digitale de către cetățeni este foarte complicat de realizat. APL sunt un element-cheie în implementarea principiului ghișeu unic de prestare a serviciilor publice și în tot ceea ce înseamnă guvernare electronică națională”, a constatat Alexandru Morcov.

S-a convenit că asemenea evenimente vor mai avea loc pentru a asigura accesul APL la bazele și seturile de date deținute de către APC, dar și pentru a crea instrumentele necesare în cadrul APL pentru ca acestea să-și poată realiza sarcinile într-un mod mult mai eficient, utilizând tehnologiile informaționale și având acces la bazele de date centrale.

IURIE ȚURCANU, DIRECTORUL AGENȚIEI DE GUVERNARE ELECTRONICĂ: „A VENIT TIMPUL SĂ DISCUTĂM DESPRE MUNICIPALITĂȚI INTELEGENTE ȘI E-GUVERNARE LOCALĂ!”

și pentru businessul local. Dacă ar fi să rezumăm, într-adevăr sunt necesare resurse destul de mari însă, deja anumite investiții s-au făcut pe dimensiunea Agenției de Guvernare Electronică, prin digitizarea administrației publice centrale, iar altele urmează să fie atrase din programele care deja există în Republica Moldova.

Cât de pregătire sunt primăriile pentru a trece la acest sistem?

Iurie Țurcanu: Nivelul de pregătire al primăriilor este unul, probabil, sub nivelul dorit la moment, anume pe dimensiunea alfabetizare digitală. Totuși, credem că am putea să rezolvăm această problemă cu o strategie clară de creare a acestei capacități la nivel local. Tehnologic noi parcă am fi pregătiți, deoarece țara noastră este în topul țărilor în care accesul la internet este unul dintre cele mai performante și toate localitățile țării noastre sunt deja conectate la rețeaua de telecomunicații. Altceva este că conținut suficient, adică servicii electronice, date nu avem pentru a satisfaceți toate necesitățile. **Deci, pe dimensiunea tehnologică suntem relativ pregătiți, pe dimensiunea utilizare a tehnologiilor și alfabetizare digitală mai avem de lucru.** Dar anume aceasta este una dintre prioritățile noastre în cadrul colaborării pe care ne-o propunem cu Congresul Autorităților Locale din Moldova.

Cum va ușura munca autorităților locale implementarea acestui proiect?

Iurie Țurcanu: În mod cert, volumul de lucru pe care îl au astăzi autoritățile locale va fi diminuat din contul reutilizării informațiilor, a datelor din diferite surse administrative. Pentru prestarea anumitor servicii astăzi se solicită o serie de documente care au mai multe informații în ele și care deja se regăsesc în unele surse ale statului, însă din cauza că nu există acces la aceste surse atunci, aceste date-documente se colectează de către funcționari primăriilor, se analizează, se păstrează, se procesează acolo, pe loc. **Cu sistemele informaționale care dorim să le punem în funcțiune împreună cu primăriile, acest lucru se va întâmpla în mod automatizat, fără necesitatea de a colecta datele care deja există.** Corespunzător, cu timpul și calitatea datelor se va îmbunătăți întrucât acestea vor fi reutilizate. De asemenea, dorim ca din contul schimbului de date să excludem treptat din circulație hârtia în procesele interne ale primăriilor și toate informațiile să fie păstrate și prelucrate în format electronic, iar acest lucru înseamnă agilitate, economie, inclusiv pe hârtie, tonere și alte consumabile pentru imprimare, cheltuieli de păstrare, etc. Deci, în mod cert, vor fi niște economii, iar lucrul funcționarilor se va simplifica, cu condiția că sporim nivelul de conștientizare digitală și de utilizare a computerului.

Avem în primării, mai ales în cele sătești, specialiști care ar fi capabili să lucreze cu aceste date?

Iurie Țurcanu: Cred că avem potențial mare. Chiar dacă la acest moment nu putem constata că în toate primăriile avem această capacitate suficientă pentru a implementa aceste reforme digitale, nu trebuie să ne descurajăm. Nu vom avea niciodată rezultate dacă nu vom declanșa acest proces. **Prin intermediul colaborării cu CALM vrem să întărim acest potențial și planificăm să apropiem servi-**

ciile centrale de cetățeni, inclusiv prin instituirea unor ghișee unice sau centre unificate prestări servicii la nivelul primăriilor locale, numărul cărora este limitat astăzi, dar asemenea centre au fost prevăzute în agenda unui proiect finanțat de Banca Mondială. Vrem să extindem acest exemplu la nivelul tuturor primăriilor. În cadrul acestui exercițiu de instituire a centrelor unificate prestări servicii vom organiza și o campanie de instruire și de formare a capacităților pentru ca serviciile publice centrale, inclusiv cele locale prestate în localitate să fie de o calitate bună, așa cum o așteaptă cetățeanul, nu așa cum o vede birocrațul.

De cât timp este nevoie pentru a avea un asemenea rezultat?

Iurie Țurcanu: Credem că acest proces va fi implementat pe etape. Prima etapă, ce va dura circa 12 luni, ar trebui să aducă rezultate tangibile în ceea ce înseamnă formarea unui concept de municipalitate inteligentă care, ulterior, să fie preluat de toate organizațiile și programele de dezvoltare care au ca obiectiv dezvoltarea la nivel local. Ne dorim astfel să punem bazele unei platforme digitale reutilizate de toate primăriile. **Tot în această perioadă am putea să asigurăm primăriile cu date primare, date la care, conform competențelor lor atribuite de lege, ar trebui să aibă acces și nu au avut până acum.** Pentru ca acest proces să fie unul de durată, avem nevoie de o serie de măsuri de popularizare a acestor instrumente de lucru cu cetățenii, de informare că astfel de servicii sunt prestate la nivel local în alt mod față de cum a fost anterior, ceea ce necesită timp. **Noi credem că rezultate tangibile ar putea fi atinse în decurs de 18-24 de luni, din momentul stabilirii acestei colaborări cu Congresul Autorităților Publice Locale din Moldova.**

Declanșarea pandemiei de COVID-19 a impulsat necesitatea avansării pe această cale a digitalizării APL...

Iurie Țurcanu: Categorie. Pandemia a demonstrat clar că nu avem o altă opțiune pentru a ne menține funcționali, pentru a asigura reziliența activităților noastre, fără a utiliza tehnologii ce ne-ar permite lucrul de la distanță sau lucrul neîntrerupt. Pandemia pentru noi, în special pentru Agenția de Guvernare Electronică, este o reconfirmare a faptului că instrumentele pe care le punem în funcțiune nu sunt doar unele de comoditate, ca alternativă la serviciile tradiționale prestate la ghișeu. De fapt, sunt instrumentul necesar autorităților locale și centrale, dar și altor organizații, inclusiv din sectorul privat, ca să continue funcționarea acestora. Cei care au fost suficient de agili, pregătiți și digitizați până la pandemie, aproape că nu au avut de suferit din cauza acestei distanțări sociale, întrucât au avut toate mijloacele pentru a-și desfășura activitatea. Cei care au fost nepregătiți, care în continuare umblă cu hârtii dintr-un birou în altul pentru că așa s-au obișnuit să activeze de zeci de ani, au fost luați cumva prin surprindere și activitatea lor a fost paralizată, deoarece hârtiile sunt în birou, iar ei sunt distanțați social și stau acasă.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

ANGELA MATCOV: „CIRCA 470 DE LOCALITĂȚI RURALE SUNT FĂRĂ DE ÎNREGISTRARE PRIMARĂ MASIVĂ”

Proiectul de înregistrare și evaluare funciară are ca obiectiv delimitarea terenurilor proprietate publică, definitivarea înregistrării primare masive a bunurilor imobile proprietate privată, evaluarea și reevaluarea bunurilor în scopul impozitării, etc. Angela Matcov, Șeful Departamentului Cadastru în cadrul Agenției Servicii Publice explică la ce etapă sunt lucrările acestui proiect, dar și în ce constă cooperarea dintre Agenția Servicii Publice și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

De ce este atât de important acest proiect pentru Republica Moldova?

Angela Matcov: Proiectul este unul de mult așteptat deoarece, odată cu privatizarea bunurilor imobile comerciale și industriale, terenurilor, locuințelor a fost pus fundamentul și pentru sistemul de cadastru, pentru înregistrarea bunului și a dreptului, ceea ce garantează dreptul de proprietate și o siguranță deținătorilor acestor drepturi. Spre regret, în 2007, atunci când s-a finalizat prima etapă de creare a cadastrului, nu s-a reușit înregistrarea tuturor bunurilor imobile. La ora actuală, avem doar 80 % din numărul estimativ de bunuri imobile înregistrate în cadastru. Circa 470 de localități rurale sunt fără de înregistrare primară masivă, adică bunurile imobile nu au fost înregistrate pentru toți deținătorii de drepturi de proprietate. În anul 2018 a fost semnat acordul între Guvernul Republicii Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare care a acordat finanțare pentru implementarea proiectului de înregistrare și evaluare funciară. Acest lucru presupune realizarea a două obiective mari: finalizarea înregistrării bunurilor imobile proprietate privată în aceste 470 de localități rurale și înregistrarea tuturor bunurilor imobile proprietate publică, a statului și a autorităților publice locale.

Cum va ajuta acest proiect cetățenii și autoritățile publice locale?

Angela Matcov: Autoritățile publice locale vor obține identificarea și înregistrarea dreptului de proprietate asupra terenurilor și bunurilor care le aparțin, acesta este un proces început acum mulți ani și care nu a putut fi finalizat din lipsă de resurse financiare la APL. **Pentru cetățeni, prima înscrisoare în Registru va fi efectuată gratuit, fără ca titularul de drepturi să fie nevoit să suporte cheltuieli pentru măsurarea bunului imobil, pentru producerea documentației cadastrale sau pentru înregistrarea dreptului.** Pentru comparație, dacă inițiezi astăzi, pe cont propriu, procedura de înregistrare primară a terenului și a casei de locuit, sumele vor fi de circa 1000 de lei. În cadrul proiectului aceste lucrări se vor face gratuit pentru cetățeni.

Primăriile vor avea și niște venituri suplimentare după implementarea acestui proiect...

Angela Matcov: Da, aveți dreptate, al doilea obiectiv al proiectului este evaluarea bunurilor imobile care sunt înregistrate, cu o acoperire de 100% a acestora și de aici deja vor proveni sursele de venit, fie din

operațiuni de vânzare-cumpărare-arendă a proprietății publice, sau din impozitarea bunurilor imobile proprietate privată, ceea ce presupune o creștere a veniturilor bugetelor publice locale.

Când va fi finalizat proiectul?

Angela Matcov: Este un proiect cu o durată mai lungă. Implementarea a început în 2019, acum suntem la primele etape mai vizibile, sunt raioane în care lucrările cadastrale au fost inițiate. Primul raion care a intrat în proiect este Ocnița, companiile deja execută lucrările de măsurare și cred că spre sfârșitul anului 2020 vom avea și primele înregistrări. Săptămâna trecută am inițiat lucrările în raionul Edineț, iar pe parcursul acestui an vom acoperi toate raioanele din zona de nord a Republicii Moldova. Până în anul 2023 ne propunem să finalizăm lucrările în toate raioanele.

Avem specialiști, tot de ce este nevoie pentru ca proiectul să fie finalizat în termenii stabiliți?

Angela Matcov: Vreau să fiu optimistă și cred că specialiști există. Avem specialiști în cadrul autorităților publice locale, în cadrul organelor cadastrale, în cadrul companiilor din sectorul privat, existând și un exemplu de bun parteneriat între sectorul public și cel privat. Lucrările de cadastru vor fi efectuate de companiile private, iar lucrările de înregistrare vor fi efectuate de organele cadastrale teritoriale. Odată cu creșterea volumului lucrărilor va apărea și noua forță de muncă, Universitatea Agrară de Stat și Universitatea Tehnică din Moldova pregătesc specialiști în domeniu și acești tineri vor putea să își găsească un loc de muncă în următorii ani.

Ce vă propuneți să realizați împreună cu Congresul Autorităților Locale din Moldova?

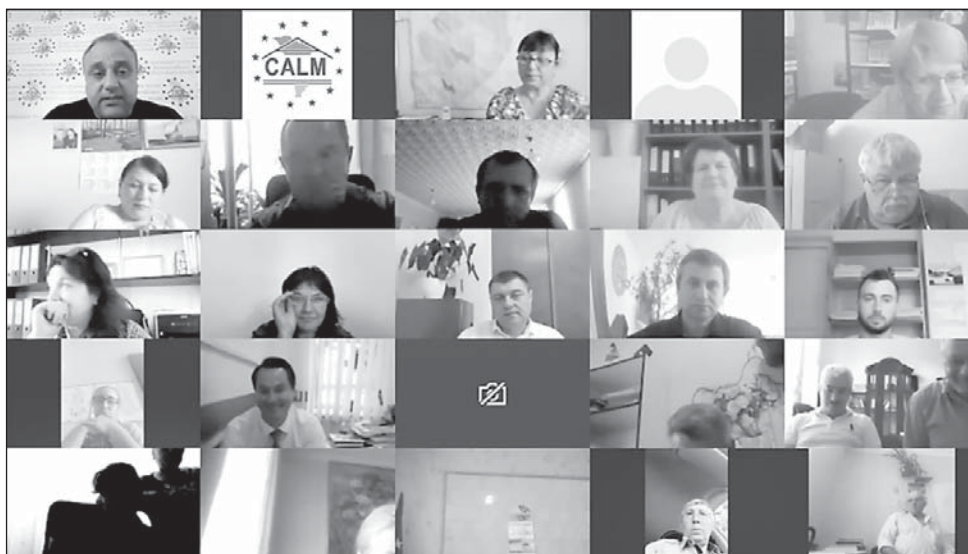
Angela Matcov: În cadrul proiectului, dar și în afara acestuia, CALM este pentru noi un partener de bază, este acea platformă prin intermediul căreia putem comunica cu autoritățile publice locale. Când spun comunicare am în vedere instruire pentru reprezentanții APL, un dialog continuu despre cum soluționăm problemele cetățenilor, probleme cu care se adresează atât la primării, dar și la organul de stat de înregistrare a bunurilor imobile. La fel, CALM este o platformă cu care intenționăm să dezvoltăm mai multe proiecte privind sistemele informaționale, schimbul de date, interoperabilitatea între procesele de care este responsabil Cadastru și sunt importante pentru autoritățile publice locale.

MEMBRII REȚELEI SPECIALIȘTILOR ÎN DOMENIUL REGLEMENTĂRII PROPRIETĂȚII FUNCiare DIN CADRUL CALM AU PARTICIPAT LA UN SEMINAR DE INSTRUIRE!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a organizat la 9 iunie, curent, un seminar video pentru o sută de specialiști în domeniul reglementării proprietății funciare din cadrul APL. La eveniment au participat reprezentanți ai Agenției Proprietăți Publice, ai Agenției Servicii Publice și experți ai CALM.

În cadrul evenimentului ce a durat două ore și jumătate au fost puse în discuție subiecte privind delimitarea, inclusiv formarea, clasarea pe domenii, aprobarea și înregistrarea bunurilor imobile, proprietate a unității administrativ teritoriale; adjudecarea terenurilor unităților administrativ teritoriale prin licitație publică; încasarea redevențelor de la titulari pentru suprafață legală (mod de calculare, notificare, încasare, termene de plată, scutiri), etc.

Reprezentanta Agenției Servicii Publice Angela Matcov a informat participanții despre etapele de implementare a programului aprobat de Guvern privind înregistrarea și evaluarea funciară, a bunurilor imobile și îmbunătățirea sistemului de administrare funciară. „Proiectul în valoare

de 30 de milioane de euro a fost inițiat în nordul Republicii Moldova în ianuarie 2019 și în decursul a cinci ani ne propunem să-l implementăm pe tot teritoriului statului,” a declarat Angela Matcov.

Potrivit mai multor participanți la seminar, problema majoră a Republicii Moldova constă în centralizarea excesivă a procesului

decizional în domeniul administrării funciare, în pofida faptului că autoritățile publice centrale nu dispun de capacități instituționale de administrare eficientă a bunurilor pe care le revendică, fără să țină cont de strategia națională de descentralizare și pierderea statutului de „bun de importanță națională”. Această abordare prejudiciază deseori in-

teresul public în favoarea interesului privat îngust.

Președintele Rețelei Specialiștilor în domeniul reglementării proprietății funciare, șef de secție în cadrul Direcției Generale a Primăriei municipiului Chișinău Igor Cristal a spus că blocajul patrimonial a fost instituit din cauza înscrierii „Republica Moldova” la capitolul proprietate a terenurilor, deoarece Agenția Proprietăți Publice și-a dorit să fie prezentă în fiecare comisie de delimitare și a promovat acest concept în Legea adoptată în 2018. „Așa cum era de așteptat, Agenția Proprietăți Publice nu face față acestei sarcini”. În opinia specialistului, aceasta este și o imixtiune în activitatea administrației publice locale deoarece, practic, Agenția Proprietăți Publice validează proprietatea unei unități administrativ-teritoriale.

Directorul executiv al CALM Viorel Furdul a apreciat interesul manifestat de participanții la seminar și a propus organizarea unor noi instruiți pentru această categorie de specialiști din cadrul APL în care să fie puse în discuție și alte subiecte, inclusiv privind regulamentul de corectare a erorilor în procesul de delimitare a bunurilor la nivel local.

SPECIALIȘTII APL DIN DOMENIUL FUNCiar DIN EDINEȚ SUNT PREGĂTIȚI PENTRU LUCRĂRILE CADASTRALE CE VOR DEMARA ÎN CURÂND!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Departamentul Cadastru al Agenției Servicii Publice, în calitate de entitate responsabilă de implementarea Proiectului de înregistrare și evaluarea funciară, au organizat la 25 iunie pentru primarii și specialiștii în domeniul reglementării proprietății funciare din raionul Edineț seminarul online cu tema: „Activități de bază în cadrul executării lucrărilor cadastrale în raionul Edineț. În cadrul evenimentului, specialiștii din cadrul Agenției Servicii Publice, Agenției Proprietăți Publice și ai companiei câștigătoare pentru executarea lucrărilor cadastrale în raionul Edineț au prezentat informații despre proiect, graficul de executare a lucrărilor cadastrale și atribuțiile autorităților publice locale în acest proces.

La Edineț lucrările vor începe la 1 septembrie și se vor finisa în decembrie curent, iar participanții la eveniment au aflat când vor demara lucrările în localitatea lor. În contextul

în care s-a propus de a stopa la această etapă toate delimitările, unii specialiști au amintit că sunt multe persoane care în perioada caldă a anului dau casele în exploatare și acest proces nu trebuie întrerupt.

Un alt subiect abordat a vizat impedimentele cu care s-au confruntat APL din Ocnița, acesta fiind primul raion unde s-au efectuat lucrările de delimitare din cadrul proiectului.

Specialistul în domeniul reglementării proprietății funciare al primăriei municipiului Edineț Vadim Caraulan a salutat intenția implementării acestui proiect de înregistrare și evaluare funciară. „Până la ora actuală, unele localități nu au înregistrare masivă a bunurilor proprietate publică sau chiar privată. Vom avea, în sfârșit, delimitarea tuturor terenurilor neînregistrate în extravilanul localității, inclusiv în intravilan, mă refer la drumurile proprietate publică, drumuri principale, secundare, etc. Funcționarul a menționat că și acum mai sunt anumite divergențe atunci când se discută despre hotarele dintre proprietatea statului și cea a APL. „Implementarea proiectului ne va permite înregistrarea întregului patrimoniu al autorității publice locale, al municipalității. Când spun patrimoniu mă refer și la clădirile

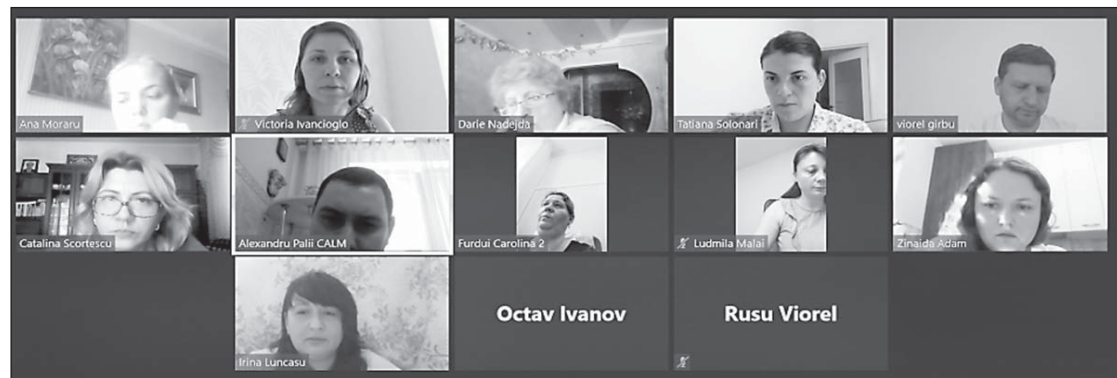
proprietate publică, cele care încă nu au fost înregistrate din cauza lipsei banilor în buget.

În acest fel, implementarea Proiectului de înregistrare și Evaluare funciară (cu o durată de cinci ani) va permite corectarea erorilor în toate zonele cadastrale ale Republicii Moldova, acolo unde există aceste suprapuneri sau erori făcute în procesul de înregistrare masivă.

De asemenea, va exista o claritate în

domeniul impozitării. La ora actuală, înregistrarea și evaluarea patrimoniului se face cu prețul stabilit acum 20 de ani. Totodată, în cadrul proiectului va fi inclus și compartimentul evaluării proprietății private, inclusiv cote, grădini, case individuale de locuit, ceea ce va genera creșteri la bugetele locale. În același timp, primăriile nu vor mai cheltui bani pentru delimitare, o lucrare de acest fel începe de la suma de 3000 de lei pentru câțiva ari.

CALM ÎȘI CONSOLIDEAZĂ CAPACITĂȚILE ÎN DOMENIUL MIGRAȚIEI ȘI DEZVOLTĂRII LOCALE

La data de 10 iunie 2020, secretariatul CALM a participat la sesiunea de instruire în domeniul Migrației și Dezvoltării Locale. Ghidați de echipa Proiectului PNUD „Migrație și Dezvoltare Locală II”, finanțat și realizat cu suportul Guvernului Elveției, experții secretariatului au aflat mai multe informații privind componenta Diaspora Migrație și Dezvoltare (DMD) la nivel local, în special ce ține de:

- asociațiile de băștinași și aspectul de comunicare cu băștinașii,
- crearea parteneriatelor durabile dintre autoritățile locale și asociațiile de băștinași,
- care sunt factorii de succes pentru o Asociație de Băștinași;
- Importanța creării Bazelor de date ale băștinașilor
- Importanța prezenței on-line și utilizarea instrumentelor online; - campanii promotorii de acasă, etc.

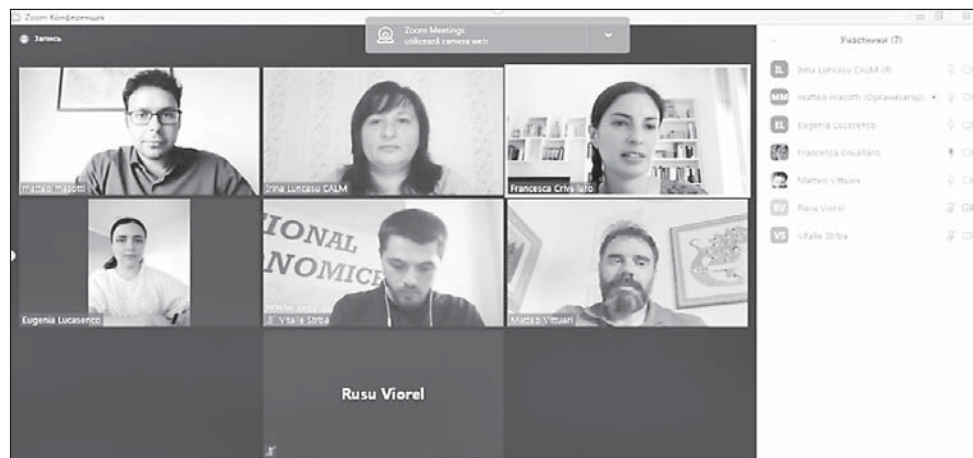
PROCESELE DE MIGRAȚIE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN VIZORUL CALM

La 18 iunie 2020, Experții CALM împreună cu reprezentanții Institutului Național de Cercetări Economice și reprezentanții Universității din Bologna, Italia au făcut un schimb de opinii privind procesele de migrație din Republica Moldova, care este impactul acestora, ce programe există în Republica Moldova pentru migrații, etc.

Reprezentanții Universității din Bologna și reprezentanții Institutului Național de Cercetări Economice au prezentat proiectul internațional H2020 ce-l implementează în comun „Să lăsăm ceva în urmă - Guvernarea migrației și schimbarea agriculturii și a mediului rural în comunitățile „de origine” - experiență comparativă dintre Europa, Asia și Africa”.

Experții CALM au relatat experiența Congresului Autorităților Locale din Moldova ce ține de migrație, inclusiv implicarea la nivel național în calitate de membru al Comitetului inter-ministerial în domeniul Diasporei, Migrației și Dezvoltării (DMD) în ceea ce privește asigurarea ca politica națională în domeniul Diasporei, Migrației și Dezvoltării să corespundă contextului local și viceversa: politicile locale de migrație să corespundă cu cadrul național DMD. De asemenea, a fost menționată experiența CALM în integrarea migrației în dezvoltarea locală, crearea Asociațiilor de Băștinași, consultarea autorităților locale și a reprezentanților Asociațiilor de Băștinași pentru a deveni parteneri durabili în dezvoltarea locală a localităților de baștină.

La finalul ședinței s-a propus o colabora-

re și informare reciprocă în domeniul migrației și identificarea sinergiilor în cadrul proiectului internațional H2020 „Să lăsăm ceva în urmă - Guvernarea migrației și schimbarea agriculturii

și a mediului rural în comunitățile „de origine”: experiență comparativă dintre Europa, Asia și Africa”, cu participarea Congresului Autorităților Locale din Moldova.

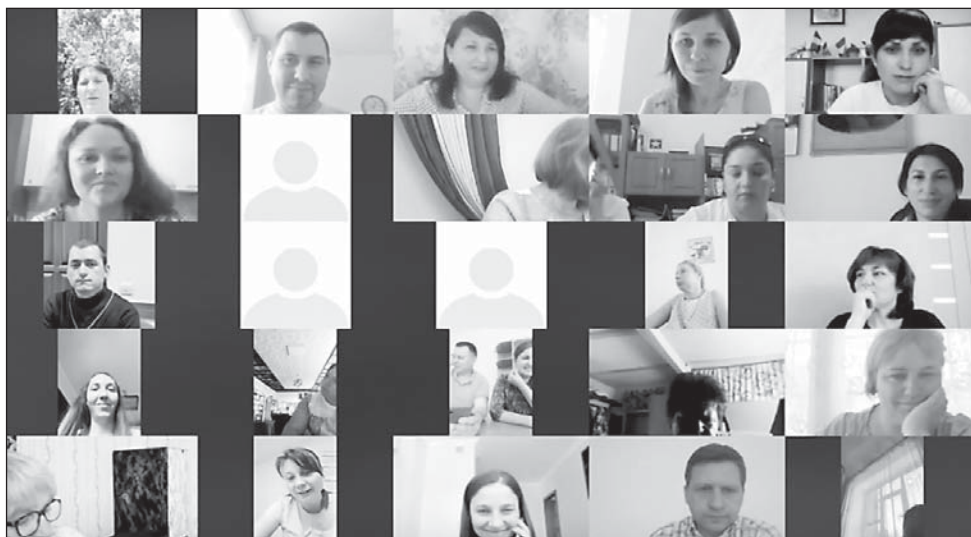
CU SPRIJINUL PNUD MOLDOVA, 22 DE ASOCIAȚII DE BĂȘTINAȘI SUNT GHIDATE DE CALM ÎN CADRUL PROGRAMULUI INCUBATOR AdB 2020

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Proiectul PNUD Moldova „Migrație și Dezvoltare Locală” II (PNUD/MiDL), realizat cu suportul Guvernului Elveției au organizat vineri, 12 iunie, ședința informativă pentru reprezentanții celor 22 de asociații de băștinași (AdB) beneficiare ale programului de granturi în cadrul Proiectului PNUD MOLDOVA „Migrație și Dezvoltare locală” FAZA II „INCUBATOR AdB 2020”.

În cadrul evenimentului au fost prezentate așteptările legate de implementarea programului Incubator AdB, care sunt procedurile de grantare în cadrul UNDP Moldova, dar și care sunt etapele de înregistrare a unei asociații de băștinași. Totodată, participanții au făcut cunoștință cu regulile de implementare a proiectelor și li s-au făcut unele recomandări de îmbunătățire ale acestora.

Participanții la eveniment au adresat mai multe întrebări cu caracter juridic, privind modalitățile de colectare a contribuției, protecția datelor cu caracter personal, transparența în procesul de colectare a fondurilor, etc.

Obiectivul Proiectului Migrație și Dezvoltare Locală este de a sprijini dezvoltarea comunităților din Republica Moldova afectate de migrație, prin îmbunătățirea serviciilor publice locale și stimularea activităților economice generatoare de venituri, inclusiv prin încurajarea implicării economice a Diasporei în procesul de revitalizare economică a localităților de baștină.

În cadrul Incubatorului AdB, Programul PNUD/MiDL își propune să atingă următorul obiectiv: consolidarea capacităților grupurile de inițiativă, AdB nou create, sau în proces de creare pentru a acționa ca parteneri ai APL pentru dezvoltare locală durabilă, stabilind un cadru de cooperare între autoritățile locale, populația locală și migrații, prin:

- unirea eforturilor administrației publice locale, ale membrilor comunității și ale localnicilor aflați în strâinătate pentru dezvoltare locală participativă,
- implicarea Diasporei în prioritizarea problemei propuse spre soluționare,
- canalizarea potențialului migrațiilor spre dezvoltare locală pentru servicii locale îmbunătă-

țite în orașele și satele lor de baștină.

Asociațiile de băștinași beneficiare ale programului de granturi vor primi asistență sub forma de asistență tehnică și financiară în valoare de 1000 \$ pentru implementarea unui proiect de dezvoltare locală.

Congresul Autorităților Locale din Moldova, prin intermediul serviciului său „Migrație, Dezvoltare Locală și atragere de fonduri”, este partenerul Proiectului PNUD MOLDOVA „Migrație și Dezvoltare Locală” II în implementarea Programului „INCUBATOR AdB 2020”. Astfel, CALM va oferi asistență tehnică prin ghidare și o serie de instruiți, ce fac parte din Școala AdB, pentru cele 22 asociații de băștinași beneficia-

re ale programului de granturi pe parcursul întregului proiect ca acestea să le implementeze cu succes.

Experiența acumulată de PNUD în perioada 2015-2018, indică faptul că până la 1/3 din migrații și gospodăriile lor au contribuit la proiecte de dezvoltare locală și au intenții serioase de a continua să contribuie la astfel de proiecte în viitor. Acesta este rezultatul unei intervenții de amploare realizate cu sprijinul financiar Guvernului Elveției, implementate de PNUD la nivel local în 38 de comunități, în care peste 10 000 de migrații au contribuit la 55 de proiecte de dezvoltare economică și dezvoltare a serviciilor locale în comunitățile lor de baștină, care au produs un impact pozitiv asupra a peste 300.000 de persoane.

Toate aceste proiecte au fost co-finanțate și co-implementate, în parteneriat de autoritățile publice locale și migrații și participarea activă a Asociațiilor de Băștinași (în continuare AdB). La etapa actuală există deja peste 38 de AdB-uri funcționale în Republica Moldova dezvoltate în cadrul fazei I a PNUD/MiDL. Suplimentar altele 101 AdB au fost inițiate (înregistrate sau grupuri de inițiativă) în baza acestui model, cu suportul Congresului Autorităților Locale din Moldova, utilizând metodologia PNUD.

Proiectul „Migrație și Dezvoltare Locală” faza II, realizat cu suportul Guvernului Elveției (2019-2022) va susține în continuare crearea și dezvoltarea capacităților AdB în calitate de parteneri administrația publică locală (APL) pentru dezvoltarea durabilă a localităților din Moldova, cu implicarea băștinașilor plecați din localitate.

28 DE COMUNITĂȚI PUN PE ROATE NOI ASOCIAȚII DE BĂȘTINAȘI, CARE VOR IMPLICA DIASPORA ÎN DEZVOLTAREA LOCALĂ

PNUD Moldova și Elveția anunță rezultatele pentru concursurile de granturi „Incubator” și „Accelerator 1+1” pentru anul 2020, destinate asociațiilor de băștinași. Datorită lor, 28 de comunități vor implica diaspora în inițiative de dezvoltare economică locală și de îmbunătățire a serviciilor publice locale.

Astfel, programul „Incubator” oferă granturi de câte 1000 dolari pentru 22 de asociații de băștinași la început de cale sau grupuri de inițiativă care își propun crearea unor astfel de entități.

Beneficiari ai programului „Accelerator 1+1” vor fi 6 asociații de băștinași selectate, cu experiență demonstrată de desfășurare a proiectelor locale. Acestea vor primi un grant de până la 10.000 de dolari, în baza formulei 1+1 (valoarea grantului oferit de PNUD și Elveția va fi echivalentă cu contribuțiile colectate din diasporă atât online, cât și offline).

„Prin aceste programe de granturi, stimulăm implicarea socială și economică a diasporei în procesul de revitalizare a localităților de baștină.

E de apreciat că tot mai multe localități din țară formează Asociații de băștinași. Acestea asigură legătura dintre localitate și băștinași plecați, dar cu gânduri și idei de dezvoltare foarte concrete”, susține Zinaida Adam, managera proiectului PNUD-Elveția „Migrație și dezvoltare locală”.

În 2019, au fost susținute 44 de asociații de băștinași prin intermediul aceluiași program de granturi. În total, PNUD și Elveția au alocat peste 160.000 dolari, la care se adaugă peste 183.000 dolari colectați de la diasporă și localnici, pentru proiecte locale. În rezultat, peste 130 mii locuitori beneficiază acum de servicii mai bune de iluminat public, apă și canalizare, amenajare a drumurilor, recreere ș.a.

„În acest an, vom procura un tractor, de care e mare nevoie pentru întreținerea și amenajarea localității. Aceasta e posibil datorită grantului primit. Tot ce trebuie să facem acum e să ne asigurăm că vom colecta diferența necesară de la băștinași”, afirmă Veronica Fetocaev, președinta Asociației de băștinași „Căinărenii de pretutindeni”.

Până în 2022, vor fi anunțate anual concursuri similare de granturi.

Pentru informații suplimentare, contactați: Tatiana Solonari, specialistă în comunicare, proiectul PNUD Moldova „Migrație și dezvoltare locală”, tatiana.solonari@undp.org, tel: 0693 77 215, 022-820-840

Sursa: <https://www.md.undp.org>

IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA LOCALITĂȚILOR DE ORIGINE DEVINE O PRACTICĂ NAȚIONALĂ, PRIN PROGRAMUL DAR 1+3

Modelul de atragere a diasporei în dezvoltarea locală este preluat de Guvernul Republicii Moldova la nivel național prin programul „Diaspora Acasă Reușește 1+3”. Desfășurat în anul 2020 de Căminul de Stat, prin intermediul Biroului relații cu diaspora (BRD), acesta este dedicat mobilizării potențialului uman și financiar al diasporei pentru dezvoltarea socio-economică locală a țării.

țarea locală, PNUD și Elveția, în calitate de parteneri de dezvoltare, vor susține 12 dintre cele 42 de proiectele înaintate spre finanțare în baza formulei 1+3 (Guvernul Republicii Moldova + Autoritățile locale + partenerii de dezvoltare + asociațiile de băștinași).

„Prin acest parteneriat valoros cu Elveția și Guvernul Republicii Moldova, am reușit să creăm un model de mare impact al implicării migranților în dezvoltarea țării și sporirea coeziunii sociale. Extinderea acestui model la nivel național

reprezentanților din diasporă și autorităților locale. În acest fel aducem diaspora mai aproape de casă prin lucruri foarte concrete și utile realizate pentru 42 comunități din țară”, spune Valeriu Turea, șeful BRD.

Pe parcursul 2015-2019, proiectul PNUD „Migrație și dezvoltare locală”, finanțat de Elveția, a susținut peste 80 de asociații de băștinași care au contribuit la proiecte locale cu peste 331.000 USD, dar și prin transfer de cunoștințe, tehnologii, abilități și know-how, acumulate peste hotare. Acum, în Republica Moldova activează peste 200 asociații de băștinași care își propun să dezvolte localitățile în parteneriat cu autoritățile publice locale.

În urma evaluării proiectelor depuse în cadrul Programului „Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3” au fost selectate 42 de autorități publice locale ce vor beneficia de finanțare în cadrul Programului nominalizat.

Programul „DAR 1+3” are drept obiectiv principal valorificarea potențialului uman și financiar al diasporei în

Începând cu anul 2015, PNUD cu resurse oferite de Elveția, a susținut crearea primelor asociații de băștinași, care au demonstrat că cei din diasporă pot contribui la dezvoltarea localităților de origine. Acesta a servit drept temei pentru adoptarea Hotărârii de Guvern nr.801/2018 privind aprobarea și implementarea Programului Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3”.

„Preluarea unui model în domeniul Diaspora, Migrație și Dezvoltare de Guvernul Republicii Moldova este o reușită națională în contextul în care circa un sfert din populația țării este plecată peste hotare. Programul DAR 1+3 oferă șansa pentru mii de moldoveni să contribuie la dezvoltarea localităților din care provin și să creeze condiții de trai mai bune pentru cei rămași acasă”, spune Caroline Tissot, directoarea Biroului de cooperare al Elveției în Republica Moldova.

Pentru a continua practica susținerii asociațiilor de băștinași și autorităților locale în atragerea diasporei în dezvoltarea

onal prin intermediul programului DAR 1 + 3 este o etapă esențială. Astfel, vom susține 12 proiecte locale menite să îmbunătățească traiul oamenilor, să creeze locuri de muncă decente, dar și să aducă speranță, atât de necesară în condițiile pandemiei pe care ne străduim să o depășim, în pofida impactului fără precedent al acesteia”, afirmă Dima Al-Khatib, reprezentantă rezidentă PNUD în Republica Moldova.

Cele 12 proiecte susținute în cadrul programului național DAR 1+3 au un buget total de peste 7,9 milioane lei. Suportul financiar oferit de PNUD și Elveția constituie 1,3 milioane lei, ceea ce reprezintă 16% din suma totală acordată de partenerii de dezvoltare pentru toate proiectele DAR 1+3. Intervențiile abordează domenii precum managementul deșeurilor, iluminatul stradal, infrastructura publică de recreere și sport.

„Guvernul Republicii Moldova prin intermediul Biroului relații cu diaspora este încântat să ofere suport în sumă de 10 milioane de lei pentru inițiativele

dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova.

Acest Program are menirea de a consolida cooperarea dintre Guvern, administrația publică locală, diaspora și partenerii de dezvoltare, oferind autorităților publice locale posibilitatea de a încuraja și stimula implementarea proiectelor, în comun cu asociațiile și membrii diasporei, asociațiile de băștinași, grupurile de inițiativă ale cetățenilor stabiliți în străinătate sau reveniți în țară.

Proiectele depuse de autoritățile publice vizează asemenea domenii ca: iluminatul stradal, reparația drumurilor, managementul deșeurilor, infrastructură pietonală, izolarea termică, asigurarea cu apă și canalizare, infrastructură de recreere și sport, reparația obiectelor culturale ș.a.

Contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor din anul curent constituie 10 milioane de lei.

Proiectele urmează să fie implementate până la finele anului 2020.

LISTA PROIECTELOR CÂȘTIGĂTOARE ÎN CADRUL PROGRAMULUI “DIASPORA ACASĂ REUȘEȘTE “DAR 1+3”

1. Primăria s. Văleni, r-nul Cahul cu proiectul „Edificarea Centrului de sport și agrement din s. Văleni”.
2. Primăria s. Sipoteni, r-nul Călărași cu proiectul „Extinderea sistemului de canalizare în comuna Sipoteni, r-nul Călărași”.
3. Primăria com. Ciorești, r-nul Nisporeni cu proiectul „Consolidarea infrastructurii turismului rural din com. Ciorești prin îmbunătățirea calității drumurilor locale cu implicarea băștinașilor aflați la muncă peste hotare”.
4. Primăria s. Slobozia Mare, r-nul Cahul cu proiectul „Modernizarea pieței agroalimentare regionale și transfrontaliere din s. Slobozia Mare”.
5. Primăria com. Codreanca, r-nul Strășeni cu proiectul „Băștina mea – Colț de rail Sat natal – curat și sănătos”.
6. Primăria s. Copceac, UTA Găgăuzia cu proiectul “Construcția apeductului în s. Copceac 2820 m.l.”.
7. Primăria or. Cimișlia cu proiectul „Din suflet pentru o Cimișlie curată”.
8. Primăria or. Edineț cu proiectul „Împreună îmbunătățim infrastructura Edinețului”.
9. Primăria com. Pepeni r-nul Singerei cu proiectul „Securitate și eficiență sporită printr-un iluminat stradal calitativ”.
10. Primăria or. Căinari, r-nul Căușeni cu proiectul „Prosperitatea și securitatea vieții locuitorilor din orașul Căinari”.
11. Primăria s. Mihaileni, r-nul Rîșcani cu proiectul „Pavarea unei porțiuni de trotuar adiacent la drumul central din s. Mihaileni”.
12. Primăria s. Ciuciulea, r-nul Glodeni cu proiectul „Reparația capitală a sistemului de iluminare stradală în Ciuciulea – serviciu inteligent și modern creat de comunitate pentru cetățeni”.
13. Primăria s. Sălcuța, r-nul Căușeni cu proiectul „Extinderea și modernizarea grădiniței creșe Ghiocel prin implicarea și mobilizarea diasporei”.
14. Primăria s. Sireți, r-nul Strășeni cu proiectul „Dezvoltarea zonei de agrement prin amenajarea unui teren de sport pentru tineri în sectorul locativ “LA LAC”.
15. Primăria s. Selemet, r-nul Cimișlia cu proiectul „Renovarea acoperișului și a fațadei Muzeului s. Selemet”.
16. Primăria s. Zubrești, r-nul Strășeni cu proiectul „Iluminat stradal – siguranța cetățenilor”.
17. Primăria or. Drochia cu proiectul „Amenajarea spațiului comunitar teatru de vară în parcul central Drochia”.
18. Primăria or. Telenești cu proiectul „Protejarea sănătății populației și a mediului prin îmbunătățirea managementului deșeurilor în orașul Telenești, satele Mihalasa și Mihalasa Nouă”.
19. Primăria or. Cantemir cu proiectul „Un parc sigur o societate sănătoasă”.
20. Primăria s. Manta, r-nul Cahul cu proiectul „Servicii pentru toți Acasă la MANTA”.
21. Primăria or. Călărași cu proiectul “Renovarea scărilor de acces din or. Călărași – acces sigur și egal pentru cetățeni”.
22. Primăria s. Taraclia, r-nul Căușeni cu proiectul “Taraclienii pentru un sat amenajat și un mediu ambiant curat”.
23. Primăria s. Vorniceni, r-nul Strășeni cu proiectul „Vorniceni aduc lumină acasă”.
24. Primăria com. Seliște r-nul Nisporeni cu proiectul „Renovarea și extinderea iluminatului stradal din com. Seliște”.
25. Primăria s. Mateuți, r-nul Rezina cu proiectul „Renaștem satul prin cultură”.
26. Primăria s. Tănătari, r-nul Căușeni cu proiectul „Mobilizare, abilitare și încurajare cetățenească pentru un parc modern în s. Tănătari”.
27. Primăria s. Copceac, r-nul Ștefan Vodă cu proiectul „Un parc modern prin implicarea fiecăruia”.
28. Primăria or. Ciadir-Lunga cu proiectul „Tot ce e mai bun pentru copiii noștri”.
29. Primăria s. Logănești, r-nul Hâncești cu proiectul „Iluminare stradală pentru s. Logănești – siguranță pentru cetățeni”.
30. Primăria s. Ivancea, r-nul Orhei cu proiectul „Reparația capitală a sălii sportive în instituția publică Gimnaziul Ivancea”.
31. Primăria s. Sărata Nouă, r-nul Leova cu proiectul „Amenajarea parcului “Prin implicare se face schimbare”.
32. Primăria s. Dărcăuți, r-nul Soroca cu proiectul „Centrul Comunitar de Dezvoltare, model de consolidare a com. Dărcăuți”.
33. Primăria s. Cobușca Nouă, r-nul Anenii Noi cu proiectul „Extinderea rețelelor de iluminare stradală pentru s. Cobușca Nouă”.
34. Primăria s. Doina, r-nul Cahul cu proiectul „Renovarea și dotarea grădiniței din com. Doina”.
35. Primăria s. Sărata Veche, r-nul Fălești cu proiectul “DOR de casa bunicilor”.
36. Primăria s. Băxani, r-nul Soroca cu proiectul „Renovarea drumului de acces spre instituțiile publice din satul Băxani, raionul Soroca”.
37. Primăria s. Mîrzești, r-nul Orhei cu proiectul „Amenajarea Zonei de Odihnă și Agrement din comuna Mîrzești (cu reconstrucția izvorului și construcția unui pavilion).
38. Primăria Aluatu, r-nul Taraclia cu proiectul „Parcul ORIGINE simbolul băștinașilor din satul Aluatu”.
39. Primăria com. Telița, r-nul Anenii Noi cu proiectul „DAR pentru Telița. Diaspora Acționează și Revitalizează (DAR). Solidaritate pentru dezvoltare economică locală prin amenajarea unei piețe agricole în com. Telița”.
40. Primăria or. Leova, cu proiectul „Drumuri de calitate pentru întreaga comunitate”.
41. Primăria s. Gaidar UTA Găgăuzia, cu proiectul „Reanimarea depozitului de deșuri menajere solide în s. Gaidar”.
42. Primăria s. Carabetovca, r-nul Basarabeasca, cu proiectul „Amenajarea parcului din localitate – montarea băncilor, urnelor, amenajarea unui teren de joacă pentru copii, teren pentru antrenamente, trotuar pavat, plantarea copacilor”.

SATUL SELEMET A DEVENIT MUZEU ÎN AER LIBER ÎN DUMINICA MARE. LOCALNICII ȘI-AU ÎMPODOBIT PORȚILE CU PROSOAPE TRADIȚIONALE

Sărbătoarea creștină Duminica Mare, numită în popor și Rusalii, a fost sărbătorită la 7 iunie de localnicii din satul Seremet, raionul Ci-mișlia, sub simbolul prosopului tradițional moldovenesc. Lucrate manual și aranjate cu grijă, prosoapele au înfrumusețat porțile gospodariilor alături de ramurile de copaci, așa cum este tradiția în această zi.

„Scos din lada veche din casa mare și pus cu grijă la poarta gospodării, prosopul tradițional, astăzi reprezintă „emblemă” culturii și patrimoniului local și național, valorificat an de an prin tradiție și aspect popular de locuitorii satului Selemet”, scriu localnicii pe pagina de Facebook a Asociației Obștești Baștina - Selemet.

Aceasta pentru că a devenit o tradiție anuală desfășurarea festivalului „iProsop” în satul Selemet. Un

eveniment la care se implică întreaga comunitate.

În anii precedenți, festivalul de la Selemet a reunit meșteri populari, ansambluri folclorice din țară și de peste hotare, artiști, reprezentanți ai etniilor conlocuitoare din zona de sud a țării - găgăuzi, ucraineni, bulgari ș.a. La evenimente au fost expuse prosoape tradiționale moldovenești pentru a fi admirate, iar doritorii au putut să-și achiziționeze un exemplar, sau să urmărească procesul de țesere manuală.

ÎNCEPE O ERĂ NOUĂ PENTRU APL! ÎN...ROMÂNIA!

Parlamentul României a adoptat, miercuri, 10 iunie, o lege deosebit de importantă pentru descentralizarea modului în care se accesează fondurile europene pentru dezvoltare regională. Astfel, potrivit noii legislații, Agențiile pentru Dezvoltare Regională (ADR), devin autorități de management pentru Programul Operațional Regional. Altfel spus, fondurile alocate celor opt regiuni de dezvoltare ale României nu vor mai fi gestionate în ultimă instanță de la București, cum era până acum, ci la nivel regional.

Textual, **Legea nr. 354/2020** privind unele măsuri în domeniul fondurilor nerambursabile europene spune la articolul 3, paragraful 1: „La nivelul Regiunilor de Dezvoltare ale României, începând cu perioada de programare 2021-2027, Agențiile pentru Dezvoltare Regională organizate potrivit Legii nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România, cu modificările și completările ulterioare, îndeplinesc funcția de Autoritate de Management pentru Programele Operaționale de Dezvoltare Regională (...)”.

Legea a fost depusă în 25 februarie, de parlamentari din toate partidele, cu excepția USR. Ea a fost votată în Camera Deputaților, decizională, cu 265 de voturi pentru, 26 contra și două abțineri și a fost trimisă spre promulgare, la președintele României. Anterior, guvernul Orban I încercase reglementarea chestiunii printr-una dintre cele 25 de OUG-uri, date chiar cu o zi înaintea mișturii de cenzură din 5 februarie.

DURERE VECHĂ

Sumele aflate în joc sunt mari. Astfel, la nivelul regiunii Nord-Vest, alocarea pentru perioada 2014-2020 prin Programul Operațional Regional a fost 858,7 milioane de euro, toți, aprobați prin ștampila finală de la București. În următoarea perioadă de programare, 2021-2027, foarte probabil că sumele pentru dezvoltare regională nu vor scădea, dimpotrivă.

Până acum, ADR-urile erau doar organisme intermediare, cu un rol important în derularea fondurilor de dezvoltare regională, dar dublate de autoritatea de management din cadrul guvernului, care avea ultimul cuvânt. În mod frecvent, verificările efectuate de la București erau redundante, mărind birocrația și timpul necesar accesării fondurilor europene.

Toate aceste aspecte erau cunoscute de oamenii din interiorul sistemului. Ele au ieșit public la iveală de mai multe ori. De exemplu, în septembrie 2017, Carsten Rasmus-

mai adesea redundant”

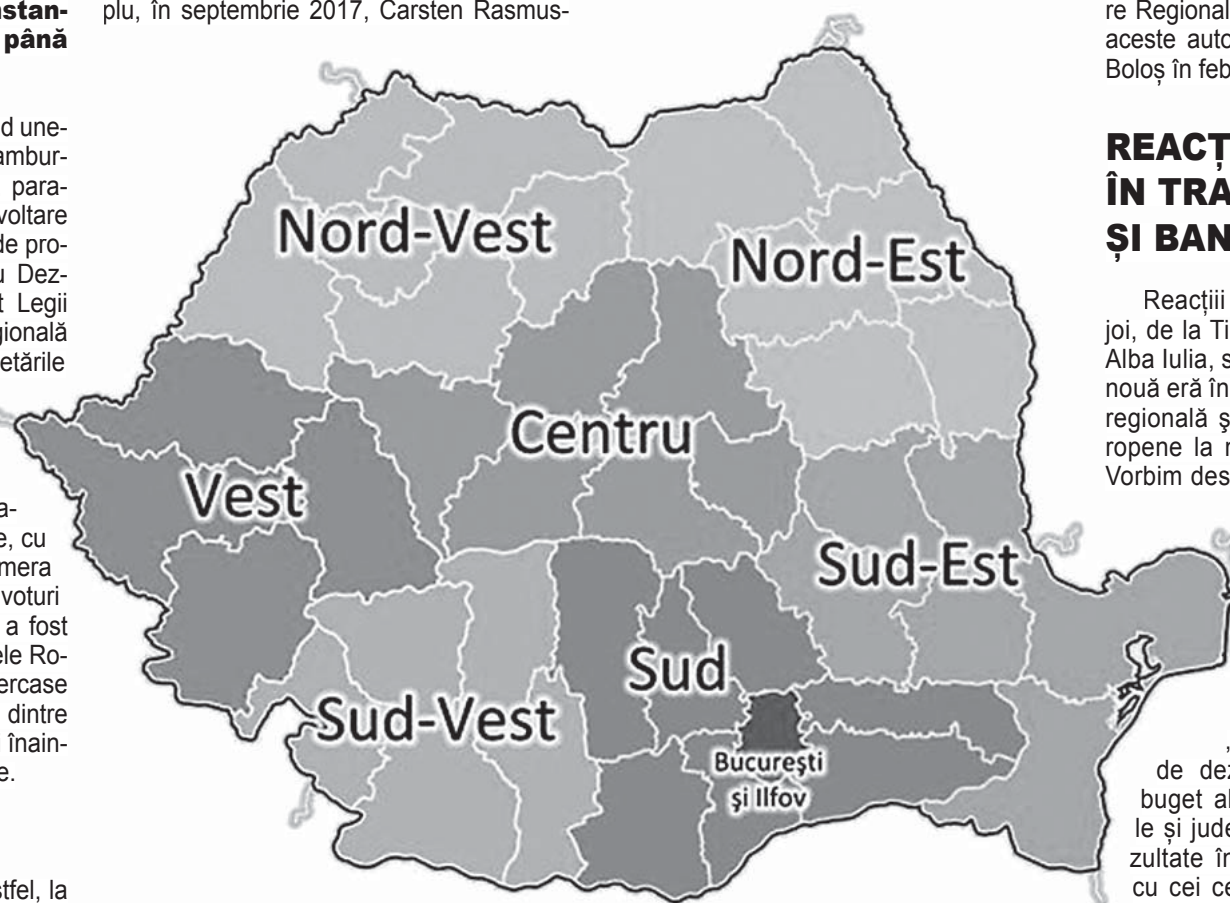
Acesta a remarcat că una dintre problemele României este faptul că ea este „o țară foarte centralizată”. „Nu e treaba Comisiei Europene de a spune cum să conduci țara, dar [centralizarea] este o provocare în plus”, a adăugat eurocratul. El a exemplificat, spunând că dacă Iașiul, Clujul sau Craiova vor un sistem de mobilitate, nu este firesc ca un proiect pe această temă să necesite aprobare de la București.

Necesitatea unei astfel de reglementări a fost susținută și de actualul ministru al fondurilor europene, Marcel Boloș, plecat în guvern din postura de director general al ADR Nord-Vest, cu sediul la Cluj-Napoca. „Acest lucru înseamnă pentru beneficiar, pentru autoritățile locale, că nu mai trebuie să bată drumurile la București pentru aprobarea proiectelor sau contractelor de finanțare, ci această aprobare se va putea lua, începând cu perioada de programare 2021-2027, la nivelul regiunilor, al Agențiilor de Dezvoltare Regională unde urmează să funcționeze aceste autorități de management”, spunea Boloș în februarie.

REAȚIE DE BUCURIE ÎN TRANSILVANIA ȘI BANAT

Reacții de la nivel regional au venit, joi, de la Timișoara, sediul regiunii Vest și Alba Iulia, sediul regiunii Centru. „Începe o nouă eră în ceea ce înseamnă dezvoltarea regională și managementul fondurilor europene la nivelul regiunilor din România. Vorbim despre proceduri simplificate, scrierea ghidurilor de finanțare la nivel local, finanțări adaptate nevoilor din regiune, un contact direct cu Comisia Europeană”, a declarat directorul Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest, Sorin Maxim.

„Vorbim de o șansă mai mare de dezvoltare a regiunilor printr-un buget alocat direct comunităților locale și județene, în funcție de nevoile rezultate în urma întâlnirilor și discuțiilor cu cei ce pot solicita și obține resurse financiare pentru dezvoltare. Experiența publică a ultimelor două decenii a dovedit că ADR-urile sunt mai apropiate de oameni, deoarece lucrează direct cu autoritățile publice locale, cu ONG-uri și cu sute și mii de firme private”, a spus și directorul Agenției pentru Dezvoltare Regională Centru, Simion Crețu.

sen, șeful Unității pentru România în cadrul Directoratului General Politici Regionale al Comisiei Europene spunea:

„Validarea proiectelor trimise la București durează câteva luni. Trebuie să eliminăm acest control de la centru, care este cel

O altă ocazie a fost un discurs al fostului comisar european român, Corina Crețu, susținut la Cluj, în martie 2019, când a pledat exact pentru creșterea puterii de decizie a regiunilor în accesarea fondurilor europene.

ANA GUȚU: ROMÂNIA VA PUNE ACCENT PE COOPERAREA DESCENTRALIZATĂ!

În relațiile cu Republica Moldova, România va pune accent pe cooperarea descentralizată. Declarații în acest sens a făcut Ana Guțu, secretar de stat din cadrul Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova din Guvernul României, notează IPN.

Ana Guțu susține că cetățenii moldoveni văd acest Departament ca pe un colac de salvare privind soluționarea mai multor probleme.

„Ne propunem foarte clar, o spun acum de o manieră foarte clară și explicită, să susținem co-

operarea descentralizată. Asta înseamnă să mergem în comunități, primării concrete, oameni, cetățeni. Vom reuși, și sper să implementăm, proiecte infrastructurale mari cu sprijinul și a Guvernului României, dar și al Agenției RoAID, care este Agenția de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare”, a declarat Ana Guțu în cadrul emisiunii „Cabinetul din Umbră” de la postul de televiziune Jurnal TV.

Secretarul de stat afirmă că unul dintre motivele abordării descentralizate a cooperării bilaterale urmărește scopul să întrerupă practica distribuirii suportului românesc în baza criteriilor politice.

„Aceste ajutoare nu vor mai

fi cum s-a făcut până în prezent, foarte des. Se dădeau bani Guvernului Filat, Guvernului Plahotniuc, se dădeau autobuze școlare pentru școli și ele merg în nu știu care primării pe criterii partinice. Vor fi proiecte gestionate din România pentru comunitățile din Republica Moldova, pentru cetățeni, pentru oameni și în tot ce ține de evaluare, de control”, a adăugat Ana Guțu.

Un alt motiv care se află la baza acestor decizii ține de faptul că la Chișinău nu există suficienți politicieni care să se expună pe marginea îndeplinirii prevederilor Acordului de Asociere cu UE. „Actualmente, nu avem la nivel de administrație pu-

blică centrală, o majoritate, o putere clară care să zică: Republica Moldova vrea să implementeze Acordul de Asociere cu UE și va merge punctual pe toate angajamentele asumate, va asigura independența justiției, independența instituțiilor de stat de orice influență politică. Acest lucru nu se face și aceste mesaje au venit prin gura europarlamentarilor, oficialilor din UE că da, vă dăm bani, dar faceți ceva”.

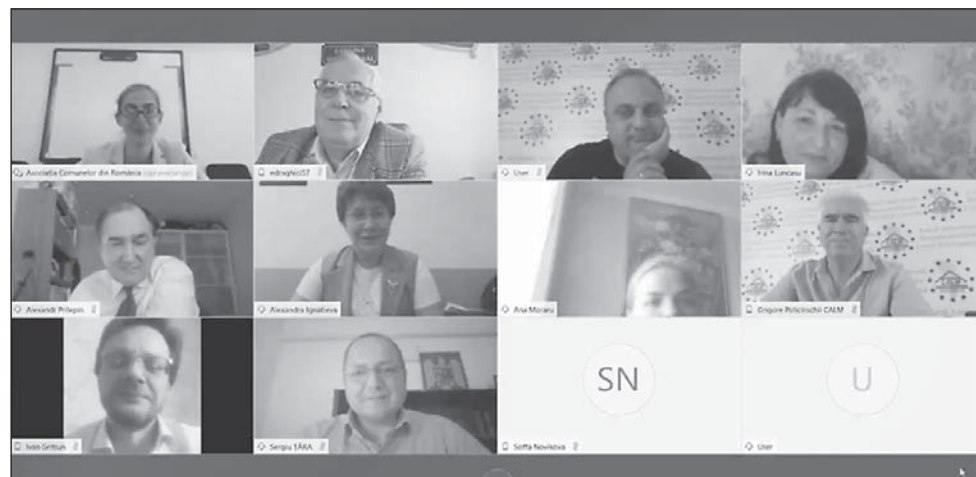
Totodată, Ana Guțu a precizat că la data de 27 mai în Republica Moldova a ajuns un nou lot de 20 de tone de dezinfectant, dintre care 10 tone au fost redirecționate la Cahul, iar altele 10 la Strășeni.

„La Cahul a mai fost livrat un lot

de echipamente de protecție pentru Mitropolia Sudului Basarabiei din partea episcopiei Dunărea de Jos din Galați și un lot de viziere care sunt confecționate de profesorii Universității din Galați”, a spus Ana Guțu, secretarul de stat din cadrul Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova din Guvernul României.

AUTORITĂȚILE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA, ROMÂNIA ȘI RUSIA AU FĂCUT SCHIMB DE EXPERIENȚĂ PRIVIND ROLUL APL ÎN PERIOADA DE PANDEMIE!

La 9 iunie, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), Asociația Comunelor din România (ACoR) și Uniunea Orașelor din Rusia au avut o întrevedere online prin intermediul platformei WEBEX.

Reprezentanții APL din cele trei țări au făcut schimb de opinii privind activitatea autorităților publice locale în această perioadă de criză pandemică.

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui a declarat că după două luni de restricții, numărul persoanelor infectate cu COVID-19 în Republica Moldova este în creștere. „În această perioadă s-a văzut cât de important este rolul medicilor și al autorităților publice locale care sunt în prima linie”. De asemenea, directorul executiv al CALM a fost de părere că centralizarea puternică a statului nu a permis adoptarea unor decizii prompte la nivel local. În alt context, Viorel Furdui a afirmat că sectorul economic nu a simțit susținerea statului. „Partea bună este că Guvernul a făcut modificări la bugetul de stat și astfel APL au primit anumite compensări și, cel puțin la moment, cel puțin în comunitățile locale mai mici încă nu se resimt foarte mult pierderile bugetelor locale cauzate de inactivitatea agenților economici.”

Totodată, Viorel Furdui a informat colegii săi din România și Rusia despre seminarele de instruire online organizate de CALM pentru mai multe categorii de funcționari din cadrul APL cu participarea reprezentanților autorităților centrale.

Președintele ACoR Emil Drăghici a decla-

rat că pandemia a pus în valoare tehnologiile informaționale, iar comunicarea online este mai efektivă, inclusiv cu autoritățile centrale ale statului. „În această perioadă am avut două întruniri cu premierul României, dar și cu alți reprezentanți ai Guvernului pentru a le aduce la cunoștință problemele noastre.” Potrivit președintelui ACoR, se simte o scădere dramatică a veniturilor bugetelor locale din România și nu se știe dacă autoritățile locale vor reuși să asigure până la sfârșit de an finanțarea activităților proprii, chiar dacă statul a promis susținere. Emil Drăghici consideră că cea mai mare greșală din această perioadă a fost închiderea școlilor și a bisericilor pentru o perioadă atât de lungă de timp.

Director general al Uniunii Orașelor din Rusia Alexandra Ignatieva a afirmat că de la declanșarea pandemiei, cel mai mult a avut de suferit businessul mic și mijlociu. „În Rusia la nivel de regiuni s-a decis aprobarea măsurilor de restricție, în funcție de situație. Este clar că autoritățile locale au nevoie de mai multe resurse și de mai multe finanțe pentru a face față unor asemenea provocări.” Alexandra Ignatieva a menționat că în Rusia astăzi este prima zi când sunt scoase mai multe restricții, oamenii pot merge la serviciu și chiar s-au deschis terasele.

Reprezentanții APL din cele trei state au fost de părere că și întrunirea de astăzi poate fi o dovadă a faptului că autoritățile locale pot fi aproape, indiferent de locul de pe glob în care se află și au convenit ca la următoarea conferință online să fie invitați și reprezentanți ai asociațiilor autorităților locale din Bulgaria și China.

A FOST PUSĂ PIATRA DE TEMELIE A UNUI BLOC NOU AL SINGURULUI LICEU DE LIMBA ROMÂNĂ DIN COMRAT

În data de 19 iunie 2020, Ambasadorul României în Republica Moldova, E.S. Daniel Ioniță, a participat la ceremonia așezării pietrei de temelie la construirea noii clădiri a Liceului „Mihai Eminescu” din municipiul Comrat, informează un comunicat al Ambasadei României în Republica Moldova.

A FOST PUSĂ PIATRA DE TEMELIE A UNUI BLOC NOU AL SINGURULUI LICEU DE LIMBA ROMÂNĂ DIN COMRAT

Cu această ocazie ambasadorul Daniel Ioniță a menționat: „În UTAG se vorbesc trei limbi, dintre care una este și limba oficială în Uniunea Europeană, și anume limba română. Evenimentul de astăzi demonstrează că România este consecventă atunci când susține fără niciun fel de rezerve parcursul european al Republicii Moldova, precum și proiectele în folosul cetățenilor”.

Evenimentul a avut loc lângă vechea clădire a Liceului „Mihai Eminescu” din Comrat. Proiectul de construcție a clădirii este finanțat de Guvernul României cu suma de 15.041.910,17 MDL și din sursele bugetului de stat al RMD în valoare de 5.664.948,95 MDL.

Proiectul, în valoare totală de 20.706.859,12 MDL, va fi realizat până la data de 1 septembrie 2021 de către compania locală TENERAB-BAȘ CIU S.R.L. Clădirea nouă a liceului va beneficia de sală de sport, cabine de duș, cantina și bloc sanitar, bibliotecă, laboratoare pentru lecțiile de fizică, chimie și biologie și alte facilități. În cadrul proiectului, vor fi executate și lucrări de modernizare a localului existent al liceului, respectiv: adaptarea toaletelor pentru elevii cu nevoi speciale, reamenajarea sălii de sport și a bibliotecii,

transformarea unor birouri administrative în clase de studii.

La ceremonie au mai participat prim-ministrul Republicii Moldova Ion Chicu, ministrul educației, culturii și cercetării Igor Șarov, bașcanul UTA Găgăuzia, Irina Vlah, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, reprezentanți ai autorităților locale, persoane din conducerea FSM, membri ai ambasadei.

„Din 2016 – când au fost alocați banii din care s-au realizat economiile care au făcut posibilă demararea lucrărilor la acest Liceu – și până acum s-au schimbat multe, inclusiv guverne, dar a rămas nealterată dorința noastră sinceră de a susține educația din Republica Moldova. Îmi doresc ca acești elevi, care vor beneficia de noile condiții de învățământ în limba română la Comrat, să fie printre cei care vor duce Republica Moldova mai aproape de UE, pentru că UE înseamnă stabilitate și prosperitate pentru toți cetățenii”, a subliniat Daniel Ioniță.

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” este singurul cu predare a limbii române din Comrat și necesitatea extinderii vechii clădiri a acestuia a rezultat din interesul tot mai mare al tinerilor din UTA Găgăuzia pentru studierea limbii române, interes reiterat și de autoritățile locale.

FEMEILE PRIMAR ÎN PRIM PLAN – ENERGIA, DEDICAȚIA ȘI PASIUNEA DEZVOLTĂRII LOCALE!

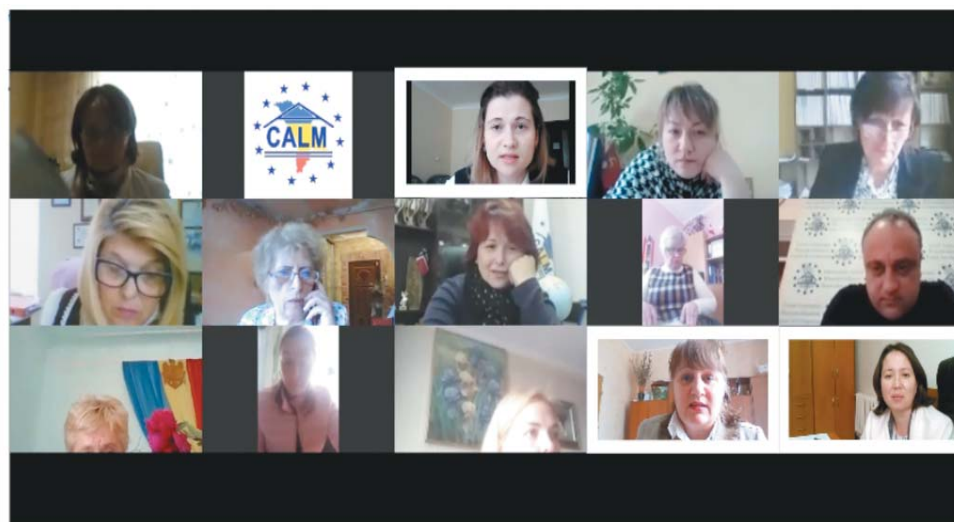
La 2 iunie, membrele Consiliului Coordonator al Rețelei Femeilor Primar din cadrul CALM, experți ai CALM și o reprezentantă a Cancelariei de Stat au participat la conferința video cu genericul „Activitatea femeilor-primar în condițiile stării de urgență în sănătate publică”.

În cadrul evenimentului au fost prezentate evenimente din activitatea Rețelei Femeilor Primar ce au avut loc pe perioada mandatului trecut și s-a discutat despre necesitatea de a consolida capacitățile acestei rețele a CALM. Totodată, au fost puse în discuție provocările cu care se confruntă alesele locale în această perioadă de pandemie și identificate tematici utile ce vor fi puse în discuție în cadrul următoarelor conferințe video cu participarea femeilor primar.

Președintele CALM, primar al satului Selemet, Cimișlia Tatiana Badan a menționat că la nivel local, cea mai mare responsabilitate în combaterea răspândirii coronavirusului revine autorităților locale. „Chiar astăzi s-a confirmat un caz de infectare la o persoană din localitatea noastră. Noi, chiar dacă nu avem echipament necesar, încercăm să informăm cetățenii despre pericolele acestui virus și să ajungem la persoanele vulnerabile

În contextul în care autoritățile centrale au revenit la tema ce vizează reforma administrației publice locale, directorul executiv al CALM Viorel Furdui a vorbit despre necesitatea elaborării unui concept asupra reformei APL, cu implicarea tuturor părților interesate, în primul rând a primarilor. „Nu putem repeta greșelile comise în cazul reformelor implementate anterior, care nu au fost consultate și au fost implementate fără a avea o viziune clară asupra efectelor acestora. În acest sens, ne-am propus împreună cu Programul Comunitatea Mea să facem un studiu privind costurile competențelor autorităților publice locale. Totodată, elaborarea conceptului privind această reformă este necesară pentru ca aceasta să răspundă așteptărilor cetățenilor, să apropie serviciile de cetățean, nu să le îndepărteze, să nu grăbească dispariția multor sate, ci să contribuie la dezvoltarea comunităților locale.”

Valentina Buzu, primar de Perescina, Orhei a împărtășit din experiența sa de ales local la primul mandat. „Realitățile nu corespund așteptărilor. Nu avem nicio susținere din partea Consiliului raional, suntem pe cont propriu.” Valentina Buzu a afirmat că în această perioadă doi funcționari din cadrul primăriei Perescina au fost infectați cu coronavirus. „În-

care au nevoie de produse alimentare sau de medicamente.” Potrivit Tatianei Badan, starea de urgență a unit și mai mult primarii, iar fiind o echipă unită este mult mai ușor de a face față acestor provocări.

Secretarul general al Rețelei Femeilor Primar Nadejda Darie a menționat că în acest an CALM-ul împlinște 10 ani de la fondare, iar Rețeaua Femeilor Primar – 9 ani. „În anul 2011 erau 152 de femei primar, în 2015 erau 184 de femei primar, iar după alegerile din 2019 – 196 de femei au devenit primar, dintre care marea majoritate sunt membre ale CALM.”

Printre problemele puse în discuție în cadrul evenimentului au fost taxele pentru gunoșiile autorizate, imposibilitatea delimitării terenurilor, modalitățile de remunerare a angajaților instituțiilor preșcolare și a Caselor de Cultură, blocarea lucrărilor de construcție prin aprobarea unor legi necugetate, etc.

cercăm să facem față tuturor acestor provocări.”

Președintele Rețelei Femeilor Primar, primarul de Palanca, Ștefan Vodă Larisa Voloh a confirmat că starea de urgență creată de pandemia cu coronavirus nu a întrerupt comunicarea dintre femeile primar. Alesul local din Palanca a propus să fie organizate instruirii pentru femeile –membre ale Consiliului Coordonator al Rețelei Femeilor Primar, ca acestea, la rândul lor, să poată susține doamnele primar din zonele de unde provin. Un alt obiectiv al Rețelei Femeilor Primar este organizarea instruirilor pentru femeile primar la primul mandat. „Atât femeile primar, cât și celelalte femei lider din comunitățile noastre trebuie promovate în calitate de modele pentru societate”, a punctat Larisa Voloh.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

„PRIMĂRIA ESTE UN APARAT ÎNVECHIT. NUMĂRUL DE BMW-uri ȘI PORSCHE-uri ÎN ORAȘ NU ESTE ÎNTÂMPLĂTOR”

VICTOR CHIRONDA,
DESPRE REFORMELE DIN PRIMĂ-
RIE, CORUPȚIA DIN INSTITUȚIE,
PROIECTELE DE DEZVOLTARE
ȘI ECHIPA CU PRIMARUL

În timp, Chișinăul a devenit „victima” unor planuri de urbanism neinspirate, fiind aproape lipsit de zone plăcute, de care o capitală sau un oraș important are nevoie pentru a deveni tentantă și pentru turiști. Construcțiile ilegale, lipsa unui plan urbanistic, nemaivorbind de calitatea străzilor reparate, transport și parcuri – printre problemele cu care se confruntă zilnic locuitorii municipiului. Viceprimarul Victor Chironda, responsabil de Urbanism și Mobilitate Urbană, a povestit într-un interviu pentru Ziarul de Gardă despre activitatea și reformele din Primărie, corupția din instituție, proiectele de dezvoltare și echipa cu primarul.

— Atunci când ați venit în funcția de viceprimar, ce ați găsit în ramura pe care o gestionați?

— Nimic bun. Dezvoltarea urbană, construcții, transportul public – probleme ce afectează orașul și locuitorii lui. Construcțiile haotice, conflictele în construcții, străzile proaste, infrastructură degradată, parcuri haotice toate sunt rezultatul faptului că mulți ani de zile nimeni nu s-a ocupat de aceste probleme. Nimeni nu a avut o claritate și o viziune de perspectivă. Totul a fost lăsat la voia sorții sau la inițiativa privată. Dacă să vorbesc despre situația în Primărie, ea reflectă, în mare parte, situația din oraș. Eu am două direcții care sunt subordonate – direcția arhitectură și urbanism, și cea de transport. Deși sunt două direcții dintre cele mai importante din oraș, practic sunt subdezvoltate, învechite ca și structură sau oameni care muncesc acolo. Eu făceam o comparație că Primăria era un organism care se deservea singură pe sine, lucra în gol. Acum noi încercăm să realizăm niște lucruri de dezvoltare urbană, dar fără o reformă serioasă a Primăriei și o schimbare a aparatului de tot ce înseamnă administrarea orașului, practic este imposibil. În paralel, am pornit procesul de analiză funcțională, optimizare, reformă. De aceea multe structuri municipale sunt cu directori interimari, deoarece nu are sens să schimbăm conducerea – vrem să reformăm structurile. La direcția de Arhitectură deja avem prezentat și publicat noul regulament și o nouă organigramă. La direcția de Transport se pregătește. Am contactat experți străini în acest sens, cât și am solicitat asistență

financiară de la UNDP, experții noștri locali i-am inclus și iată suntem într-un proces în care schimbăm roțile din mers.

— Mai este vreo șansă ca aceste probleme înrădăcinate să fie soluționate?

— Orașenii se confruntă cu rezultatul lipsei acestor lucruri – cu rezultatul unei documentații de urbanism clar și care să fie respectat, cu rezultatul unei lipse de înțelegere cu privire la transport și mobilitatea în oraș. Aceste probleme au ca rezultat ceea ce vedem noi în fiecare zi în oraș. Soluționarea acestor probleme este un întreg proces. Noi putem să adoptăm un plan urbanistic absolut nou, creat de la 0, ideal, dar dacă noi toți nu o să-l respectăm, n-o să aibă nicio valoare. Fix la fel ca și planul de urbanism vechi, foarte bun la timpul lui, dar nu a fost respectat intenționat. Toată lumea spun că acest plan nu există – deși există. Sunt șanse ca problemele să fie soluționate, altă ieșire din situație nu avem. Vom depăși această situație și vom asigura o îmbunătățire treptată a acestui domeniu.

„ORICE CONSTRUCȚIE NOUĂ APĂRUTĂ ÎN ORAȘ NU TREBUIE SĂ DĂUNEZE ALTOR CONSTRUCȚII SAU OAMENILOR”

Deja constructorii din oraș ne acuză că am stopat dezvoltarea orașului. Deși, tot ce am făcut este că am stopat eliberarea la xerox a documentației de urbanism. Avem agenți economici care au pus mâna pe terenuri în curțile de blocuri, în zonele istorice și ei acum vin și ne bombardează cu solicitări ca să le emit documentația necesară ca să construiască. Din cauza că noi nu le dăm ceea ce vor, ne acuză că am oprit dezvoltarea orașului. Noi suntem într-un proces de negocieri foarte complicat cu această ramură, dar vrem să redirecționăm această energie a lor într-o albie constructivă. Da, ei sunt motorul care dezvoltă orașul, însă el trebuie să fie încadrat în niște norme și reguli. Orice construcție nouă apărută în oraș nu trebuie să dăuneze altor construcții sau oamenilor.

— Vreți să spuneți că la capitolul construcții ilegale s-a pus capăt?

— Noi am început să punem capăt acestui haos. Noi am încetat să eliberăm documentație de urbanism care afectează interesul public. Dar, până la venirea noas-

tră la Primărie, au fost eliberate foarte multe documente pe care ei le consideră legale și, care, de fapt, sunt legale, doar că sunt anumite încălcări. Și noi suntem în situația în care mulți agenți economici ne spun că: „Uitați-vă, eu am documente. Sunt eliberate în 2019 și pot să mă apuc să construiesc acum”. Noi suntem în situații de conflict, atunci când constructorii insistă că ei au dreptul să construiască. Avem un grup special creat pentru aceasta și încercăm să depășim acest moment. Dar cred că va fi depășit doar atunci când vom avea o documentație de urbanism modernizată și o direcție de arhitectură care să deservească acest document de urbanism, să-l aplice în-

tocmai, fără derogări. Atunci vom asigura o dezvoltare durabilă.

— Unde se atestă cea mai solidă problemă și va fi nevoie de mult timp, efort și rezistență pentru a fi rezolvată?

— În Primărie. Primăria este un aparat învechit. Oamenii de aici lucrează cu salarii foarte mici. Este foarte puțin probabil ca un specialist bun, un tânăr școlit undeva în afara țării, să vină și să muncească la Primărie ca specialist într-o direcție, fie arhitectură sau transport. Noi nu putem oferi salarii mai mari. Cadrul legal nu ne permite. Suntem nevoiți să lucrăm cu funcționari care sunt de-o viață, oameni care s-au plafonat, nu s-au dezvoltat deloc, oameni care au fost puși mereu sub presiune politică și este foarte greu de lucrat cu o astfel de structură. Oamenii noi care am venit în echipa primarului trebuie să lucrăm cu peste o mie de persoane care reprezintă

structura aceasta municipală. Pe unde mai strigăm, mai pedepsim, mai muștrăm, dăm afară, dar este un proces destul de complicat.

„PRIMĂRIA, CA APARAT, NU A FOST MODERNIZATĂ DE 30 DE ANI”

— Și cu ce soluții vine Primăria?

— Soluția este să venim cu optimizări în structură. Facem analiza funcțională în fiecare direcție și departament. Să vedem cu ce se ocupă la moment și cu ce trebuie să se ocupe. Foarte des avem dublări sau zone de care nimeni nu se ocupă. Trebuie să fim siguri că în loc de trei oameni care nu fac nimic, să avem unul care primește un salariu suficient ca să facă un volum de lucru corespunzător. Știu că sunt oameni care pot să lucreze într-un volum mare, dar ei necesită o plată. Primăria, ca aparat, nu a fost modernizată de 30 de ani. Aici încă există spiritul acesta de uniune sovietică și de lucru de la 08:00 până la 17:00.

— Proiectul de amenajare a parcurilor cu plată în orașul Chișinău a fost intens mediatizat, dezbătut și a stat la baza mai multor dosare penale cu răsunet. La acest capitol cum stă municipalitatea?

— În sfârșit am constituit grupul de lucru. Avem un format modern de lucru în care se implică și consilierii municipali. Ei consideră că noi, executivul, vrem să facem nu știu ce și din această cauză am decis, ca să nu avem situații neclare, să facem acest grup mixt de lucru. Ne așezăm, discutăm. Avem creat grupul de lucru privind organizarea sistemului de parcare cu plată. Acesta este primul pas. Ca să avem un sistem de parcare cu plată modern și eficient, trebuie ca Primăriei să-i fie date atribuții în acest domeniu de agent constatat, pentru

că acum doar poliția poate constata încălcarea. Trebuie ca Primăria să poată institui regim de parcare și să poată percepe taxe pentru parcare, să creăm un buget separat, un buget pentru mobilitate, unde banii din aceste parcuri să vină și ulterior să fie investiți în transportul public, infrastructură pietonală, spații publice, infrastructură pentru biciclete și așa mai departe. La prima etapă, ne propunem ca până la finele anului să sistematizăm toată zona centrală – cea mai afectată de parcuri, și să stabilim pe fiecare stradă unde se poate și unde nu se poate de parcat. Noi trebuie să organizăm parcuri, să percepem taxe, să punem amenzi pentru încălcarea regimului de parcare și evacua mașinile în unele situații. Deoarece altfel nu o să putem lupta cu acest fenomen. Ne propunem ca în termen de o lună să venim cu o viziune clară privind planul de acțiuni în acest domeniu.

„PRIMĂRIA ESTE UN APARAT ÎNVECHIT. NUMĂRUL DE BMW-uri ȘI PORSCHE-uri ÎN ORAȘ NU ESTE ÎNTÂMPLĂTOR”

— **Pe strada Pușkin a apărut o bandă separată destinată transportului public, la care șoferii au fost un pic confuzi. Vă rog să explicați regimul de funcționare a respectivei benzi.**

— Este o bandă dedicată transportului public. Colegii au reușit să aplice marcajul secundar, marcajul de bază – alb. Până acum era informativă ca șoferii să se deprindă cu existența ei, iar acum a fost dublată cu linie albă, care foarte clar stabilește unde poate fi intersectată banda și unde nu. La ora actuală, pentru virarea la dreapta, intrarea și ieșirea din curți banda poate fi intersectată. Șoferii s-au familiarizat destul de bine. Am văzut că în mare parte se respectă, dar sunt și din aceștia care sunt prea încrezuți în propriile forțe și își permit să staționeze. Avem o înțelegere cu poliția ca să

zile capitalei, va fi un rezultat firesc al îmbunătățirii sistemului de transport public. Nu mai este deja o afacere profitabilă de aceea agenții economici pleacă și noi nu putem să facem nimic cu aceasta.

— **Când în autobuze și troleibuze vom achita cu cardul sau prin alt mijloc călătoria?**

— Din păcate, până acum doar se vorbea și nu s-a apucat nimeni serios de aceasta. S-a format grupul de lucru în care pregătim procedura de parteneriat public privat, o să anunțăm concurs și propunem companiilor străine, care au experiență și activează în acest domeniu în orașele europene, să vină și să participe. Dacă mergem conform planului stabilit, până la finele anului 2020 noi trebuie să avem încheiat și aprobat de consiliu contractul de parteneriat public pri-

să vină cu tehnică, specialiști și în 5 ani să repare cap – coadă toate străzile din oraș. La ora actuală, ne descurcăm cu ce avem. În acest an ne propunem să reparăm strada Albișoara și strada Transnistriei. Negociem cu BERD un contract nou de creditare pentru încă două străzi mari din zona industrială. Aproximativ 70% din străzile din Chișinău și-au epuizat termenul de exploatare. Din aceste străzi trebuie să scoatem totul și să le construim de la 0.

— **Care sunt rezultatele lucrărilor de expertiză a asfaltului de pe bd. Ștefan cel Mare?**

— Acesta este un rezultat al proastei administrări a acestui proiect. Nu vreau să zic cine se face de vină, dar, din câte am înțeles, este loc de multe dosare penale. Au fost admise încălcări în procesul tehnologic, cu

mic, iar el oferă în subarendă absolut ilegal. Toate domeniile este astfel, în loc banii să vină în buget, ei se duc în diferite buzunare private. Și ca să rupem aceste scheme este un proces destul de complicat. De-a lungul timpului, așa au fost setate lucrurile încât municipalitatea a pierdut multe terenuri. Deși noi avem ⅓ din economia țării concentrată aici, avem un potențial imens, suntem capitală, dar bugetul nostru, dacă e să vorbim comparativ, este de râsul găinilor. 200 de milioane de euro este bugetul nostru, dintre care 100 de milioane vin de la Guvern. Eu nu cred că bugetului Chișinău este atât de mic, eu cred că el este de cel puțin trei ori mai mare. Pur și simplu banii trec și nimic nu se acumulează la buget. Numărul de BMW-uri și Porsche-uri în oraș nu este întâmplător. Noi acum încercăm să astupăm găurile. Am venit și cu o serie de inițiative la Guvern ca să ne ofere pârgă. Să suprataxăm agenții economici care, de exemplu, nu-și valorifică monumentele istorice pe care deposedă, să suprataxăm pe cei care folosesc bunul public și plătesc bănuți pe ele.

— **În Primăria Chișinău mai este corupție? Se mai oferă bani pe sub masă pentru a instala o gheretă sau a autoriza vreo construcție?**

— Eu nu zic că nu mai este corupție. Eu cred că pe undeva încă se mai fac astfel de lucruri. La preturi, business-ul s-a terminat, gherete nu se mai instalează, panourile publicitare pleacă. Alte surse de acest gen încet, încet le scoatem. Bani pot fi făcuți în oraș și fără ca să parazitezi pe economia municipalității sau pe aspectul arhitectural.

— **Nu regretați că ați acceptat propunerea domnului Ceban de a veni în funcția de viceprimar?**

— Eu vreau să-mi duc misiunea la bun sfârșit. Eu nu-s politician și nu am planuri de a deveni președinte de țară. Nu cred că regret. Momente grele există într-adevăr, dar ele pot fi depășite. Cu domnul primar și ceilalți colegi avem o conlucrare, și o înțelegere, după bine, foarte bună. Sunt momente când strigăm unii la alții, ne supărăm, dar sunt momente de lucru. Vrem să facem în 4 ani ceea ce nu s-a făcut în 20. Zilnic mă uimesc la cât de inventivi sunt oamenii, schemele pe care le-au pus la punct.

patruleze, să-i depisteze și să-i amendeze. Au fost deja puse amenzi, multe. Ulterior, ne propunem ca să instalăm camere și automat să constatăm încălcările. Următoarele străzi pe care ar urma să apară asemenea benzi este Mitropolit Gavril Bănulescu-Bodoni, Alexei Mateevici și Grigore Vieru. Acum ne bazăm pe zona centru, dar asemenea benzi trebuie să fie pe principalele magistrale unde circulă transportul public de mare capacitate. Vorbim de axa Ciocana – Rîșcani – Telecentru și de axa Buiucani – Botanica.

— **Recent, municipalitatea a prezentat un raport de lucru și s-a constatat că sistemul de transport public a municipiului Chișinău în mare parte este învechit și nu corespunde standardelor minime de calitate.**

— Nu toți chișinăuienii trebuie să renunțe la mașinile personale. Vorbim de cei care au devenit șoferi de nevoie din cauza unui transport public prost. Pe de altă parte, noi trebuie, pas cu pas, să asigurăm îmbunătățirea transportului public. Recent a fost aprobat acest plan investițional și ne propunem ca în 4 ani să suplinim numărul de autobuze și troleibuze. Până la finele anului actual ar trebui să anunțăm licitațiile și să achiziționăm încă 100 de autobuze noi și să asamblăm în continuare încă vreo 40 de troleibuze. Cât privește eliminarea microbuzelor de pe stră-

vat. Și de la semnarea contractului, ei au nevoie de 4 – 5 luni ca sistemul să funcționeze. Practic, primăvara viitoare am putea deja să achitam electronic. Proiectul va fi implementat în etape ca lumea să se acomodeze, să se pregătească.

— **„ÎN ACEST AN NE PROPUNEM SĂ REPARĂM STRADA ALBIȘOARA ȘI STRADA TRANSNISTRIEI”**

— În campania electorală pentru funcția de primar ați dat asigurări că aveți soluții ca drumurile din Chișinău să arate altfel. Care sunt soluțiile?

— De exemplu să nu să se fure pentru banii alocați pentru drumuri și să nu să se facă lucrări de mântuială, ar fi o soluție. Eu o să fac tot posibilul ca să asigur tot acest lucru. Pe de altă parte, nu prea avem bani ca să investim în drumuri. Îmbunătățirea rețelei de drumuri prin Chișinău poate fi făcută doar în cadrul unui proiect municipal sau chiar guvernamental. Un proiect în care noi să accesăm un credit foarte mare sau să ne asigurăm cu suportul Guvernului ca să lici-tăm niște lucrări de un volum foarte mare, să fie atractive pentru companiile străine,

bună știință și cu acceptul cuiva. Respectiv, tot ce putem să facem acum este că, pe de o parte să facem claritate în această situație și să dăm organelor competente să investigheze, și să fie pedepsiți cei care au admis aceasta, iar pe de altă parte – să vedem cum să reparăm un drum proaspăt construit. Încălcările depistate vor fi anunțate separat. E mult de povestit. O să vedem cine va suporta cheltuielile pentru lucrările de reparație. Acum încă avem ceva resurse financiare din proiectul BERD, dar o să vedem în ce măsură le vom putea utiliza. Dacă nu, atunci din bugetul nostru. Deoarece nu mai putem lăsa, troleibuzele ating cu burta asfaltul, trebuie să luăm măsuri.

— **Cât timp este nevoie pentru a soluționa toate problemele din oraș pe care le avem?**

— Timp, bani și oameni, sunt trei resurse ce sunt utilizate în orice situație. Putem să facem totul foarte rapid dacă o să obținem de undeva finanțare. Bugetul municipiului este auster, noi avem o gaură de 800 de milioane de lei. De-a lungul anilor s-au admis foarte multe găuri prin care curg banii. Bugetul municipiului este ca o strecurătoare. Un exemplu în acest sens sunt pasajele subterane, unde sunt spații comerciale și se dau în chirie cu bani mari, dar municipalitatea are nimic din aceasta. Se dă unui agent econo-

— **„NOI AM FĂCUT ECHIPĂ CHIAȘI ȘI CU FUNCȚIONARI VECHI DIN PRIMĂRIE CARE AU PĂCATELE LOR”**

— **Cum apreciați activitatea primarului?**

— Nu există activitatea primarului. Noi toți lucrăm în echipă. Rezultatele primarului, activitatea lui sunt și rezultatele mele. Rezultatele mele și activitatea mea sunt rezultatele primarului. Vă spun sincer, eu nu știu cum lucrău până acum un primar cu un viceprimar. Noi suntem 5, plus cabinetul, în jur de 20 de persoane, dar este atât de mult de lucru, încât suntem la limită. Cu anii nu s-a muncit, s-au lăsat lucrurile să degradeze și se rezolvau doar unele chestiuni. Volumul de lucru este foarte mare și fără o echipă, care să lucreze cot la cot, este imposibil. Noi am făcut echipă chiar și cu funcționari vechi din Primărie care au păcatele lor, dar neavând persoane, i-am încadrat cu anumite rigori și i-am pus să muncească. În 5 luni, am făcut vreo 10 regulamente pe diferite domenii, care să aducă claritate privind efectuarea atribuțiilor. Da, procesul încă nu este bine pus la punct și scârțâie, dar deja este un început.

— **Vă mulțumim!**

ILIE CHIȚANU, PRIMAR DE MINGIR, HÂNCEȘTI: „VEDEM CĂ SITUAȚIA A IEȘIT DE SUB CONTROL ȘI NU ȘTIM LA CE NE PUTEM AȘTEPTA”

Trei persoane din Mingir, Hâncești s-au tratat de COVID-19, una dintre acestea fiind alesul local Ilie Chițanu. Alesul local spune că în luna mai a avut o activitate intensă, împreună cu echipa de la primărie a pregătit dosarele pentru a aplica la unele proiecte. „Nu puteam să ne izolăm în această perioadă, urma să depunem două proiecte la Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură ce prevăd îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice.

Un alt obiectiv al nostru este să devenim parte a Programului Comunitate Mea finanțat de USAID. „S-a anunțat despre a treia rundă de selectare a comunităților din Republica Moldova pentru a deveni parteneri ale acestui program. Satul Cărpineni este pentru noi un exemplu în acest sens și știm că prin intermediul Programului am putea soluționa unele probleme stringente pe care le avem în localitate. Iată de ce în această perioadă a fost necesar să mă deplasez de

mai multe ori la Chișinău”, ne explică alesul local.

La începutul lunii mai s-a simțit rău, iar rezultatul testului la coronavirus a fost pozitiv. „La 3 iunie am fost izolat la Spitalul de Boli Infecțioase din Hâncești. Timp de zece zile am urmat tratamentul și deoarece testul repetat a arătat lipsa virusului în organism am fost externat.” Următoarele două săptămâni, Ilie Chițanu a stat în carantină la domiciliu. Și angajații primăriei din Mingir, Hâncești s-au izolat pentru două săptămâni.

ALEXANDRU SÎRBU, PRIMARUL DE CUBOLTA, SÂNGEREI: „DESCENTRALIZAREA FINANCIARĂ - ÎN ACEASTĂ DIRECȚIE TREBUIE DEZVOLTATE POLITICILE STATULUI”

Alexandru Sîrbu este primar la al treilea mandat în comuna Cubolta, Sângerei, președintele filialei CALM din acest raion. În cadrul unui interviu pentru calm.md, alesul local din Cubolta ne spune cum activează administrația publică locală în această perioadă de pandemie, de ce unii oameni din satele noastre nu vor să muncească, dar și de ce este nevoie de descentralizare.

Cum decurge activitatea APL din Cubolta în această perioadă de criză cauzată de pandemie?

Alexandru Sîrbu: Cetățenii au avut de suferit deoarece activitatea tuturor instituțiilor era blocată sau se lucra de la distanță. După toate regulile impuse practic nu întâlneam oameni pe stradă. Noi ne-am străduit să ne mobilizăm astfel încât activitatea primăriei să nu fie afectată.

Sunt persoane infectate cu coronavirus în Cubolta?

Alexandru Sîrbu: Chiar în primele săptămâni de la apariția virusului în Republica Moldova s-au infectat două persoane care au vizat de reședință în Cubolta, dar activează la Spitalul de Urgență din municipiul Bălți. Acestea au fost izolate la Bălți imediat cum s-a confirmat diagnosticul.

După expirarea stării de urgență oamenii au ieșit la munci agricole sau nici nu au întrerupt acest proces?

Alexandru Sîrbu: În perioada stării de urgență oamenii nu prea au avut activități agricole, cu excepția lucrărilor din grădină. Trebuie să recunoaștem că în ultima perioadă lumea nu prea lucrează la câmp, cu excepția mecanizatorilor, deoarece aproape toate lucrările de tip agricol sunt executate mecanizat. Un tractor sau o combină performantă poate prelucra sute de hectare fără a implica populația. Avem câțiva agenți economici care se dezvoltă și treptat își schimbă modalitatea de activitate. Unul dintre aceștia, cu un potențial enorm, a ales să treacă doar la creșterea culturilor ecologice. În acest caz va fi nevoie de forță de muncă, deoarece produsele ecologice necesită mai multă muncă fizică.

Sunt aceste brațe de muncă la Dvs în comună?

Alexandru Sîrbu: Este o problemă sensibilă. Brațe de muncă sunt, dar trebuie să recunoaștem că noi, prin diverse susțineri din partea statului, am contribuit ca o parte din populație să devină leneșă. Astfel, mulți preferă să nu lucreze în câmp, dar să stea la Oficiul ocupării forței de muncă, să beneficieze de ajutor de șomaj sau din Fondul Social. Cred că ar trebui de identificat politici pentru modificarea sistemului dat și care ar ajuta economia statului.

Cum vedeți activitatea Dvs de acum încolo, în condițiile în care ați planificat

mai multe lucrări, dar deocamdată acestea nu pot fi efectuate?

Alexandru Sîrbu: Evident că multe procese s-au stopat, chiar aceleași proceduri de achiziții și e dificil să facem unele estimări deoarece nu cunoaștem cum vor evolua lucrurile de acum încolo. Suntem disponibili să facem mai multe lucrări, am preconizat unele resurse pentru inițierea reparației Casei de Cultură, suma integrală necesară fiind de circa 12 milioane de lei. La prima etapă ne propunem să renovăm acoperișul, dar nu știm când vom putea începe acest proces. Totodată, avem un proiect cu contribuția cetățenilor ce presupune reparația drumurilor și iarăși nu cunoaștem când îl vom putea implementa. Dacă vorbim de proiectului promis privind iluminarea a câte un km de drum din fiecare sat, am rezervat câteva zeci de mii de lei pentru a efectua niște lucrări de modernizare deoarece Cubolta este iluminată aproape integral. Dacă nu ne promiteau că ne dau ei plafoane, de mult erau achiziționate și executate o bună parte din aceste lucrări. Trebuie să conștientizăm că peste o perioadă în toată republica vor începe toți să activeze și atunci va fi insuficiență de agenți economici care să execute lucrările, va fi lipsă de resurse și ne vom confrunta cu unele dificultăți.

Sunteți la al treilea mandat. Cum credeți, care este cea mai importantă realizare a Dvs de când activați la primărie?

Alexandru Sîrbu: Nu pot să spun care dintre ele, toate sunt într-o anumită conexiune. Reparația drumurilor sau construcția apeductului în ambele localități pe un traseu de 26 de km sunt lucruri extrem de necesare pentru cetățeni. Am iluminat satul dar tehnologiile avansează și ceea ce am făcut în 2011-2012 trebuie modernizat. Am edificat monumentul lui Pan Halippa cu suportul fraților din România, lucrări ce ne-au costat peste un milion de lei, dar nu toți apreciază acest gest făcut în memoria unui mare luptător pentru Uni-re, adept al căruia sunt și eu. Nu știu care realizare este prioritară, toate au fost făcute pentru oameni.

V-ați bazat pe banii din bugetul local sau ați încercat să găsiți resurse din alte părți?

Alexandru Sîrbu: A fost diferit, în dependență de caz. Avem nevoie de specialiști în scrierea proiectelor și, în general, de suport în angajarea personalului. Un an a fost vacantă funcția de secretar al Consiliului local. Nu puteam identifica o persoană care să vină la un asemenea salariu, să fie cu studii și să se regăsească în sat. Peste șapte luni a fost vacantă funcția de inginer cadastral. Ambele funcții sunt extrem de importante pentru activitatea primăriei. Nu mai vorbim de un jurist sau specialist în scrierea de proiecte. Aceasta este o problemă națională

și este nevoie de descentralizare pentru ca noi să putem elabora statele de personal și să decidem de ce specialiști avem nevoie. Veniturile proprii nici nu acoperă necesitățile care există. Persoana care duce evidența în domeniul milităriei este o povară pentru administrația locală, dar ne-au pus și această responsabilitate pe umerii noștri, deși eu sunt bucuros să-i pot menține cumva pe angajații din domeniul salubrității, a întreținerii localității, sunt și alte chestiuni necesare, nu doar milităria. Descentralizarea financiară - în această direcție trebuie dezvoltate politicile statului.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

RADU URECHEAN: TREBUIE SCHIMBATĂ MENTALITATEA, ATÂT LA ȚĂRANI, CÂT ȘI LA GUVERNARE

Îmbătrânirea populației și emigrația și-au pus amprenta pe satul moldovenesc. Mai există șanse pentru refacerea lui?

O discuție cu primarul din Larga, raionul Briceni, Radu Urechean care administrează de peste zece ani comuna. Edilul își dorește să construiască un sat prosper ca să nu existe gospodărie fără apă, canalizare, gaz și asfalt, dar de la intenție și până la realizare e o cale lungă.

Europa Liberă: Cum descrieți viața la țară astăzi? Ce se întâmplă în mediul rural?

Radu Urechean: „E dificil la țară, locuri de muncă nu-s, pandemia a speriat populația, cazuri de îmbolnăvire în Larga nu avem. Am avut peste 200 de persoane venite de peste hotare, au stat în carantină. La televizor acum e greu de uitat, lumea are o frică de boală, de pandemie, de transport public, de magazine, de centre comerciale. E greu. Noi am suspendat activitatea și la piața agroalimentară din sat, avem și un restaurant care stă închis, manifestările culturale s-au oprit, școala sportivă nu funcționează...”

Europa Liberă: Și dacă au fost afecta-

te afacerile, în vistieria primăriei bani au să vină mai puțini.

Radu Urechean: „Precis că au să vină bani mai puțini. Agenții economici au depus niște cereri la comisiile pentru situații excepționale locală și raională, însă cred că n-au să primească niciun bănuț.”

Europa Liberă: Și atunci, cum o să vă descurcați financiar?

Radu Urechean: „Guvernarea trebuie să hotărască. Noi la nivel local în buget avem stabilite veniturile și trebuie să le îndeplinim.”

Europa Liberă: Și cei de sus, de la Chișinău ce trebuie să rezolve în primul rând acum?

TREBUIE O STRATEGIE BINE CHIBZUITĂ PUSĂ LA PUNCT...

Radu Urechean: „Niște facilități pentru agenții economici, niște ajutoare, niște scutiri; trebuie o strategie bine chibzuită pusă la punct.”

Europa Liberă: Și cine salvează comunitatea?

Radu Urechean: „Toți care au venit de peste hotare au venit cu bani, cu timpul au să cheltuiască acei bani, pe urmă nu-mi închipui ce o să facă lumea.”

Europa Liberă: În Larga pot fi deschise locuri de muncă?

Radu Urechean: „Trebuie investiții bune. La noi, la Pavlovca, satul vecin care face parte din comuna Larga, erau peste 100 de locuri de muncă, când lucra filiala Spitalului de psihiatrie din Bălți. 100 de oameni aveau de lucru. Acum, noi lucrăm cu guvernul ca să retrocedăm primăriei satului Larga parcul și edificiile, să zicem așa, unde a fost spitalul, acolo a fost casa boierului Crupinski. Acum se poartă negocierile și ne gândim să căutăm niște investiții, să valorificăm acest obiect și să-l introducem în domeniul turismului.”

Europa Liberă: Pentru îmbunătățirea calității drumurilor, ca lumea să aibă apă potabilă, ca lumea să aibă acces la sistemul de canalizare, lucrurile acestea cum se rezolvă?

Radu Urechean: „Noi am rezolvat deja. Cu apeductul la noi e 100% de acoperire, lucrează cinci sonde în sat, la fiecare gospodărie este apă. Cu ajutorul primăriei ora-

șului Viena din Austria am primit în donație o autospecială cu 200 de tomberoane, le-am repartizat prin sate, e un lucru bun, e curățenie. Încă anul trecut am depus un proiect la Fondul Ecologic Național referitor la o mașină cu vacuum pentru curățarea hanelor, o mașină pentru evacuare, dar nu sunt bani deocamdată la Fondul Ecologic, din câte am înțeles. Pentru un sat o canalizare costă milioane, unde contribuție trebuie 20% minimum, aceștia sunt bani mari și n-are satul așa mulți bani.”

Europa Liberă: Câtă populație aveți?

SCADE POPULAȚIA, PENTRU CĂ TINERETUL PLEACĂ PESTE HOTARE...

Radu Urechean: „Au fost în jur de 5.000, acum la 4.5000 a coborât numărul de locuitori. În fiecare an la noi sunt vreo 80 de decesuri și vreo 20-25 de nou-născuți. Scade populația, pentru că tineretul pleacă peste hotare, împreună cu părinții se duc, se stabilesc prin Germania, prin Franța etc. Așa e situația.”

Europa Liberă: De la săteni am aflat că o bună parte muncesc în Rusia, altă parte în Uniunea Europeană. Și de aici e și divizarea celor care văd viitorul satului și statului mai aproape de Est sau de Vest?

Radu Urechean: „Da, avem migranți care se duc la lucru în Rusia, dar sunt care merg și în Europa, cam 50 la 50. Însă care au fost la muncă în Rusia și au trecut apoi în Europa și-au schimbat mentalitatea și viziunile și mai mult se trag spre Europa. Avem și băștinași care au plecat în România la muncă.”

Europa Liberă: Ce idee la nivel național ar putea consolida societatea dezbinată?

Radu Urechean: „Bunăstarea, economia trebuie dezvoltată, noi afaceri. Noi, administrația publică locală, noi putem oferi locuri de muncă. Dacă ar fi unele facilități pentru noi, ca să poată deschide omul o afacere; sunt mulți oameni care lucrează la negru, noi nu i-am găsit pe toți încă. Au terenuri agricole și lucrează ca persoane fizice, sunt din aceștia. Impozitul pe agricultură tot ar fi o soluție, însă nu știu de ce guvernarea nu vrea să meargă înainte.”

Europa Liberă: Dar ce ar însemna „să meargă înainte”?

Radu Urechean: „Omul să știe ce cultivează, are de plătit pentru o cotă, pentru un hectar o sumă oarecare de bani, el își planifică cumva veniturile și cheltuielile. Dar așa de unde? Un agent economic angajează oameni, plătește toate taxele, impozitele, dar sunt persoanele fizice care au cotă și de la ele satul nu primește nimic. Sunt bani ascunși.”

Europa Liberă: Dar în general relația putere locală - putere centrală, cum ați descrie-o?

Radu Urechean: „Relația dintre puterea locală cu cea centrală e mai veselă înainte de alegeri, încă vreo lună după alegeri, dar pe urmă se trece, se uită de săteni.”

Europa Liberă: Dvs. nu aveți coloratură politică, sunteți primar ales independent. Lucrul acesta vă avantajează sau vă dezavantajează, pentru că în anumite cazuri se zice că puterea de la Chișinău se uită la primarii care au culoarea politică a lor?

Radu Urechean: „Da, la noi, în Republica Moldova, încă este „ai noștri” și „ai voștri”, însă este oleacă de avantaj, ca să zicem așa, ca să fii independent, fiindcă la orice guvernare eu sunt o nădejde – că aş putea fi de-al lor. Dar în rest, e cam pasiv totul.”

Europa Liberă: *Dar, în general, politizarea asta excesivă a funcțiilor duce unde?*

Radu Urechean: „Doar au rămas la putere tot acei care și-au schimbat *cozîriokul*, au început de la comuniști, acum tot se schimbă cu locul. Nu zic că nu s-specialiști poate la guvernare acolo, la ministere, însă cumva ar trebui să fie nu atât de politizat acest sistem.”

Europa Liberă: *Problemele despre care discută lumea aici, în mediul rural, care sunt?*

Radu Urechean: „Despre locuri de muncă și despre politică, desigur, discută.”

Europa Liberă: *Dvs. cum vedeți viitorul satului și al statului?*

PERSOANELE ÎN ETATE AU ALE LOR VIZIUNI, TREBUIE DE STIMAT, ÎNSĂ INVESTIȚIILE TREBUIE DE FĂCUT ÎN TINERET...

Radu Urechean: „Trebuie să fim optimiști, trebuie de investit în tineret, de adus la tineret dragostea față de baștină, fiindcă ei sunt viitorul nostru, ei au să fie aceia care au să aducă niște investiții în sat, au să deschidă niște afaceri. Persoanele în etate au ale lor viziuni, trebu-

el a trecut la alt partid. Omul l-a votat nu pe dânsul, a votat partidul, să zicem așa.”

Europa Liberă: *Deci, traseismul acesta politic din legislativ, într-un fel, este detestat aici de alegători?*

Radu Urechean: „Da, aici trebuie ceva de schimbat în legislație, dar întrebarea e grea. În viziunea țaranului de la țară, noi am votat pentru un partid, însă el s-a vândut la alt partid. Și atunci, cu ce rămâne țaranul? Numai cu ștampila pe care a pus-o pe buletin și gata.”

Europa Liberă: *Și dacă s-ar ajunge la alegeri parlamentare anticipate, lumea ar participa? Multe voci de aici spun că, în general, nu vor participa la scrutin.*

Radu Urechean: „Ei acum spun așa, dar înainte de alegeri sunt cointeresați și sunt favorizați, să spunem așa.”

Europa Liberă: *Credeți că e bine că decide pomana electorală votul cetățeanului?*

Radu Urechean: „Sunt și pomeni, sunt și niște promisiuni că au să-i ajute cu ceea, ce cealaltă... Promisiuni deșarte, dar omul se lasă amăgit.”

Europa Liberă: *Cum vedeți viitorul Republicii Moldova în următorii 5, 10 ani? Ați spus că sunteți optimist, cum îl vedeți? Moldova, ca stat, ce viitor are?*

Radu Urechean: „Trebuie să aibă viitor, un viitor frumos, însă mai mult depinde de guvernare; trebuie făcute legăturile acestea economice cu țările europene și o să fie totul bine. Noi trebuie să asigurăm calitatea produselor pe care le exportăm și să exportăm nu materia primă, ci produsul final. Cred că asta este o perspectivă.”

Europa Liberă: *Sunteți în imediata vecinătate a Ucrainei. Cum e cooperarea moldo-ucraineană?*

Radu Urechean: „Este bună colabo-

LEONID BOAGHI, PRIMAR DE SIREȚ, STRĂȘENI: „NE DORIM SĂ NU FIE ATÂT DE MARE DISCREPANȚA DINTRE RURAL ȘI URBAN ȘI CRED CĂ PUTEM FACE ACEST LUCRU”

Chiar dacă este la primul mandat, primarul satului Sireț, Strășeni Leonid Boaghi are experiență în domeniul administrației publice locale. Activând în calitate de viceprimar a reușit să implementeze unele proiecte, altele fiind realizate acum. De la instituirea stării de urgență, în Sireț au fost înregistrate peste 20 de cazuri de persoane infectate cu coronavirus. Explicația primarului este că Sirețul este situat aproape de Chișinău și circa 200 de săteni lucrează în rețeaua spitalicească din capitală. Primele cinci persoane infectate au fost anume din acest domeniu, după care au apărut cazuri locale.

Cum afectează această stare de urgență în sănătatea activității autorităților publice locale?

Leonid Boaghi: Ne afectează foarte mult. Întreaga echipă de la primărie se expune riscului deoarece oamenii vin să achite impozitele locale, serviciile pentru apă, salubritate, canalizare, au nevoie de diverse certificate, autorizații de construcție sau certificate de urbanism. Totodată, mulți agenții economici și-au sistat activitatea sau lucrează într-un regim mai special. Respectiv, le scad veniturile, dar și impozitele pe care trebuie să le achite la primărie și astfel s-a creat un deficit bugetar. Acum e sezonul agricol, oamenii sunt debusolați, știu cu toții că nu doar o zi de toamnă, dar și una de primăvară hrănește un an. De asemenea, aceasta este perioada când trebuie să fim activi, să ne implicăm, să facem adunări cu oamenii, să adunăm contribuții pentru proiecte sau să stabilim unele linii de dezvoltare în anumite sectoare, dar aceste lucruri sunt foarte greu de realizat.

De la instituirea stării de urgență ați simțit sprijinul din partea statului?

Leonid Boaghi: Nu pot să spun că nu am avut sprijin, însă acesta a fost simbolic. Recent am avut ședința Consiliului local în care am aprobat o rectificare de buget cu 135 mii de lei care au fost alocați de către Guvern pentru a suplini golurile create de impozitele ce nu am putut să le percepem de la agenții economici. Această sumă este nesemnificativă în perioada acestei crize și așteptăm un ajutor mai consistent. De asemenea, am lansat mai multe proiecte, dintre care unele sunt cu suportul Guvernului și acum nu este clar ce se va întâmpla cu ele. De exemplu, am programat lucrări de extindere a unei grădinițe, banii au fost promiși din partea Guvernului, prima tranșă am primit-o, dar nu știu dacă va fi și a doua și, în general, care va fi soarta acestui proiect. Totodată, la începutul anului, atunci când a fost votat bugetul în a doua lectură, am fost depozitați de 722 mii de lei, bani care erau alocați pentru întreținerea grădinițelor și acum trebuie să ne gândim de unde să găsim aceste resurse. Nu putem să vorbim cu membrii Guvernului, întreveneri nu se fac, mai suntem și într-un an electoral și toată această situație ne afectează foarte

mult. Cu toate acestea, suntem optimiști și mergem înainte.

Sirețul este aproape de Chișinău, ceea ce vă aduce și avantaj.

Leonid Boaghi: Da, dar în aceeași măsură acest lucru ne dezavantajează. Este bine că satul este viu, este circulație de finanțe, de oameni, de capital, de mărfuri. Pe de altă parte, foarte multe impozite pe care ar trebui să le primim în localitatea noastră rămân în bugetul municipiului Chișinău. Avem 1500-2000 de consăteni care au un loc de muncă în capitală. Vă dați seama ce sume din impozitul pe venit de la angajat și angajator nu ajung în bugetul nostru local? Un alt dezavantaj este că mulți elevi din Sireț învață la Chișinău și astfel descrește dramatic numărul celor care studiază la noi. Ne temem că vom rămâne fără elevi și va trebui să avem doar școli primare și gimnaziu. Deocamdată avem liceu, dar deja este dificil să formăm clase liceale.

Ce vă motivează să veniți la CALM?

Leonid Boaghi: CALM ne ajută foarte mult cu suport, cu consultanță, cu informații privind patrimoniul, finanțele. De asemenea, prin intermediul seminarelor la care participăm ne consolidăm capacitățile. Atât primarii, cât și specialiștii din primării ne întâlnim la diverse ședințe, facem schimb de opinii și acest lucru adesea poate să ne ajute mai mult decât atunci când beneficiem de un grant, deoarece atunci când ești informat știi cum să activezi, unde să te duci, la ce ușă să bați, ceea ce ne face să fim cu un pas în fața celor care nu se consultă sau nu întreprind acțiuni.

Ce vă motivează să scrieți proiecte, să vă doriți să dezvoltați localitatea?

Leonid Boaghi: Încrederea oamenilor și, într-o anumită măsură, ambiția. Ne dorim să schimbăm lucrurile în bine. Încercăm să atragem proiecte, să implicăm oamenii în diverse acțiuni, să creștem calitatea vieții în Sireț, să nu fie atât de mare discrepanța dintre rural și urban și cred că putem face acest lucru.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

ie de stimat, însă investițiile trebuie de făcut în tineret...”

Europa Liberă: *Dar tot Dvs. ziceți că din cei plecați aproape că puțini dintre ei se gândesc să revină acasă?*

Radu Urechean: „Dacă puțini se gândesc să revină acasă, de ce construiesc case atât de frumoase în sat?... Da, ei au acolo în Franța sau în Italia case, dar și la Larga își fac case.”

Europa Liberă: *Investiții locale sunt făcute cu banii celor din străinătate?*

Radu Urechean: „Desigur. Piața comunală am făcut-o în mare parte cu banii veniți de la diasporă, o sumă impunătoare am adunat pe timpuri. Tot cu ajutorul diasporei am organizat transportul tomberoanelor din Viena, Austria, în Moldova. Diaspora foarte mult ajută satul. Avem băștinași care țin, într-adevăr, la Larga. Trebuie băgați în seamă, cum se zice la moldoveni, permanent și-apoi ei vin cu idei, cu sugestii, chiar și cu bani.”

Europa Liberă: *De ce lumea este atât de mult dezamăgită în clasa politică?*

Radu Urechean: „Cum se zice la noi, ce am votat, aceea avem. Așa e? Însă când se cumpără și se vând, asta de-acum lumea nu poate înțelege. De-atâta și nu-i crede. Am votat, bunăoară, un partid, dar

rarea cu Ucraina, chiar foarte bună. Pentru cetățenii noștri e mai convenabil să meargă la Cernăuți la piață, decât la Chișinău, e mai aproape.”

Europa Liberă: *Prețurile sunt mai mici?*

Radu Urechean: „Sigur că sunt mai mici. Noi suntem la o periferie, din două părți e Ucraina.”

Europa Liberă: *Dar lumea duce banul în țara vecină?*

Radu Urechean: „Corect. Da, banul îl duce în țara vecină, duce marfă mai ieftină, dar produsele, e clar că-i centralizat. Agenții economici duc merele în Rusia, unele produse le duc la Giurgiu-lești și de acolo mai departe. Noi avem înfrățiri cu România...”

Europa Liberă: *Și salvarea Moldovei care ar fi? Care e colacul de salvare a țării?*

Radu Urechean: „Ei... Dacă va trece generație de generație, lumea se va schimba. Aici cu corupția e greu de luptat, trebuie de schimbat din talpă ceva; trebuie schimbată mentalitatea la lume, atât la țărani, cât și la guvernare. La toți! Și trebuie canalele de televiziune să fie mai obiective. E periculos acum să te uiți. Dacă te uiți la un post de televiziune o săptămână, ești..., mentalitatea ți se schimbă. Asta e!”

LIDIA JUBEA, PRIMAR AL SATULUI TĂNĂTARI, RAIONUL CĂUȘENI: „DACĂ NU NE IMPLICĂM NOI, ATUNCI CINE? DACĂ NU ACUM, ATUNCI CÂND”

Lidia Jubea a fost primar în perioada 2003-2007, după care a activat în sectorul neguvernamental. Ghidându-se de motto-ul: „Dacă nu ne implicăm noi, atunci cine? Dacă nu acum, atunci când?”, revine la primăria din Tănătari, Căușeni după alegerile locale din 2019.

E greu să lucrezi cu și pentru oameni?

Lidia Jubea: Funcția de primar presupune o activitate responsabilă, lucrezi cu oamenii care sunt formați din corp și suflet. Chiar dacă probleme cetățenilor sunt mari, constatăm că nu doar sărăcia financiară persistă, dar și cea sufletească. În cadrul asociației obștești unde am activat, prin intermediul proiectelor de aprovizionare cu apă potabilă am văzut cum gândesc oamenii din Edineț, Cantemir, Cahul, Căușeni și mi-am dat seama că trebuie să ne implicăm.

Cetățenii cum ar putea contribui la dezvoltarea comunității?

Lidia Jubea: Cred că un primar are un

rol în acest proces, trebuie doar să lucreze cu cetățenii. Oamenii trebuie să cunoască atunci când există o problemă, dar și care sunt pașii pentru realizarea acesteia. Printre primele proiecte pe care le-am câștigat în perioada 2003-2007 a fost cu Fondul de

Investiții Sociale din Moldova și viza aprovizionarea cu apă potabilă. Implicarea cetățenilor în prioritizarea problemelor a generat și implicarea cetățenilor cu contribuția necesară pentru realizarea acestui obiectiv. Totodată, oamenii știu că astăzi avem apă potabilă datorită implicării lor. În afară de aceasta, astfel apare credibilitatea și transparența la nivel local. Un alt exemplu este acum, când lucrăm la reorganizarea întreprinderii comunale de aprovizionare cu apă potabilă. Avem serviciul de colectare și transportare a deșeurilor. Am dezvoltat rețeaua de iluminat stradal și ne dorim să avem un electrician acreditat în domeniu. Astfel ne-am propus să extindem spectrul de servicii în cadrul acestei întreprinderi. Ne-am gândit cum să implicăm cetățeanul în acest proces? Deoarece probleme sunt multe, am repartizat satul în 12 sectoare. Fiecare sector are câte un lider care, la rândul său, va avea echipa sa formată din voluntari locali. Astfel vom primi informație la primărie despre problemele din fiecare sector, dar și cetățenii vor ști că lu-

crează pentru mahalaua lor. Până la urmă, satul, ca și Republica Moldova este o casă comună și dorim ca aceasta să fie curată și luminoasă. Să zicem că reușești în calitate de primar să atragi investiții. Totuși, dacă nu se pune suflet în ceea ce se face, inclusiv a cetățenilor, atunci mulți nu vor prețui și vor considera că totul ni s-a dat pe gratis.

Ce priorități aveți pentru acest mandat?

Lidia Jubea: Să finisăm extinderea iluminatului stradal, acum acest obiectiv este realizat în proporție de 70%. Dorim să continuăm procesul de gazificare a localității. Reabilitarea drumurilor este un alt obiectiv și, poate cel mai așteptat lucru este să iluminăm parcul din localitate, pentru ca oamenii să poată să iasă la plimbare într-o zonă modernă, cu căi pietonale, cu lumini, mai ales că cei mai mulți dintre copiii satului merg spre școală prin noroiul din acest parc.

Vă mulțumim!

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

PRIMARUL DE TOCUZ, CĂUȘENI ALEXANDRU ȚURCAN: „DIN SATUL NOSTRU OAMENII NU PLEACĂ”

Alexandru Țurcan este primarul satului Tocuz, Căușeni. Primul mandat de ales local l-a câștigat în 1999. A revenit în fruntea satului cu peste 4000 de locuitori în 2013, la o distanță de zece ani. Acum este la cel de-al treilea mandat.

CU SUSȚINEREA GUVERNULUI ROMÂNIEI, GRĂDINIȚA DIN TOCUZ A DEVENIT FUNCȚIONALĂ DUPĂ MAI BINE DE 25 DE ANI....

În mandatul anterior a fost renovată și redeschisă grădinița după o pauză de 25 de ani. Cu o capacitate de 280 de locuri, până la instituirea carantinei instituția era frecventată zilnic de 210 - 220 de copii. Acest obiectiv a fost realizat datorită contribuției Guvernului României, susținerii Consiliului raional și a autorităților locale din Tocuz. Reparația drumurilor a fost o altă preocupare a primarului. Astfel, tot după o pauză îndelungată, asfalt proaspăt a apărut pe un km de drum din sat, iar alți circa 15 km au fost reparați în variantă albă. De asemenea, circa 18,5 km de străzi au fost iluminate. „Suntem înfrățiți cu orașul Techirghiol, județul Constanța, România și de doi ani merg la mare în fiecare vară câte 25 de copii din Tocuz. Îi selectăm după rezultatele la învățătură, dar și pe cei din familiile social-vulnerabile.”

DIN TOCUZ OAMENII NU PLEACĂ...

Primarul spune că satul nu este atât de afectat de migrație, deoarece locuitorii își iubesc prea mult baștina. „La Tocuz nu descrește numărul populației și natalitatea se menține. Chiar dacă unii pleacă, revin după perioade nu prea lungi și construiesc case, recent s-a deschis o brutărie în centrul satului, avem magazine, baruri, sală de nunți, etc.” Doi ani în urmă un antreprenor din Olanda a vrut să deschidă o mini-fabrică. Problema a constat în faptul că fosta clădire a școlii auxiliare este la balanța Direcției de Învățământ a Consiliului raional și autoritățile locale de nivelul I din Tocuz nu au reușit să găsească un numitor comun cu autoritățile locale de nivelul II. „Purtăm negocieri acum cu conducerea raionului și sperăm ca aceste încăperi vor fi transmise la balanța primăriei.” Tot în acest mandat Alexandru Țurcan își propune să ilumineze puținele străzi din Tocuz care încă mai stau în beznă, dar și să asfalteze drumul central. „Casa de Cultură nu activează de mai bine de 10 ani și necesită a fi reparată. Am elaborat proiectul tehnic în valoare de 2,5 milioane de lei, sperăm să găsim finanțare pentru ca această instituție să devină funcțională.” Despre Congresul Autorităților Locale din Moldova primarul spune că este o asociație care ajută primarii să se realizeze mai ușor.

PRIMARUL DE CIUFLEȘTI, CĂUȘENI SERGIU PÎRLOG: „CALM ESTE FAMILY TUTUROR PRIMARILOR”

Satul Ciuflești din raionul Căușeni a fost menționat documentar în anul 1782. Localitatea pe vremuri se numea Acui-Tighina. După ce pământurile au fost cumpărate și valorificate de frații Teodor și Anastasie Ciufli, aromâni din Macedonia care s-au stabilit în Basarabia în secolul al XIX-lea, localitatea și-a schimbat denumirea în Ciuflești. Menționăm că Anastasie Ciuflea a fost și ctitorul bisericii Sf. Teodor Tiron din Chișinău. În Ciuflești sunt 260 de gospodării cu 1300 de locuitori. Cei mai mulți dintre locuitorii satului activează în agricultură, o parte în învățământ, sunt și câteva afaceri de familie. Migrația a afectat și acest sat, cu toate acestea, autoritățile locale încearcă să creeze condiții decente de trai pentru locuitorii din această comunitate, în speranța că tot mai puțini vor alege să-și părăsească baștina și măcar o parte din cei care au plecat vor reveni acasă.

Sergiu Pîrlog a devenit primar în satul Ciuflești la 26 ani. Acum este la al treilea mandat și spune că a reușit, în mare parte, să realizeze ceea ce și-a propus atunci când a venit la cârma localității. „În primele două mandate am reușit să aprovizionez localita-

tea cu apă, să iluminăm străzile, să reparăm acoperișul grădiniței, dar și să construim în cele două instituții de învățământ cazangerii cu cărbune, lemne și biomasă. Terenul de minifotbal are acoperire artificială, iar terenul sportiv din localitate a fost amenajat.” În

afară de aceasta, datorită banilor care ajung în bugetele primăriilor din Fondul Rutier și în

Ciuflești a devenit posibilă reparația a câtorva drumuri.

Despre Congresul Autorităților Locale din Moldova, Sergiu Pîrlog spune că este familia tuturor primarilor. „CALM este ca un Guvern local care ne ajută în soluționarea problemelor localităților noastre. Primarii, mai ales cei de la primul mandat, nu cunosc toate pârgurile de soluționare a problemelor, iar CALM ne ghidează în identificarea soluțiilor prin intermediul instruirilor pe care le organizează pentru noi, a conferințelor, trainingurilor. De la colegii din cadrul CALM preluăm experiență. La evenimentele organizate de către CALM am avut ocazia să mă împrietenesc și cu primari din alte raioane și să însușesc din bunele lor practici pe care le-am implementat la mine în sat”, a menționat Sergiu Pîrlog.

PRIMARUL COMUNEI RĂSCĂIEȚI, ȘTEFAN VODĂ LUDMILA ZAGOREȚ: „MĂ BUCUR SĂ VĂD ACEASTĂ UNITATE A PRIMARILOR DIN CADRUL CALM”

Ludmila Zagoreț este primar la primul mandat în comuna Răscăieți, Ștefan Vodă. Fost director la grădinița din localitate își propune să schimbe lucrurile în întreaga comunitate, iar cei 3600 de locuitori i-au acordat mandatul de încredere.

La grădiniță este mult mai simplu și salariul de director este mai mare decât cel al unui primar...

Ludmila Zagoreț: Nu m-am interesat ce salariu are un primar. M-am ghidat de faptul că până acum nu au fost soluționate foarte multe probleme ale localității. Mi-am propus să implementez niște proiecte pentru a asigura cetățenii din satul Răscăieții Noi cu apă potabilă, pentru a repara unele drumuri din localitate. Până acum nu există iluminare stradală nici măcar în centrul comunei, deși în toate satele vecine acest obiectiv a fost realizat. Am experiență în implementarea proiectelor și cred că voi reuși acest lucru și în calitate de primar.

Depinde de primar dacă un sat are lumină pe străzi, drumuri reparate, apă potabilă?

Ludmila Zagoreț: Cred că într-o mare măsură aceste rezultate depind de primar. Sigur că de unul singur nu vei putea soluționa toate problemele. Totuși, alesul local este cel care trebuie să unească mai mulți actori comunitari pentru a soluționa o problemă sau alta. De la primar trebuie să vină inițiativele, motivarea oamenilor să se implice, astfel încât fiecare să aibă rolul său, să înțeleagă fiecare că trebuie să contribuie la dezvoltarea localității, dacă nu financiar atunci cu unele idei, etc. Astăzi încă mulți locuitori ai satului cred că primarul este cel care trebuie să facă totul, este adevărat doar că acesta trebuie să implice în proces toți membrii comunității.

Membrii comunității Dvs. sunt gata să se implice?

Ludmila Zagoreț: De exemplu, primăria nu va fi în stare să ilumineze de sine stătător străzile din centrul satului și nici cele adiacente și am inițiat o campanie pe care o promovăm și pe pagina de Facebook a instituției noastre. Am invitat toți locuitorii care doresc să avem o

localitate luminată și au posibilitatea să contribuie la realizarea acestui obiectiv, adică fiecare să instaleze un bec la poarta sa. Chiar dacă părerile au fost împărțite, ușor-ușor apare câte un bec la porțile oamenilor, ceea ce mă bucură. În același timp, avem consilieri activi, dar și angajați ai primăriei de care am noroc pentru că se implică și se dedică muncii pe care o facem împreună.

Ce părere aveți despre activitatea CALM?

Ludmila Zagoreț: În această asociație suntem ca un colectiv cu probleme dar și cu obiective comune – dezvoltarea localităților noastre. Este foarte binevenit schimbul de experiență pe care îl avem cu colegii noștri primari, mulți dintre ei au o vastă experiență în acest domeniu și sunt de mare folos pentru noi, cei care suntem la început de cale. Mă bucur să văd această unitate a primarilor din cadrul CALM. Mă bucur că Congresul Autorităților Locale din Moldova nu permite implicarea politicianului în activitatea sa.

PRIMARUL SATULUI ANTONEȘTI, ȘTEFAN VODĂ NADEJDA MORARI: „DESCHIDEREA FRONTIERELOR NE-A SCHIMBAT ȘI VIZIUNEA ASUPRA REALITĂȚILOR”

Din legenda satului Antonești aflăm că acesta a fost întemeiat de un grup de familii (Oprea, Haret, etc.), venite din ținutul Hotin (acum raionul Edineț), care s-au așezat cu traiul pe moșia imensă a satului Purcari. Aceasta în secolul XIX aparținea mănăstirii Căpriana. Antonești este înfrățit cu satul vecin Ștefănești. O altă legendă spune că un boier avea doi feciori, pe nume Anton și Ștefan. Când s-au făcut mari, tatăl le-a dat câte o moșie: lui Anton i-a dat pământurile satului actual Antonești, iar lui Ștefan moșia satului actual Ștefănești. După alegerile locale din 2019, în satul Antonești devine primar directorul de școală Nadejda Morari. Este la vârsta când ar putea să-și crească nepoții, cu toate acestea, grija față de oameni, dar și dorința de a crea condiții asemănătoare celor de care se bucură cetățenii statelor europene au determinat-o să vină la cârma localității.

Ați lăsat învățământul pentru funcția de primar...

Nadejda Morari: Copiii sunt peste hotare și am văzut condițiile în care trăiesc oamenii din Europa. M-am întrebat de ce nu am putea și noi să avem așa condiții.

Și cum credeți, ce ne-a lipsit?

Nadejda Morari: Poate a lipsit dorința de a schimba ceva crezând că e bun ceea ce avem. Însă, odată cu deschiderea frontierelor ni s-a schimbat și viziunea. În afară de aceasta, acum avem acces la multă informație, la internet și astfel putem face mai ușor diferența dintre adevăr și minciună.

Un director de școală are un salariu mai mare decât un primar...

Nadejda Morari: Nu m-am gândit la acest aspect. Am candidat și la alegerile precedente, iar de această dată îmi dispăruse această dorință deoarece în campanie se aruncă cu mult noroi.

Au venit însă niște consăteni pe care îi respect și care mi-au spus că trebuie și astfel m-am hotărât, mai ales că eu sunt un tip de om care vrea schimbare.

Ce vă propuneți să realizați în acest mandat?

Nadejda Morari: Unii spun că patru ani este un termen foarte lung, eu însă știu că această perioadă va trece foarte repede. Îmi este cunoscut managementul, am unele cunoștințe, am implementat unele proiecte. Pe de altă parte, nu am o echipă consolidată la primărie, chiar dacă am candidat ca independent. Totuși, sper să reușim să creăm servicii mai bune pentru cetățeni - iluminare stradală, drumuri mai bune. Dorim să reușim să găsim o soluție pentru deșeuri deoarece acestea îmbolnăvesc oamenii din satele noastre, să reperăm grădinița, să construim sistemul de canalizare, etc.

PRIMARUL DE OLĂNEȘTI, ȘTEFAN VODĂ IURIE OSTAFII: „DEZVOLTAREA AGRICULTURII AR TREBUI SĂ FIE O PRIORITATE A STATULUI”

Olănești este una dintre cele mai vechi localități din zona Nistrului de Jos. În urma săpăturilor arheologice s-a stabilit că aceste locuri sunt populate de mai multe milenii. Potrivit legendelor, denumirea satului provine ori de la „olane” - obiecte confecționate din lut ars de către meșterii locului pentru acoperișul caselor, ori de la „om de neam” - oameni care se îndeletniceau cu agricultura și creșterea vitelor. La alegerile generale locale din 2019, având experiența a două mandate de consilier local, Iurie Ostafii a devenit primar al satului Olănești, Ștefan Vodă.

De ce au nevoie oamenii din Olănești?

Iurie Ostafii: De drumuri, iluminare stradală, apă potabilă. Avem nevoie și de canalizare, mai ales în regiunea fabricii de conserve, acolo unde sunt mai multe blocuri de locuit.

Fabrica de conserve activează?

Iurie Ostafii: Cu părere de rău, activitatea acesteia, dar și a centrului de colectare a pâinii au fost sistate acum mulți ani. Avem doar agenți economici care activează în câmp, astfel oamenii sunt nevoiți să plece.

Și cum am putea să-i oprim?

Iurie Ostafii: Este nevoie de politici la nivel de țară. Trebuie deschise locuri de muncă. Toți cetățenii trebuie să aibă o sursă de existență.

Agricultura ar putea deveni profitabilă?

Iurie Ostafii: Agricultura ar putea să mențină oamenii în localități, însă acestui domeniu i se acordă puțină atenție. Irigația este o problemă, mai ales pentru zona noastră, Stepa Bugeacului. Aici se atestă o secetă fără precedent, nici nu știu cum agenții economici vor ieși din acest impas. Existau stațiile de pompare a apei, acum se formează asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigație. Statul ar trebui să aibă în vizor acest domeniu, aceste stații sunt distruse cam în proporție de 70%, dar măcar ce a rămas trebuie păstrat, renovat și să activeze. Dezvoltarea agriculturii ar putea să-i determine pe oameni să rămână în sate, pentru aceasta este nevoie de o abordare conștientă și de politici ce ar susține acest domeniu.

VALERIU TABUNȘCIC, PRIMAR DE CĂPLANI, ȘTEFAN VODĂ:

„ESTE RUȘINOS SĂ FII UN CONDUCĂTOR BOGAT ÎNTR-UN STAT CU OAMENI SĂRACI”

Valeriu Tabunșcic este primar la al patrulea mandat în satul Căplani, Ștefan Vodă. Consideră că e rușinos să fii un conducător bogat într-un stat unde cei mai mulți oameni sunt săraci. Primarul este de părere că de la independență încoace am avut la conducerea statului doar oameni deștepți, nu și înțelepți. „Deștepți au fost pentru că toți cei care ne-au condus au devenit bogați.”

Un nou mandat înseamnă că vă bucurați de încrederea oamenilor, dar și noi responsabilități...

Valeriu Tabunșcic: Dacă oamenii m-au ales pentru al patrulea mandat înseamnă că ceva am făcut. În toată această perioadă am soluționat principalele probleme ale satului, începând cu reparația gimnaziului, grădiniței, Casei de Cultură. După această etapă am avut ca obiectiv aprovizionarea locuitorilor cu apă. La moment, o mie de case sunt conectate la apă, cu susținerea financiară a Fondului Ecologic. A treia etapă a fost renovarea drumurilor. Astăzi, 90% din drumuri sunt reparate. Acum creăm un centru turistic în sat și vrem să finalizăm procesul de gazificare a localității.

Ce ar avea de vizitat turiștii la Căplani?

Valeriu Tabunșcic: Avem o perla – cișmeaua din Căplani are douăzeci de izvoare și turiștii ar vedea un colț de rai la noi în sat, ar avea unde să se odihnească, să mănânce plăcinte specifice zonei noastre. În afară de aceasta, avem trei muzee, putem să prezentăm un mini-spectacol despre crearea

activează al treilea an. Vara aceasta, dacă va fi posibil, intenționăm să organizăm festivalul izvoarelor „La Cișmeaua din Căplani”.

Cele douăzeci de izvoare au proprietăți terapeutice?

Valeriu Tabunșcic: Datorită acestei cișmele cu 20 de izvoare s-a creat satul Căplani. Apa din zonele din apropiere nu putea fi folosită pentru hrană. Noi am dus-o la laborator și ni s-a confirmat că este foarte bună. Intenționăm să aflăm care sunt calitățile terapeutice ale acesteia, dar acum știm sigur că este cea mai bună apă din regiune.

Cum credeți, ce le lipsește satele din RM pentru ca să se dezvolte mai dinamic?

Valeriu Tabunșcic: O conducere deșteaptă la nivelul de sus al statului. Cu părere de rău, de la independență încoace nu am avut norocul de a avea o conducere înțeleaptă. Deștepți au fost, pentru că toți au devenit milionari după ce ne-au condus, dar înțelepți nu, deoarece în țara unde populația este săracă conducătorilor trebuie să le fie rușine că sunt bogați. Din această țărișoară ar face o minune un pre-

ședinte, un premier și un Parlament alcătuit din deputați înțelepți. Nu avem nevoie de mulți ani pentru aceasta fiindcă oamenii noștri sunt muncitori. Este nevoie doar ca liderii acestui stat să o conducă cu înțelepciune. De exemplu, un primar înțelept cu o echipă bună la primărie reușește să facă foarte multe. Chiar și în condițiile unor bugete nu foarte dolofane am soluționat problemele-cheie deoarece am un colectiv bun și mă mândresc cu acesta.

Cum află turiștii de Căplani?

Valeriu Tabunșcic: Centrul turistic

CALM INFO

PROIECTUL „MĂ IMPLIC” ȘI CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA (CALM) AU SEMNAT UN MEMORANDUM DE COOPERARE!

MĂ IMPLIC
Proiect de implicare civică
în guvernarea locală

În vederea aplicării principiilor enunțate în Carta europeană a autonomiei locale și a altor angajamente asumate de Republica Moldova ce vizează democrația locală și descentralizarea, în temeiul Recomandărilor Congresului Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei (Recomandarea 436 (2019)) cu privire la democrația locală și regională în Republica Moldova, Proiectul privind implicarea civică în guvernarea locală „MĂ IMPLIC” și Congresul Autorităților Locale din Moldova s-au alăturat pentru a-și coordona eforturile în scopul îmbunătățirii capacităților autorităților locale, pentru a contribui la asigurarea unui mediu care să permită o dezvoltare locală durabilă, furnizarea serviciilor mai eficiente, dar și reprezentarea intereselor administrației publice locale în dialogul cu autoritățile naționale. În acest sens, la 29 aprilie curent, directorul executiv al CALM Viorel Furdui și liderul de echipă al proiectului „MĂ IMPLIC” Alfredez Zabieta au semnat un Memorandum de cooperare pentru a pune în aplicare inițiativele comune ce vizează îmbunătățirea guvernării locale în Republica Moldova.

Proiectul privind implicarea civică în guvernarea locală „MĂ IMPLIC” (perioada 2019-2023), implementat de Skat Consulting Ltd., susținut financiar de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, are ca scop asigurarea populației rurale din R. Moldova a accesului echitabil la servicii publice de calitate

te. „MĂ IMPLIC” este proiectul-pilot al domeniului guvernării locale în cadrul Strategiei de Cooperare Elvețiană pentru Moldova 2018-2021, care va pune un accent sporit pe sprijinirea autorităților publice locale

în furnizarea de servicii publice de bună calitate și la prețuri accesibile, dar și pe susținerea locală, în special rurală (populația și societatea civilă). La nivel local, Proiectul „MĂ IMPLIC” va sprijini circa 30 de autorități publice rurale / grupuri de autorități publice locale să gestioneze furnizarea de servicii într-un mod participativ, eficient, inclusiv și durabil. La nivel național, Proiectul va susține îmbunătățirea mediului politic, juridic și financiar pentru furnizarea serviciilor publice locale de calitate și reforma descentralizării.

CALM este o organizație non-guvernamentală și non-profit, fără afiliere politică, care reprezintă unitățile administrativ-teritoriale înregistrate în condițiile legii ca ora-

șe (municipalități) și sate/comune (peste 800 de autorități publice locale) în dialogul cu guvernul central.

Memorandumul semnat de CALM și „MĂ IMPLIC” are ca obiectiv contribuția la îmbunătățirea furnizării de servicii la nivel local, promovarea guvernării locale durabile în țară, a principiilor bunei guvernări, a dialogului politic și a procesului de elaborare a politicilor în domeniul furnizării serviciilor comunale, dar și a reformei descentralizării.

Părțile se angajează să ofere sprijin reciproc în domenii precum:

- asistență pentru dezvoltarea organizațională a CALM;

- activități de advocacy și dialog privind politicile în domeniul serviciilor comunale;

- consolidarea capacităților și instrumentelor CALM de furnizare a expertizei, instruire, asistență tehnică, consultanță și alte servicii de sprijin autorităților publice locale și furnizorilor de servicii comunale;

- diseminarea bunelor practici și a informațiilor care decurg din alte activități implementate de Proiectul „MĂ IMPLIC”.

Totodată, activitățile din cadrul proiectului vor urmări consultarea, implicarea și participarea continuă și reprezentativă a Consiliului CALM și a membrilor săi în toate fazele (planificare, implementare, monitorizare și evaluare).

BANI DIN CLUJ-NAPOCA PENTRU UN SKATEPARK ÎN UNGHENI

Cluj-Napoca continuă să ajute Ungheniul să își valorifice spațiile de relaxare și distracție în aer liber. De data aceasta, va oferi 500.000 de lei românești (peste un milion de lei moldovenești) pentru construcția unui skatepark în parcul central din orașul de lângă Prut.

Proiectul „Reabilitarea Parcului Central din orașul Ungheni, etapa V” este posibil grație înfrățirii dintre Cluj-Napoca și Ungheni, care datează deja de aproape 4 ani, pe 16 noiembrie 2016 primarii Emil Boc și Alexandru Ambros semnând acordul de cooperare, relatează publicația News Ungheni.

În septembrie 2017, 450.000 de

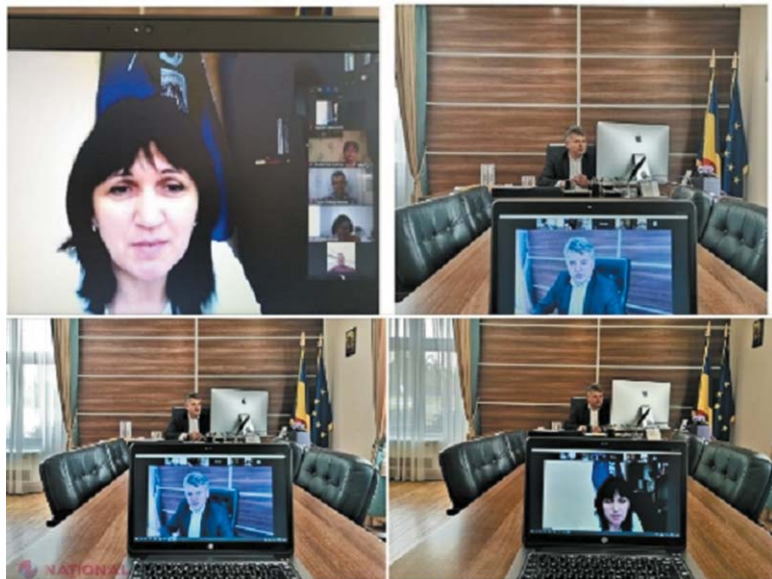

lei de la bugetul local al municipiului Cluj-Napoca pe anul 2017 au fost oferiți pentru finanțarea integrală a subproiectului „Orășelul copiilor”, iar în septembrie 2018, Consiliul Local al municipiului Cluj a aprobat finan-

țarea subproiectului „Teatru de vară și împrejurimi”, în valoare de 466.972 de lei. Ulterior, în 2019, Primăria Cluj-Napoca a mai oferit 472.000 de lei pentru lucrări de amenajare a două terenuri de sport.

UNA DINTRE CELE MAI DEZVOLTATE COMUNE DIN ROMÂNIA VREA SĂ-ȘI AJUTE „FRATELE” DIN R. MOLDOVA SĂ ATRAGĂ FONDURI EUROPENE:

„ÎI RUGĂM PE COLEGII NOȘTRI DIN ÎNTREAGA ȚARĂ SĂ NU UITE ÎN ACESTE VREMURI DE FRAȚII NOȘTRI DIN REPUBLICA MOLDOVA”

Gheorghe Damian, primarul comunei Ciugud din județul Alba, România, una dintre cele mai dezvoltate localități de peste Prut, anunță că va ajuta Primăria Manta din raionul Cahul să obțină fonduri europene disponibile pentru republica noastră.

Primarul Ciugudului a avut marți o videoconferință cu primarul

de Manta, raionul Cahul, Violeta Hîncu.

„Frații în veci vor fi frați! Așa cum spun și versurile cunoscutului cântec patriotic, ne simțim uniți cu sufletele de frații noștri de peste Prut, chiar dacă ne desparte o graniță dureroasă. Și, de câțiva ani, Ciugudul are un frate în Republica Moldova – comuna Manta.

Consiliile locale și echipele administrațiilor din cele două comune au avut, astăzi, o video-întâlnire

de lucru în cadrul căreia au împărtășit experiențele legate de gestionarea situației generate de pandemia de coronavirus, digitalizarea serviciilor publice și apropierea acestora de cetățean. De asemenea Ciugudul s-a angajat să sprijine comuna Manta în par-

cursul european și în atragerea fondurilor europene disponibile în această perioadă pentru comunitățile din Republica Moldova”, se arată pe pagina oficială de Facebook a comunei Ciugud.

Conducerea Primăriei Ciugud a lansat un apel către toți primarii

din România: „Îi rugăm pe colegii noștri din întreaga țară să nu uite în aceste vremuri de frații noștri din Republica Moldova și să îi ajutăm de fiecare dată când putem să o facem... iar schimbul de experiență este benefic pentru ambele părți”.

AUTORITĂȚILE LOCALE ȘI POLIȚIA COLABOREAZĂ CU POȘTAȘII PENTRU A DISTRIBUI PENSILE

La începutul săptămânii curente, la inițiativa primarului municipiului Hâncești, Alexandru Botnari, toate mijloacele de transport ale primăriei au fost mobilizate pentru ca, în colaborare cu Centrul de Poștă Hâncești, pensia pentru pensionarii din municipiu să fie repartizată cât mai rapid. De asemenea, aceștia au primit măști și soluții dezinfectante.

Acțiunea a implicat poștașii OP Hâncești și reprezentanții Inspectoratului de Poliție Hâncești, care i-au însoțit pe aceștia la domiciliile pensionarilor, care nu mai sunt nevoiți să stea în rând la oficiul poștal pentru a-și ridica plățile sociale. „În municipiul Hâncești avem peste 1700 de pensionari, majoritatea dintre care sunt nevoiți în condițiile de carantină să se deplaseze la oficiul poștal pentru a primi pensia. De aceea, administrația locală a hotărât să pună la dispoziția Centrului de poștă 4 unități de transport, pentru a ajunge mai rapid la pensionarii cei mai vulnerabili” – a menționat pentru CURIER primarul Alexandru Botnari, care a ținut să aducă un mesaj de recunoștință pentru buna colaborare și mobilizare a lucrătorilor direc-

torului Centrului de Poștă (OP) Hâncești, Raisa Scai, și comisarului raionului, Alexandru Cuciuc. Astfel, din partea administrației orașului, pensionarilor le-au fost repartizate și 300 de măști de

dezinfectanților, potrivit primarului, este de cca 20 mii lei.

Șefa OP Hâncești, Raisa Scai, a menționat că poștașii se află, la rândul lor, în prima linie de activitate, fiind prezenți zi de zi la serviciu

organizat în așa fel încât poștașii să distribuie plățile sociale pe parcursul săptămânii curente, până în ziua de vineri, ceea ce înseamnă o antrenare maximă a efectivelor oficiilor poștale.

protecție și 300 de geluri și soluții dezinfectate, 100 de măști și soluții dezinfectate fiind oferite poștașilor și lucrătorilor Centrului de Poștă, care se expun zilnic riscului de a se infecta, intrând în contact cu multe persoane atunci când îi deservesc. Suma alocată pentru achiziționarea măștilor și

și în localitățile cu regim de carantină, străduindu-se să deservească beneficiarilor la timp pensiile și alocațiile sociale, cu riscul propriei sănătăți. Dânsa a menționat că, deși de obicei, pensionarii primesc pensiile până la data de 23 a lunii, Centrul de Poștă în comun cu oficiile poștale din teritoriu s-au

„În raionul Hâncești, în cadrul Centrului de Poștă activează peste 80 de poștași cu sarcina de a deservi populația raionului. Ei sunt niște oameni foarte harnici, receptivi și înțelegători. Dacă ne referim la munca poștașului în ziua de azi, putem spune că aceste persoane sunt foarte

curajoase, nu au căzut pradă fricii și încercărilor grele la care suntem supuși. Dimpotrivă, ei activează cu mai multă dăruire, cu mai mult spor, într-un ritm mai accelerat, pentru a distribui cât mai repede pensia la domiciliu. Angajații Centrului de Poștă Hâncești activează azi sub sloganul „Poșta lucrează pentru voi, voi stați acasă pentru noi”. Deci, rugăm toți pensionarii și beneficiarii de servicii poștale să se conformeze cerințelor pentru siguranța lor. E de menționat faptul că, la moment, poștașii au distribuit pensia la domiciliu beneficiarilor din raion deja în proporție de 80-90%, efectuând o muncă foarte grea, în ritm accelerat, în condiții dificile. În acest context, ținem să aducem mulțumiri tuturor angajaților Centrului de Poștă Hâncești pentru munca depusă, să le dorim sănătate și noi puteri. Iar locuitorilor raionului, care sunt în căutarea unui loc de muncă, iubesc oamenii, îi îndemn să se alăture angajaților CP Hâncești. Este demn de reamintit că CP Hâncești se bucură de un sprijin enorm din partea autorităților locale și poliției în ceea ce privește siguranța poștașilor. Mulțumim Inspectoratului de Poliție și primarilor pentru colaborare” – a menționat în încheiere, Raisa Scai.

EXEMPLU DE SOLIDARITATE! CONAȚIONALII DE PESTE HOTARE AU TRIMIS LA COLIBAȘI LOTURI DE MĂȘTI, MĂNUȘI ȘI DEZINFECTANȚI!

Și în această perioadă de grea încercare pentru societatea noastră, bășinașii din Colibași, Cahul, pe care viața i-a dus departe de casa părintească, sunt alături de consătenii lor. Prima donație de la decretarea stării de urgență în Republica Moldova în vederea prevenirii răspândirii COVID-19 a venit de la familia lui Liviu și Alionei Cojan din Marea Britanie. Astfel, patru mii de tuburi de dezinfecțanți au ajuns la Colibași. Amintim că această familie a donat anul trecut localității de baștină o ambulanță. Dumitru Fana, un alt consătean stabilit cu traiul în Franța a donat 6 mii de perechi de mănuși, măști, dezinfecțanți etc. Acest lot a ajuns la Colibași prin intermediul zborurilor charter organizate în această perioadă. Primăria l-a preluat și l-a repartizat, în primul rând, instituțiilor medicale. Primarul Ion Dolganiuc a menționat că în localitate funcționează Centrul de Sănătate Colibași care deservește încă două localități (11 mii de oameni), dar și stația de asistență medicală urgentă. De asemenea, beneficiarii ale acestui lot au fost magazinele alimentare și instituțiile publice din localitate. Zilele trecute, ca urmare a hotărârii Comisiei Situații Excepționale a raionului Cahul, au fost procurate și distribuite 110 pachete cu produse alimentare persoanelor care fac parte din categoriile social vulnerabile din Coli-

bași. Asemenea pachete au fost repartizate tuturor primăriilor din raionul Cahul.

În Colibași a fost confirmată o persoană infectată cu COVID-19. Aceasta s-a vindecat și deocamdată nu s-au înregistrat alte cazuri noi. Potrivit primarului, oamenii au înțeles că trebuie să respecte regulile impuse de autorități, iar acest lucru îl face să creadă că împreună vor reuși să depășească această perioadă dificilă.

Și dacă virusul nu a reușit să se răspândească în sat, atunci altă nenorocire a dat peste colibașeni. În Vinerea Paștelui cineva a incendiat cimitirul din centrul satului, iar la

câteva zile distanță a ars și o porțiune din vegetația din balta luncii Prutului, cu tot cu păsări și plante rare. În această perioadă a anului, nu doar la Colibași au loc asemenea incendii. Primarul Ion Dolganiuc a constatat cu tristețe că asemenea oameni ar trebui sancționați astfel încât să fie de învățătură și pentru alții. „Ciudat este faptul că nimeni nu a văzut cine sunt făptașii acestor fărâdelegi, ceea ce mă face să cred că încă mai avem mulți oameni indiferenți.” Potrivit alevului local din Colibași, nu mărimea amenzi este importantă, ci sancțiunea în sine. „Vom uita de legea ce prevede protecția datelor cu

caracter personal și vom publica numele și prenumele celor care își permit să distrugă natura și să pună viața oamenilor în pericol, cred că asemenea acțiuni ar avea un mai mare impact.”

Ion Dolganiuc a mulțumit pompierilor voluntari din Colibași care, deja în mod profesionist, intervin prompt la fiecare solicitare. Din anul 2018, Colibași este una dintre localitățile Republicii Moldova care, datorită cooperării dintre asociația Structure Projects Network din Austria și CALM, a primit în gestiune o autospecială. Tot atunci au fost identificați și pompierii voluntari care au fost instruiți de către pompierii profesioniști din Austria și Republica Moldova și care sunt astăzi de mare folos.

O altă preocupare a alevului local este imposibilitatea producătorilor de legume din Colibași de a comercializa marfa. „Mulți consăteni cresc legume timpurii și acum nu au unde să le realizeze. Unii au fost nevoiți să arunce rădăcinile de primăvară. Încercăm să promovăm și online produsele producătorilor noștri, a celor care vând răsad, produse lactate, apare varza de primăvară și nu există o piață de desfacere”, constată Ion Dolganiuc.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

SISTEMUL DE CANALIZARE DIN ORAȘUL STRĂȘENI A FOST EXTINS CU SUSȚINEREA SLOVACIEI

Lucrările de extindere a sistemului de canalizare pe mai multe străzi din orașul Strășeni au fost finalizate. Acestea fac parte dintr-un proiect susținut de Guvernul Slovaciei, iar o comisie de recepție a evaluat miercuri, 27 mai, lucrările desfășurate și a constatat că în general acestea au fost efectuate în conformitate cu prevederile legislației, transmite MOLDPRES.

Sistemul de canalizare din Strășeni a fost extins cu 3443 metri, datorită proiectului moldo-slovac „Sprijin în dezvoltarea gestionării apelor reziduale în Regiunea Centrală a Moldovei - o mai bună gestionare a apelor uzate pas cu pas”, implemen-

tat în parteneriat cu Agenția pentru Dezvoltare Regională Senec-Pezinok, Slovacia.

Suma lucrărilor recepționate este de circa o sută de mii de lei, bani alocați de partenerii slovaci.

Proiectul este finanțat de Programul de Asistență Oficială pentru Dezvoltare a Republicii Slovace (SlovakAid) și implementat prin intermediul Agenției de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru) în parteneriat cu Primăria orașului Strășeni. Bugetul total al proiectului constituie 221 390 de euro, dintre care 199 251 de euro - grant, 22 139 de euro - cofinanțarea partenerului slovac.

„Avem o bună colaborare cu partenerii slovaci, care ne susțin în mai multe proiecte, prioritare pentru dezvoltarea Regiunii Centru, printre care

este și asigurarea cu apă potabilă de calitate și sanitație a localităților din zonă. Datorită acestei susțineri, serviciul de canalizare va fi accesibil pentru mai mulți orașeni din Strășeni”, au precizat pentru MOLDPRES surse de la ADR Centru.

În cadrul aceluiași program, în luna septembrie 2019, un grup format din 30 de reprezentanți ai întreprinderilor municipale de gestionare a apelor și primăriilor din zona de centru a Republicii Moldova au participat la o vizită de lucru în Slovacia, activitate menită să sporească capacitățile operatorilor de servicii de gestionare a apelor în regiune. De asemenea, proiectul a prevăzut și un suport tehnic acordat celor 12 întreprinderi municipale din regiune prin dotări cu utilaje în valoare de 1330 de euro per unitate.

LA DROCHIA ȘI DONDUȘENI A FOST INSTALAT ECHIPAMENT MODERN DE POMPARE A APEI POTABILE

În cadrul unui proiect european, în zece localități din țară a fost instalat echipament modern de pompare a apei, ce este cu 30 la sută mai eficient energetic și îmbunătățește accesul populației la surse sigure de apă potabilă. Beneficiarii sunt locuitorii din orașele Rezina, Drochia, Fălești, Rîșcani, Hîncești, Dondușeni, Ceadir-Lunga, Vulcănești, Anenii Noi, precum și satul Floreni, raionul Anenii Noi.

În total, au fost instalate 26 de pompe submersibile și 2 stații de ridicare a presiunii, echipament ce a fost achizițio-

nat în cadrul proiectului „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație din Republica Moldova”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și Agenția Austriacă pentru Cooperare și Dezvoltare.

Obiectivul proiectului a fost de a spori eficiența energetică a operatorilor ce prestează servicii AAC, întrucât ponderea înaltă a consumului de energie electrică în totalul costurilor și cheltuielilor necesare procesului tehnologic influențează asupra creșterii tarifului, devenind astfel o barieră în asigurarea accesului liber și echitabil la surse sigure de apă pentru populație.

Lucrările de instalare a pompelor au fost inițiate la începutul lunii mai 2020, concomitent cu instruirea personalului operatorilor serviciului AAC în ceea ce privește operarea, deservirea și repararea utilajelor și echipamentelor, fiindu-le prezentate procesele și procedurile de mentenanță a echipamentului. Fiecare specialist deține un certificat ce confirmă capacitatea acestora de operare și mentenanță a echipamentului instalat.

După finalizarea lucrărilor de instalare a echipamentului și transmiterea acestuia în proprietatea APL, va fi lansată o nouă fază de achiziționare a echipamentului pentru încă șapte locații.

MAI MULTE TERENURI PENTRU COPII VOR FI AMENAJATE LA CEADÂR-LUNGA

Șase noi terenuri de joacă și sport pentru copii urmează să fie instalate în municipiul Ceadâr-Lunga, datorită programului de granturi mici al Fondului Solidarității din Polonia.

Potrivit primăriei Ceadâr-Lunga, terenurile vor fi amenajate pe trei străzi, în diferite sectoare ale orașului. Costul total al construcțiilor, inclusiv contribuția autorităților locale, se estimează la peste 850 de mii de lei.

Terenurile pentru copii fac parte din Strategia de revitalizare a municipiului Ceadâr-Lunga 2020-2022. Acesta este un document de planificare, prin intermediul căruia administrația locală preconizează să amenajeze cele mai dezavantajate sectoare din oraș, notează gagauinfo.md, relatează moldpres.md.

Scopul programului constă în îmbunătățirea vieții localnicilor, revitalizarea orașului cu implicarea comunității și reuniunea cetățenilor în grupuri de inițiativă, restabilirea elementelor de infrastructură urbană.

BUNA GUVERNARE. LA BRAVICEA S-A DESCHIS UN POST DE POMPIERI VOLUNTARI

Raionul Călărași are, de acum încolo, tocmai trei posturi de salvatori și pompieri voluntari, clasându-se printre raioanele frunțase la acest capitol.

După Onișcani și Sipoțeni, a venit rândul și satului Bravicea să se laude cu un post nou-nouț, amenajat și dotat cu cele necesare. Iar în mai puțin de o lună, pompierii voluntari de la Bravicea au stins deja șapte incendii din regiune.

Astfel, din 6 aprilie, nouă locuitori ai satului Bravicea sunt gata să-și pună viața în pericol și să intervină în caz de incendiu, fără a aștepta să fie remunerați. Anume în această zi, autoritățile locale din sat au deschis postul de pompieri-voluntari, primind în dar echipamentul necesar și o autospecială de la pompierii din Buhl, Germania.

"Deși se planifica inaugurarea postului la data de 5 aprilie, când pompierii își sărbătoresc ziua profesională, autoritățile au renunțat la ceremonie din cauza restricțiilor impuse în contextul pandemiei de COVID-19", spune primarul de Bravicea, Alexei Zatic.

Voluntarii au primit în dar de la salvatorii germani echipament pentru intervenții și o autospecială, iar Primăria Bravicea și-a asumat toate cheltuielile pentru construcția postului propriu-zis, pe un teren public ce se găsește în imediata apropiere a primăriei.

Așa cum pompierii voluntari nu vor interveni doar pe teritoriul satului lor, ci și în alte cinci localități din vecinătate: Schinoasa, Țibirica, Meleşeni, Săseni și Bahu, administrația primăriei mizează și pe implicarea financiară a primăriilor vecine.

CE ZIC AUTORITĂȚILE?

Nicolae Steclari, șeful Secției Situații Excepționale Călărași s-a arătat foarte mândru de realizarea de la Bravicea și de conlucrarea eficientă cu administrația publică locală de aici. Potrivit lui, în cei patru ani de când conduce instituția, a sesizat o adevărată problemă în reacționarea rapidă la stingerea de incendii în zona respectivă. "Până

la Săseni, în caz de incendiu, ne ia destul de mult să străbatem cu autospeciala tocmai 38 de kilometri, mai ales din cauza reliefului destul de complicat. Vă dați seama că, dacă ajungi cam în 40 de minute la locul incendiului, este puțin probabil să reușești să salvezi prea multe", povestește Nicolae Steclari, după care a mai adăugat: "Având experiența de la Onișcani și Sipoțeni, ne-am gândit că la Bravicea ar fi cel mai potrivit loc pentru a pune în funcțiune un post de pompieri voluntari, care să ne ajute să lichidăm cât mai urgent incendiile ce izbucnesc în regiune. Primarul localității a primit cu entuziasm propunerea noastră, iar de la vor-

a cheltuit aproape 100 mii de lei pentru construcția destinată postului. "Când ni s-a promis dotarea cu tehnică specială, am decis împreună cu consilierii locali să alocăm din buget suma necesară pentru construcția încăperii. Am eficientizat pe cât de mult am putut cheltuielile, mizând și pe sprijinul localnicilor, care au dat chiar și o mână de ajutor pe alocuri. Mai avem de lucru pentru a face spațiul să fie încălzit pe timp de iarnă, să-l izolăm de umiditate", a declarat dânsul. La moment, spune primarul, le-ar mai trebui și o mașină de spălat unde pompierii să-și poată spăla echipamentul. Totodată ar mai trebui amenajat și un duș, extrem

Primarul mai povestește că mașina primită din Germania a avut nevoie de mai multe modificări, de dotarea cu un rezervor de apă, însă toate neajunsurile au fost rapid înlăturate de brăvicieni care acum pot sta mai liniștiți în localitatea lor. Pompierii voluntari au primit hainele speciale de la colegii din Călărași, iar primăria le-a cumpărat încălțăminte și alte atribute necesare.

Deocamdată pompierii voluntari de la Bravicea pot interveni la lichidarea unor situații minore, acolo unde nu își pun în pericol viața și unde nu sunt pagube materiale considerabile. Odată selectate, persoanele au fost instruite de colegii de la Călărași în privința modului de reacționare în lichidarea incendiilor minore. Dar pentru a putea activa în absolut toată deplinătatea meseriei de pompier, în scurt timp ei urmează să fie instruiți în cadrul Centrului de instruire națională, unde vor fi certificați ca atare.

VOLUNTAR: "UN MODEL EUROPEAN ȘI PENTRU ALTE SATE"

Iurie Corghenci este un angajat al primăriei care a acceptat să își asume rolul de conducător al postului de salvatori și pompieri voluntari, având în subordine

patru pompieri și patru șoferi pe autospecială. El s-a arătat foarte bucurat de noul post apărut în localitate, care poate deveni "un model european și pentru alte sate", vorba dânsului. Potrivit lui Iurie Corghenci, în fiecare zi pompierul de serviciu vine la post, notează în registre despre situația la zi, iar ceilalți sunt mereu pregătiți pentru a interveni. "În cele șapte intervenții la care am participat, echipa noastră a arătat că se poate mobiliza foarte rapid și că persoanele sunt foarte responsabile și pregătite", a declarat pompierul voluntar. Întrebat dacă s-a gândit vreodată că ar putea să ajungă pompier, el ne-a declarat că acesta chiar era un vis mai vechi de-al lui, care s-a materializat în sfârșit. Potrivit lui, în viață a întâlnit mai multe situații când a dat o mână

de ajutor pentru a stinge flăcările unor incendii din sat, așa că a știut ce presupune această muncă deloc ușoară. "Ne implicăm cu seriozitate maximă și sperăm la cât mai puține incendii", a adăugat noul șef al postului.

În ziua în care am mers la Bravicea, primarul a efectuat un exercițiu de simulare pentru a testa cât de rapid vor interacționa pompierii voluntari. În circa 4 minute autospeciala ieșea deja din clădire. Așa s-a întâmplat și în cazul celor 7 intervenții înregistrate până acum, care au fost trecute cu brio. La o ieșire recentă unde izbucnise un incendiu la o stână din satul Meleşeni, au intervenit atât pompierii de la Călărași, cât și cei de la Bravicea, care au putut vedea și la fața locului manevrele care se impun. Acum autoritățile intenționează să instruiască și câteva persoane din fiecare dintre cele cinci localități vecine satului Bravicea, care ar putea ajuta în caz de incendiu. Când va trece pericolul pandemiei, primarul a promis să facă și o deschidere solemnă, o sfințire, așa cum se cade.

be până la fapte nu a fost decât un pas. Autospeciala de model Mercedes ajunse-se deja la Consiliul raional în baza relațiilor de înfrățire cu orașul Buhl din Germania".

Potrivit primarului de Bravicea, Alexei Zatic, până acum primăria

de necesar după participarea la lichidarea incendiilor, dar și dulapuri pentru fiecare. "Sperăm că vom fi susținuți material atât de Consiliul raional, cât și de primăriile din vecinătate", a mai adăugat Alexei Zatic.

DOUĂ COMUNE DIN RAIONUL FLOREȘTI VOR FI ASIGURATE CU APĂ

În comunele Cuhureștii de Sus și Cuhureștii de Jos, raionul Florești, au fost finalizate lucrările de construcție-montaj a unui sistem de alimentare cu apă, finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR). Acestea fac parte din proiectul „Apă pentru viață în Regiunea de Nord: raioanele Florești și Soroca”, implementat de Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord), iar o comisie de recepție a evaluat marți, 26 mai, lucrările desfășurate și a constatat că acestea au fost efectuate în conformitate cu prevederile legislației, transmite MOLDPRES.

În urma lucrărilor realizate, aproximativ cinci mii de locuitori ai celor două comune vor avea acces la apă potabilă de izvor. Potrivit lui Dorin Andros, secretar de stat la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), acest eveniment este important atât pentru localitățile beneficiare, cât și pentru țară. Totodată, reprezentantul MADRM a precizat că S.A. „Servicii Comunale Florești”, care va gestiona sistemul de alimentare cu apă din comunele Cuhureștii de Sus și Cuhureștii de Jos, este primul operator de acest fel din Republica Moldova care își lărgeste serviciile la nivelul întregului raion.

„În prezent lucrăm foarte activ în vederea elaborării unei noi instrucțiuni sau unui ghid pentru desfășurarea unui nou apel de propuneri de proiecte. În viitor, ca obiectiv principal ne propunem fie să construim apeducte magistrale, fie să conectăm localitățile care deja au apeducte la magistralele existente, ca să limităm utilizarea resurselor de ape subterane, astfel încât să creștem impactul apeductelor, utilizând

doar resurse de suprafață. Ne bucurăm că acest proiect este unul cu o finalitate frumoasă. Sper că locuitorii acestor localități să aprecieze și să păstreze ceea ce a fost construit”, a spus Andros.

La rândul său, Maria Prisacari, directorul ADR Nord, a subliniat importanța acestui proiect vital pentru localnici. „A rămas foarte puțin până când apa potabilă va ajunge în casele oamenilor. Suntem la un pas de înde-

plinirea acestui important obiectiv”, a remarcat șefa ADR Nord.

Inițial, subproiectul de la Cuhureștii de Jos și Cuhureștii de Jos a fost divizat în două etape. Bugetul pentru Etapa I se cifrează la 14,5 milioane de lei, iar pentru Etapa II - 6,7 milioane de lei.

Cuhureștii de Sus și Cuhureștii de Jos fac parte din cele 11 localități beneficiare ale proiectului „Apă pentru viață în Regiunea de Nord: raioanele Florești și Soroca”, implementat de ADR Nord în parteneriat cu Fundația Filiala din Moldova a Fundației SKAT, implementator al Proiectului Elveției de Apă și Sănătate în Moldova (ApaSan), S.A. „Servicii Comunale Florești” și primăriile partenere.

Bugetul total al acestui proiect se cifrează la 69,20 milioane de lei, din care 30,17 milioane de lei au fost solicitați din sursele FNDR, iar 32,71 milioane de lei reprezintă cofinanțarea ApaSan. Totodată, 6,31 milioane de lei din bugetul total al proiectului reprezintă contribuțiile populației beneficiare, administrațiilor publice locale și S.A. „Servicii Comunale Florești”, operator al sistemelor. Din FNDR sunt finanțate subproiectele ce vizează localitățile Băhrinești, Cuhureștii de Sus și Cuhureștii de Jos. Proiectul ApaSan a oferit sprijin pentru asigurarea accesului la servicii de apă de calitate în localitățile Zăluțeni, Târgul-Vertiuțeni, Vertiuțeni și Japca.

LUCRĂRI DE NIVELARE A STRĂZILOR DIN CIMIȘLIA. PRIMARUL: „AU MAI FOST CERERI CARE PREVEDEAU ȘI AȘTERNEREA STRATULUI DE PIETRIȘ, ÎNSĂ...”

Primarul de Cimișlia, Sergiu Andronachi, susține că pe parcursul acestei săptămâni, în baza cererilor depuse de locuitori, au fost efectuate lucrări de nivelare a 10 străzi din oraș și câteva drumuri pe câmpurile Cimișliei.

Potrivit lui Andronachi, viceprimarul or. Cimișlia Sergiu Suhan a coordonat lucrările de nivelare a străzilor în permanență.

„Au mai fost cereri care prevedeau și așternerea stratului de pietriș, însă nu am avut planificat în buget. Așa că pe parcurs vom depune efort să identificăm surse financiare pentru reparația drumurilor”, a mai precizat el.

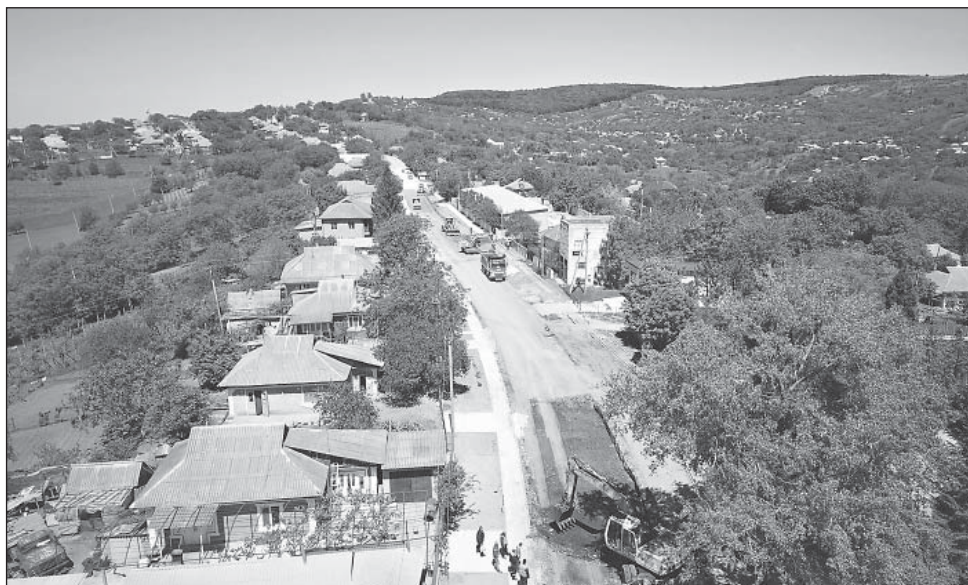

10 LOCALITĂȚI DIN RAIOANELE UNGHENI ȘI NISPORENI VOR BENEFICIA DE DRUMURI REABILITATE

10 localități din raioanele Ungheeni și Nisporeni vor beneficia de drumuri reabilitate și acces la infrastructura rutieră națională, în cadrul proiectului de reconstrucție a drumului Pârlița-Bălănești-Seliște (Coridorul 13). Drumul are o lungime totală de 40 km și este împărțit în 4 sectoare. Trei sectoare ale acestui drum vor fi finalizate până la sfârșitul anului curent, iar cel de al patrulea - în 2021, informează PROVINCIAL.

Lucrările de reabilitarea adrumului Pârlița-Bălănești-Seliște sunt realizate în cadrul Proiectului de Îmbunătățire a Drumurilor Locale, pentru care Banca Mondială a acordat suport financiar Guvernului Republicii Moldova în valoare de 80 mln. USD.

Potrivit planului de lucru, lucrările de reparație la sectorul 2 - drumul Pârlița - Nisporeni, cu o lungime de 12,5 km, sunt executate de compania Rutador SRL. Valoarea

contractului însumează circa 97 milioane de lei. La moment progresul lucrărilor este de 27,32 %.

Pe Sectorul 3 lucrările prevăd reabilitarea

drumului Pârlița - Nisporeni cu o lungime de 9,54 km. Costul lucrărilor constituie circa 70 milioane de lei. Lucrările de reparație sunt executate de compania Nouconst SRL.

La cel de-al 4-lea sector se repară traseul Pârlița - Seliște - Vânători și accesul R25 - Seliște, cu o lungime de 7,96 km. Valoarea contractului constituie circa 73 milioane de lei. Lucrările sunt executate de compania Nouconst SRL. Termenul de finalizare este preconizat pentru începutul anului 2021, la moment progresul lucrărilor este de circa 50 %.

În prezent, lucrările la sectorul 1 Pârlița - Nisporeni se află în proces de re-licitare.

„Îmbunătățirea drumurilor locale reprezintă o prioritate pentru Ministerul Economiei și Infrastructurii. Mă bucur să constat un progres vizibil în desfășurarea lucrărilor de reparație a Coridorului 13 care va asigura accesul a peste 15 000 de locuitori din cele 10 localități la rețeaua de drumuri naționale”, susține Sergiu Railean.

Ministrul Sergiu Railean susține că reabilitarea drumurilor locale va îmbunătăți accesul oamenilor la o infrastructură rutieră modernă și va facilita activitatea antreprenorială, astfel creând oportunități de dezvoltare social-economică în zonele rurale.

SATUL FEȘTELIȚA DIN ȘTEFAN VODĂ VA IMPLEMENTA UN PROIECT ENERGETIC CU SUSȚINERE INTERNAȚIONALĂ

Consiliul local Feștelița, raionul Ștefan Vodă, și Corporația Financiară Nordică de Mediu (NEFCO) au semnat un acord pentru modernizarea sistemului de iluminat stradal al satului, prin implementarea de măsuri de eficiență energetică și extinderea rețelei de iluminat. Acesta este primul proiect finanțat de NEFCO în Republica Moldova, transmite MOLDPRES.

Feștelița este un sat cu circa trei mii de locuitori din raionul Ștefan Vodă din sud-estul Moldovei, situat la aproximativ 100 km sud de capitala Chișinău. Sistemul de iluminat stradal existent acoperă doar partea centrală a satului, fiind format dintr-o rețea de iluminat de 6 km, cu 100 de corpuri de iluminat, în mare parte lămpi de mercur inefficiente, care asigură o iluminare slabă pentru străzi și consumă o cantitate mare de energie electrică.

Împrumutul NEFCO din Programul de Finanțare „Credite pentru Conservarea Energiei” (ESC) va permite extinderea rețelei de iluminat stradal pentru a acoperi toate străzile din sat. În total, vor fi instalate aproximativ 300 de lămpi LED noi. În plus, cablarea existentă va fi înlocuită cu cablaje izolate auto-portante.

„Mulțumită sprijinului financiar al NEFCO, Feștelița va avea 11 km de sistem de iluminat stradal. În numele comunității noastre, sunt recunoscător NEFCO și îmi doresc ca experiența noastră să fie un exemplu bun pentru alte localități care caută finanțare accesibilă și sunt dispuse să facă o schimbare durabilă în calea lor de dezvoltare”, a afirmat Nicolae Tudoreanu, primar de Feștelița.

Proiectul implementat va avea un impact pozitiv asupra mediului prin reducerea emisiilor de CO2 și înlocuirea lămpilor de mercur utilizate în prezent cu alternative ecologice. De asemenea, proiectul va genera economii pentru consiliul local datorită iluminării cu LED-uri eficiente din punct de vedere energetic.

„Pentru noi este o etapă importantă în Moldova să semnăm primul nostru acord de împrumut și să începem implementarea proiectului. Vom oferi asistență tehnică și sprijin de implementare Consiliului local Feștelița și așteptăm să vedem primele rezultate ale proiectului în primăvara anului viitor”, a declarat Aliona Fomenco, manager de program ESC, NEFCO.

Investiția totală a proiectului este de 125 mii de euro, din care circa 112 mii de euro (2,18 milioane de lei) sunt asigurați dintr-un împrumut al Fondului ESC și circa 13 mii de euro (260 mii de lei) de către Consiliul local Feștelița. Se estimează că proiectul va fi finalizat în primul trimestru al anului 2021.

Programul ESC a fost lansat în Moldova în anul 2019 pentru a finanța investițiile municipale în măsuri de eficiență energetică pentru clădirile sociale precum grădinițele, școlile, spitalele, și iluminatul stradal.

NEFCO este o instituție financiară internațională, înființată în anul 1990 de cinci țări nordice, Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia, cu scopul de a avea un impact pozitiv asupra climei și a mediului într-un mod rentabil. Concentrându-se pe proiecte mici și mijlocii cu rezultate tangibile, NEFCO oferă complementaritate guvernelor, cofinanțatorilor și clienților. De-a lungul anilor, NEFCO a finanțat mai mult de 1.400 de proiecte din sectorul privat și public în diferite sectoare din 80 de țări, cu accent puternic pe Europa de Est, Marea Baltică și Regiunile Arctice și Barents. Sediu NEFCO este situat în Helsinki, Finlanda.

EU4MOLDOVA A LANSAT PROGRAMUL DE GRANTURI MICI PENTRU GAL DIN UNGHENI ȘI CAHUL

Grupurile de Acțiune Locală din raioanele Cahul și Ungleni vor beneficia de asistență financiară nerambursabilă acordată din fonduri europene, pentru acțiuni care stimulează dezvoltarea comunitară și crearea de noi locuri de muncă în satele din aceste două regiuni.

Astfel, la 16 iunie, în cadrul Programului EU4Moldova: Regiuni cheie, finanțat și implementat de PNUD și UNICEF, a fost lansat Apelul de Granturi mici pentru Grupurile de Acțiune Locală din aceste două raioane. Grupurile de acțiune locală (GAL) eligibile sunt invitate să prezinte cererile de participare la acest proiect. În cadrul apelului vor fi oferite patru granturi cu o sumă maximă de 50 000 EUR.

Propunerile de proiect vor fi evaluate de o comisie de experți în cadrul câtorva etape de selecție. Cererile de participare la concurs pot fi depuse până la 14 iulie. Activitățile pentru care va fi acordată asistența financiară urmează a fi realizate în următoarele 12 luni.

Pentru mai multe detalii Vă rugăm să accesați linkurile de mai jos.
<https://sc.undp.md/tnddetails2/2062/>
www.eu4cahul.md și www.eu4ungleni.md

Menționăm că recent, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Programul EU4Moldova au avut o întrevedere online în cadrul căreia au fost puse în discuție modalitățile de cooperare dintre cele două instituții.

CALM DEPLÂNGE PLECAREA DINTRE NOI A PRIMARULUI DE CHETRIȘ, FĂLEȘTI ZINAIDA DIACONU!

Primarul comunei Chetriș, raionul Fălești Zinaida Diaconu a plecat la cele veșnice în dimineața zilei de 6 iulie, curent. Avea 65 de ani și întreaga viață și-a dedicat-o oamenilor din comunitate, inițial în calitate de dascăl, apoi de primar.

Nu este domeniu în care să nu se fi implicat cu fapta, cu cuvântul, dar și cu inima. Anume din acest motiv, așa cum se întâmplă în cazul multor primari, inima i-a cedat mult prea devreme.

Zinaida Diaconu a susținut familiile cu venituri modeste, dar și alți oameni aflați în dificultate. A ajutat foarte multe persoane nevoiaș să-și găsească un loc de muncă, iar când vreun soț devenea agresor, femeia-primar lăsa totul și se arunca în mijlocul furtunii. „Îi spuneam să fie atentă pentru că într-o zi ar putea și ea să fie bătută, dar nu ne asculta, dădea buzna în gospodărie și, cu cuvântul, îl pune la punct pe agresor. Avea o mare autoritate și reușea să liniștească spiritele fără a fi nevoie de prezența polițistului”, ne povestește Elena Ivanov, secretarul Consiliului local din Chetriș.

La alegerile locale din 2019 a candidat pentru al doilea mandat, iar rezultatele din primii patru ani de activitate au motivat cetățenii din comunitate să-i acorde votul de încredere încă din primul tur. „A obținut majoritatea voturilor cetățenilor pentru că oamenii au respectat-o și pentru că așa primar nu am mai avut”, a afirmat secretarul Consiliului local.

Astăzi, datorită Zinaidei Diaconu, oamenii din Chetriș au servicii mai bune. Deoarece circa o treime din fântânile de

mină erau secate, în comunitate a fost construit apeductul, lucrările la sistemul de canalizare sunt pe ultima sută de metri, străzile din comună sunt iluminate, majoritatea drumurilor au fost pietruite sau asfaltate. Pentru o comună cu venituri modeste aceste realizări sunt importante și au devenit posibile datorită abnegației alesului local din Chetriș, Fălești.

Zinaida Diaconu a ars ca o lumânare punând grijile consătenilor în fața propriilor suferințe. Chiar dacă în ultimele săptămâni a fost nevoită să stea acasă din cauza unei fracturi la bazin, era implicată în toate activitățile primăriei și dorea să revină cât mai curând la serviciu...

Congresul Autorităților Locale din Moldova exprimă compasiune și sincere condoleanțe familiei, rudelor, consătenilor și colegilor! Drum lin, în sus spre Cer!

CALM DEPLÂNGE PLECAREA MULT PEA TIMPURIE DINTRE NOI A MARIANEI ȚUGUI, PRIMAR DE PIATRA, ORHEI

Congresul Autorităților Locale din Moldova deplânge plecarea dintre noi a primarului de Piatra, Orhei Mariana Țugui.

În seara zilei de sâmbătă, 18 iulie, în momentul în care un șofer în vârstă de 30 de ani, în stare avansată de ebrietate, a spulberat-o de pe marginea drumului, femeia primar, împreună cu feciorul său de 14 ani, mătușa și nepoata sa, se duceau să vadă cum funcționează iluminatul stradal proaspăt instalat. Era prima ei realizare importantă în calitate de ales local... Mariana Țugui, mătușa și nepoata sa au decedat în momentul impactului, feciorul acesteia este internat în stare critică.

În ziua tragediei primarul de Piatra venise la serviciu pentru a oficializa căsătoria unei perechi de tineri.

Mariana Țugui s-a născut la 28 august, 1971. Pedagog de profesie, ca și mulți alți intelectuali de la noi, Mariana Țugui a fost nevoită să renunțe la vocația sa și la discipoli pentru a lua calea pribegiei, în căutarea unui loc de muncă cu venituri decente. După cinci ani revine acasă și pentru că-și dorește să creeze condiții în localitatea sa asemeni celor din țările europene, a absolvit Academia de Administrare Publică și candidează la alegerile locale generale din octombrie 2019 pe care le câștigă din primul tur.

„A fost o femeie străduitoare, optimistă și plină de viață. Deoarece primarul nu prea are zile libere, chiar și atunci

când s-a abătut acest virus peste noi și toți bugetarii erau izolați acasă, Mariana Țugui venea la serviciu pentru ca avea aspirații mari”, își amintește fostul ales local de Piatra Parascovia Negruță.

Congresul Autorităților Locale din Moldova exprimă sincere condoleanțe rudelor, consătenilor, primarilor și tuturor celor care au cunoscut-o pe Mariana Țugui.

Amintim că luna aceasta am pierdut încă doi aleși locali. La 6 iulie a plecat la cele veșnice primarul comunei Chetriș, raionul Fălești Zinaida Diaconu, iar la 10 iulie a fost răpus de COVID-19 primarul satului Dubna, Soroca Valeriu Pruteanu.

Serviciul de Comunicare al CALM

TOPUL CELOR MAI TRANSPARENTE LOCALITĂȚI DIN MOLDOVA ÎN 2020: BĂLȚI, CHIȘINĂU ȘI FĂLEȘTI, PRIMELE ÎN CLASAMENT

Orașele Bălți, Chișinău și Fălești sunt cele mai transparente localități din Republica Moldova, iar Strășeni, Fălești și Criuleni - cele mai transparente raioane din țară în anul 2020, fapt pentru care urmează să fie premiate. Clasamentul celor mai deschise autorități publice locale, realizat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” împreună cu INEKO Slovacia a fost făcut public în luna iunie.

„Organizația noastră continuă și în acest an să monitorizeze transparența autorităților publice locale din Republica Moldova, iar fiecare clasament prezentat aduce noi provocări, dar și progrese îmbucurătoare. Astfel, cu toate deficiențele care încă există la nivel local, ne dorim ca aceste rezultate să responsabilizeze, să încurajeze autoritățile locale și să devină mai deschise în raport cu cetățenii. Le mulțumim mult și partenerilor din Slovacia care ne ajută să transpunem metodologia lor la realitatea din țara noastră”, a declarat Liubomir Chiriak, directorul executiv IDIS „Viitorul”.

Cele 60 de localități (40 de orașe și 20 cele mai mari sate/comune) și 32 de consilii raionale sunt evaluate, al patrulea an la rând, în baza următoarelor nouă criterii de transparență: accesul la informație, participarea în procesul decizional, procesul bugetar, organizarea și desfășurarea achizițiilor publice, administrarea proprietății publice, conflictul de interese, resursele umane, serviciile sociale și investițiile autorităților locale în anul 2019. Punctajul maxim pentru administrația unui autorități publice locale constituie 100 de puncte.

Astfel, cele mai transparente localități sunt municipiul Bălți (76 puncte), municipiul Chișinău (58 puncte) și ora-

șul Fălești (56 puncte). La rândul său, cele mai transparente autorități publice locale de nivelul II sunt consiliile raionale din Strășeni (78 de puncte), Fălești (61 de puncte) și Criuleni (60 de puncte).

Conform clasamentului, în anul 2019, șapte autorități publice raionale (22%) și 35 autorități publice locale (58%) nu au adus la cunoștința publicului proiectele de decizii și materialele aferente acestora. Exemple în accesarea proiectelor de decizii ale Consiliului local sunt orașele Soroca, Ceadr - Lunga și Strășeni, care au pe pagina web mai multe motoare de căutare a documentelor elaborate, examinate și adoptate, inclusiv un motor de căutare a proiectelor de decizii. Clasamentul mai arată că 13 autorități raionale (41%) și 35 de autorități locale (58%) nu au organizat consultări publice în anul 2019. În acest sens, doar nouă raioane (Basarabeasca, Cahul, Cimișlia, Criuleni, Fălești, Leova, Șoldănești, Ștefan Vodă și Strășeni) și trei orașe (Chișinău, Bălți și Codru) au pla-

sat pe web Raportul de transparență pentru anul 2019. În ceea ce privește achizițiile publice, majoritatea autorităților (45 de localități și 15 raioane) nu publică anunțurile de participare la achizițiile publice. Doar Consiliul raional Fălești și Primăria municipiului Bălți au publicat pe web toate

gina web a municipiului Bălți găsim contractele de achiziții publice.

Ce ține de transparența bugetară, 34 de autorități locale de nivelul I și 25 de raioane au publicat pe web bugetul pe anul 2020. Studiul mai scoa-

de avertizorii de integritate și Compo- nenta Comisiei de evidență a cadourilor.

Clasamentul celor mai transparente autorități publice locale mai arată că 49 de primării și 24 de consilii raionale nu au făcut publice prin intermediul

anunțurile de atribuire pentru anul 2019. Totodată, deși este important ca autoritățile să publice contractele de achiziții publice pe paginile lor web ca și societatea civilă să le poată monitoriza, acest lucru nu este făcut. Respectiv doar pe pa-

te în evidență faptul că nici o localitate nu a publicat un Cod de etică pentru aleșii locali, iar la nivel de raion doar consiliile raionale din Cahul și Rîșcani au astfel de coduri pe paginile web. La fel, 18 raioane (56%) nu au publicat pe web și adus la cunoștința publicului planurile raionale anticorupție și integritate, iar la nivel local 93% din orașe și sate nu au elaborat și publicat documente pentru asigurarea integrității. În acest sens, doar Primăria municipiului Bălți a publicat pe pagina web Planul strategic local de acțiuni anticorupție și de integritate al Primăriei municipiului Bălți, Raportul privind implementarea planului local anticorupție al municipiului Bălți în anul 2019, lista cadourilor și a beneficiarilor acestora pentru anii 2018-2019, componența Comisiei de evidență și evaluare a cadourilor. Primăriile din orașele Cimișlia și Ialoveni au publicat Planul strategic local de acțiuni anticorupție, iar satul Varnița a adus la cunoștință Regulament privind

paginii web rezultatele funcțiilor publice vacante în 2019 și doar Consiliul raional Strășeni și Primăria municipiului Bălți au făcut acest lucru.

Alte capitole analizate sunt „serviciile publice” și „investițiile, întreprinderi municipale și participarea în societățile comerciale”. Prin urmare, 52% din raioane și 41% din localități nu publică nicio informație privind serviciile sociale existente în teritoriu. De asemenea, doar 11 primării și șapte consilii raionale publică pe web informațiile privind programele și proiectele, ale căror beneficiari sau executanți sunt. În același timp, doar Consiliul raional Strășeni și Primăria orașului Fălești publică toate analizele financiare anuale ale întreprinderilor municipale și societăților comerciale cu pachet majoritar deținute.

Topul celor mai transparente autorități publice locale din Republica Moldova poate fi găsit pe portalul de date deschise www.localtransparency.viitorul.org.

UN SITE PENTRU SATE! SUTĂ LA SUTĂ PENTRU AUTONOMIE, SUTĂ LA SUTĂ PENTRU DEMOCRAȚIE!

ROMÂNĂ ENGLISH РУССКИЙ РЕȚELE PROFESIONALE ALE CALM

Congresul Autorităților Locale din Moldova
PENTRU O DESCENTRALIZARE ȘI AUTONOMIE LOCALĂ REALĂ!

DESPRE DOCUMENTE MEMBRII COMUNICARE PROIECTE UTILE PARTENERI CONTACTE

COMUNICATE DE PRESĂ

Ilie Chițanu, primar de Mingir, Hâncești: „Vedem că situația a ieșit de sub control și nu știm la ce ne putem aștepta”

CALM va deține președinția celei mai importante rețele a asociațiilor autorităților locale din Sud-Estul Europei NALAS!

CALM și Programul Comunitatea Mea și-au propus să estimeze costul competențelor APL

Primarul Valeriu Musteață, familia acestuia și câțiva angajați ai primăriei din Săiți, Căușeni au fost infectați cu COVID-19

vezi mai mult

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA (CALM) A LANSAT NOUA VERSIUNE A SITE-ULUI

În contextul în care la 21 martie, CALM a împlinit un deceniu de la constituire, din dorința de a fi mai aproape de autoritățile publice locale, dar și în pas cu evoluțiile din domeniul tehnologiilor moderne, am creat o versiune mai accesibilă a portalului nostru de știri. Comunicate de presă, noutăți, interviuri, inițiative legislative, emisiuni radio și TV, ediții electronice ale ziarului „Vocea Autorităților Locale” – toate sunt pe site-ul calm.md.

Tot aici veți găsi informații despre CALM și partenerii săi, publicații și ghiduri pentru APL, rețelele profesionale ale CALM, programe de finanțare a comunităților locale, dar și alte subiecte necesare pentru guvernarea locală.

Aducem în atenția Dvs. modele de guvernare locală, vă prezentăm aleși locali care se dedică comunităților lor, dezbatem problemele și oferim soluții!

calm.md – Pentru o Descentralizare și Autonomie Locală Reală!

Primarul de Selemet, Cimișlia TATIANA BADAN: „NE DORIM SĂ PROMOVĂM FRUMUSEȚEA LOCURILOR ȘI MĂiestRIA OAMENILOR”

În condițiile în care bugetele austere nu le permit să-și dezvolte comunitățile, autoritățile publice locale din Republica Moldova depun eforturi considerabile pentru a obține fonduri din partea partenerilor statului nostru.

La Selemet, cu susținerea proiectului PNUD Moldova și Elveției, în

2018 a fost dată în exploatare o piață agroalimentară. Pe vremuri un târg cu renume, astăzi activitatea pieței aduce venituri bugetului primăriei și oferă condiții atât pentru producători, cât și pentru cumpărătorii din diverse localități ale Republicii Moldova care își doresc produse agroalimentare crescute la țară, în condiții ecologice. Recent, în cadrul celei de-a doua runde a proiectului PNUD, localitatea Selemet a câștigat 60 000 de dolari pentru a restabili și a include într-un circuit istoric și turistic Valul lui Traian, dar și a tradițiilor din regiunea de sud a Republicii Moldova.

Primarul satului Selemet, Cimișlia, președinte al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Tatiana Badan este convinsă că satul pe care

îl reprezintă dispune de potențial turistic. „În zona noastră Valul lui Traian s-a păstrat. Râul Schinoasa este afluent al Cogâlnicului și trece prin Selemet, avem un muzeu care găzduiește peste opt mii de piese, o parte dintre ele nu se regăsesc nici în muzeele naționale.” Toate aceste obiective turistice, dacă vor fi create condiții prielnice, vor motiva turiștii să vină la Selemet.

Primarul Tatiana Badan este convinsă de faptul că turismul rural reprezintă un potențial de dezvoltare economică, piața agroalimentară, dar și organizarea de câțiva ani a festivalului iProsop fiind exemple incontestabile în acest sens.

Văzând dedicația și dorința autorităților locale de a promova localitatea, mai mulți agenți economici s-au arătat interesați de a participa în cadrul celei de-a doua runde a proiectului PNUD Moldova, unii dintre ei deja reconstruiesc case vechi, transformându-le în pensiuni rurale. Pentru băștinașii care au plecat din Selemet, aceasta nu este prima experiență de colaborare cu autoritățile locale, participarea lor fiind esențială în cazul construcției pieței agroalimentare, dar și în organizarea și promovarea festivalului iProsop.

Din valoarea totală a proiectului de 187 000 de dolari, 60 000 dolari sunt grant din partea proiectului PNUD „Migrație și Dezvoltare Locală”. Pentru realizarea acestui obiectiv au fost conectate mai multe investiții: reparația drumului național ce trece prin Selemet, dar și contribuțiile din partea proiectului DAR care vor fi utilizate pentru restaurarea muzeului din localitate.

Alesul local din Selemet, Cimișlia ne povestește că tot în cadrul acestui proiect va fi amenajată o parcare multifuncțională și construită o scenă de vară. „Parcarea ne va permite ca în perioada zilelor de duminică să putem crea condiții pentru vizitatorii pieței agroalimentare din Selemet. De ase-

Primarul de Selemet, Cimișlia TATIANA BADAN:

„NE DORIM SĂ PROMOVĂM FRUMUSEȚEA LOCURILOR ȘI MĂiestRIA OAMENILOR”

menea, aici vom avea posibilitatea să organizăm târguri în aer liber, activități culturale și alte evenimente cu implicarea „API Flora Selemet”, asociație obștească în care se regăsesc toți apicultorii din Selemet. În același timp, lucrăm la promovarea și dezvoltarea brandului local de Selemet și a festivalului iProsop.”

Tatiana Badan consideră că pandemia care s-a abătut asupra lumii întregi ne poate uni în vederea identificării soluțiilor de dezvoltare economică a comunităților pe care le reprezentăm. „Îmi exprim recunoștința față de toți reprezentanții asociației de bășinași, deoarece au depus un efort considerabil pentru a obține aceste rezultate. Totodată, suntem recunoscători inițiatorilor proiectului Migrație

și Dezvoltare Locală ce oferă posibilități de dezvoltare a capacităților, dar și de susținere a inițiativelor locale din Republica Moldova”, a declarat primarul de Selemet, Cimișlia, președintele CALM Tatiana Badan.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare al CALM

La înălțime cu CALM!

„La Înălțime cu CALM” – o emisiune a Congresului Autorităților Locale destinată oamenilor și soluțiilor ce contribuie la dezvoltarea satelor!

„La Înălțime cu CALM” este emisiunea ce reflectă activitatea autorităților locale, dar și a oamenilor care contribuie la dezvoltarea comunităților. Activitatea CALM, modificările legislative, cât de mult avansăm sau regresăm la capitolul descentralizare, soluții ce ar permite dezvoltarea satelor noastre, oameni care sfințesc locul- toate acestea le aflați în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Vă invităm să ne audiați în fiecare zi de sâmbătă, de la ora 10.00, la postul de radio Eco Fm, pe frecvențele 97,6 MHz – Fălești; 100,2 MHz – Sângerei; 104,4 MHz- Anenii Noi; 98,5 – Ștefan Vodă și în fiecare zi de duminică, de la ora 14.10, la postul de radio Jurnal Fm, pe frecvențele 107,9 –Edineț; 95,2 – Sângerei; 88,2 – Telenești; 99,1 – Șoldănești; 91,2 – Rezina; 98,7 – Dubăsari; 100,1 – Chișinău.

Tot „La Înălțime cu CALM” suntem la Vocea Basarabiei, pe 71,57 MHz, Chișinău, 67,79 MHz, Soroca, 100,3 MHz, Glodeni, 101,0 MHz, Pelinia, 101,9 MHz, Taraclia, 103,8 MHz, Ștefan Vodă, 91,90 MHz, Căușeni, 101,9 MHz, Rezina, 103,1 MHz, Soroca, 106,7 MHz, Vulcănești, 104,4 MHz, Dondușeni, 102,3 MHz, Strășeni, 100,1 MHz, Ungheni.

OAMENII INFORMAȚI SUNT PUTERNICI!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md